

**İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ PROGRAMLAR ENSTİTÜSÜ
HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**SİGORTA SÖZLEŞMELERİNDE SİGORTALANABİLİR MENFAAT
UNSURUNUN YARGI KARARLARI IŞIĞINDA DEĞERLENDİRİLMESİ**

Elif Nazlı KÜÇÜKYALÇIN

117613020

Dr. Öğr. Üyesi Cüneyt SÜZEL

İSTANBUL

2021

**Sigorta Sözleşmelerinde Sigortalanabilir Menfaat Unsurunun Yargı
Kararları Işığında Değerlendirilmesi**

**An Evaluation of Insurable Interest in Insurance Contract in the Light of
Court Decisions**

Elif Nazlı Küçükyağın

117613020

Tez Danışmanı : **Dr. Öğr. Üyesi Cüneyt SÜZEL**
İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Jüri Üyeleri : **Dr. Öğr. Üyesi Elvin Kerime SİLAHTAROĞLU**
Tarsus Üniversitesi Meslek Yüksekokulu

Dr. Öğr. Üyesi Sami AKSOY
Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Tezin Onaylandığı Tarih : 30.04.2021

Toplam Sayfa Sayısı : 131

Anahtar Kelimeler (Türkçe)

- 1) Sigortalanabilir Menfaat
- 2) Sigorta Sözleşmesi
- 3) Menfaat Kavramının Gelişimi
- 4) Menfaat Yokluğu
- 5) Menfaatin Hukuki Dayanağı

Anahtar Kelimeler (İngilizce)

- 1) Insurable Interest
- 2) Insurance Contract
- 3) Development of the Concept of Interest
- 4) Lack of Insurable Interest
- 5) Interest's Legal Basis

ÖNSÖZ

Bu çalışma, beni her zaman destekleyen ve arkamda olan, hazırlanması sürecinde bana her daim destek olan aileme armağanımdır. Hazırlık sürecinde tüm sorularımı yanıtlayan, maddi ve manevi her sorunumda koşulsuz yanımda olan çalışma arkadaşlarıma çok teşekkür ederim, iyi ki varsınız.

Pandemi dönemi olmasına karşılık sırasında son ana kadar çalışmamı sonuçlandırabilmem için yardımcı olan kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Cüneyt Süzel'e teşekkürü borç bilirim.

Mayıs 2021, İstanbul

Elif Nazlı Küçükyağcı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	viii
ABSTRACT	x
ÖZET.....	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SİGORTALANABİLİR MENFAAT KAVRAMININ TARİHÇESİ VE TANIMI

1. Menfaat Kavramının Tarihçesi	2
1.1. Sigorta Sözleşmelerini Kumar ve Bahis İşlemlerinden Ayıran Bir Unsur Olarak “Menfaat”	3
1.2. İngiltere 1774 Tarihli Hayat Sigortaları Kanunu	5
2. Menfaatin Türk Hukukundaki Gelişimi	7
3. Menfaatin Tanımı	9
4. Menfaatin Tespiti Hususunda Getirilen Yorum ve Kurallar	11
4.1. Lucena v. Craufurd Kararı.....	11
4.1.1. Gerçek Beklenti Testi	12
4.1.2. Hukuki Menfaat Testi.....	13

4.2. Türk Hukukunda Menfaatin Tespiti.....	14
4.2.1. Sigortalanabilir Menfaatte Bulunması Gereken Unsurlar.....	17
4.2.1.1. Ekonomik Olması.....	17
4.2.1.2. Meşru Olması.....	18
5. Sigorta Konusu – Menfaat Ayırımı	21
6. Menfaatin Sürekliliği	22
7. Sigortalanabilir Menfaatin Yokluğu	24
7.1. Menfaatin Var Olması Gereken An	25
7.1.1. Sözleşmenin Kurulması Sırasında Menfaat Yokluğu.....	26
7.1.2. Sözleşme Kurulduktan Sonra Menfaatin Ortadan Kalkması..	26
7.2. Menfaat Sahibinin Değişmesi.....	28
8. Menfaat Üzerinde Olabilecek Sınırlamalar	34
8.1. Haciz.....	34
8.2. Sınırlı Ayni Haklar.....	35
8.2.1. Kredi Bağlantılı Hayat Sigortaları.....	37
8.2.2. Mal Sigortalarında Uygulanan Daini Mürtehin Kaydı.....	43

İKİNCİ BÖLÜM

ZARAR SİGORTALARINDA MENFAAT

1. Türk Ticaret Kanunu'nun Sigortalanabilir Menfaate İlişkin Düzenlemeleri	45
2. Zarar Sigortalarında Menfaat	46

2.1. Mal Sigortalarında Menfaat Uygulaması	47
2.1.1. Mal Sigortalarında Menfaatin Hukuki Dayanağı.....	48
2.1.1.1. Mülkiyet.....	49
2.1.1.2. Sınırlı Ayni Haklar.....	51
2.1.1.3. Zilyetlik.....	54
2.1.1.4. Sözleşmesel İlişki.....	54
2.1.2. Menfaatin Sigorta Ettirenden Başkasına Ait Olması (1454)..	58
2.1.2.1. Başkası Hesabına (Üçüncü Kişi Lehine) Sigorta.....	59
2.1.2.2. Sözleşmenin Kimin Hesabına Yapıldığının Belirtilmemesi (Kimin Olacaksa Onun Hesabına Sigorta).....	61
2.2. Sorumluluk Sigortalarında Menfaat Uygulaması.....	62
2.2.1. Sorumluluğun Hukuki Dayanakları.....	68
2.2.1.1. Kusur Sorumluluğu (Haksız Fiil).....	69
2.2.1.2. Kusursuz Sorumluluk Halleri.....	70
2.2.2. Başkası Lehine Sorumluluk Sigortası.....	63
2.3. Sağlık Sigortalarında Menfaat Uygulaması	75

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEBLAĞ SİGORTALARINDA MEBLAĞ

1. Türk Ticaret Kanunu'nun Sigortalanabilir Menfaate İlişkin Düzenlemeleri	76
2. Meblağ Sigortalarında Menfaat	76
2.1. Meblağ Sigortalarında Menfaatin Tespitinde Kullanılan Kıstaslar	78

2.1.1. Maddi Unsur.....	78
2.1.2. Manevi Unsur.....	79
2.2. Meblağ Sigortası İle Hayatı Sigorta Edilebilecek Kişi (Riziko Şahsı)	82
2.3. Sigorta Sözleşmesine Atanan Lehtarın Durumu.....	82
2.3.1. Lehtar Atanmadığı Durumda Sigorta Bedeline Hak Kazanacak Kişi (Lehtar Atanmasına İlişkin Yorum Kuralı).....	85
2.3.2. Lehtar Atanması Durumuna Dair İzin Koşulu.....	86
2.4. Sigortalanabilir Menfaati Olduğu Kabul Edilen Kişiler.....	87
2.4.1. Kişinin Kendi Hayatı Üzerinde Yaptırdığı Sigorta Sözleşmesi.....	88
2.4.2. Başkasının Hayatı Üzerine Yapılan Sigorta Sözleşmesinde Menfaat Sahibi Olanlar (1490).....	89
2.4.2.1. Eşlerin Hayatları Üzerindeki Menfaati.....	89
2.4.2.2. Kardeşler Arasındaki Menfaat.....	91
2.4.2.3. Ebeveyn ve Çocuklar Arasındaki Menfaat.....	92
2.4.2.4. Sıhri Hısımlar Arasındaki Menfaat.....	93
2.4.2.5. İşçi - İşveren İlişkisinden Kaynaklanan Menfaat.....	94
2.4.2.6. Ticari İlişkilerden Kaynaklanan Menfaat.....	95
SONUÇ.....	97
KAYNAKÇA.....	101
MAHKEME KARARLARI.....	116

KISALTMALAR

- AÜHFD** : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
- BAM** : Bölge Adliye Mahkemesi
- BATİDER** : Banka ve Ticaret Hukuk Dergisi
- BKBSUEY** : Bireysel Kredilerle Bağlı Sigortalar Uygulama Esasları Yönetmeliği
- CIF** : Cost, Insurance, Freight
- E-TTK** : 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
- HD** : Hukuk Dairesi
- HSGŞ** : Hayat Sigortası Genel Şartları
- İKÜHFD** : İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
- İSS** : İşveren Sorumluluk Sigortası
- İÜHFD** : İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
- MÜHFHAD** : Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
- ÖSSY** : Özel Sağlık Sigortaları Yönetmeliği
- pp.** : Sayfalar arasında
- RG** : Resmi Gazete
- s** : Sayfa
- S.** : Sayı
- ss.** : Sayfalar arasında

SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
T.	: Tarih
TBK	: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TKHK	: 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
TMK	: 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
vd.	: Ve devamı
Vol.	: Volume
HGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu

ABSTRACT

Humanity has sought out for a solution to events that can be encountered in every time and endangers the safety of life and property. For that, humanity has created the concept of insurance which ensures the idea of collective assistance when faced with the economic and social life full of risks. The concept of insurance has been developed with the purpose of protecting people from the negative economic consequences of possible damages which are caused by several unpredictable events. Insurance companies were established to find a solution to the problems of people who are facing similar risks. Insurance companies receive premiums from policyholders. In this way policyholders' risks are distributed. Main purpose of insurance is to reduce the damages that people suffer as a result of possible risks.

In time, legislators felt the need for regulation in the sector when insurants' demands to insure the risks even they do not have any moral or financial connection with them. At first, the concept of "interest", which is used to distinguish gambling and betting transactions from insurance contracts, has developed and has become one of the essential factors of the insurance contracts. Such that, in cases where there is no interest, it is regulated that the insurance contract will be invalid.

In the Turkish Commercial Code No. 6102, the interest is accepted as the essential element of insurance contracts and it is regulated that the contract will be invalid when the interest is lost. The concept of interest is included in Article 1401, in which the definition of insurance contracts is made and it is clearly stated that interest is one of the essential factors of the contract.

Key Words: Insurable Interest, Insurance Contract, Development of the Concept of Interest, Lack Of Insurable Interest, Interest's Legal Basis

ÖZET

Risklerle dolu sosyal ve ekonomik yaşama karşılık önlem alma zorunluluğu ile karşılaşan insanoğlu kolektif yardım düşüncesiyle sigortacılık kavramını oluşturmuştur¹. Sigorta kavramı, insan yaşamı içerisinde önceden bilinmesi mümkün olmayan bir takım olayların oluşturması muhtemel zararların ekonomik sonuçlarından korunmak amacı ile geliştirilmiştir. Zaman içerisinde sigorta ettirenlerin, kendileri ile manevi veya maddi herhangi bir bağlantısı bulunmayan rizikoları dahi sigorta ettirme talepleri karşısında yasa koyucular tarafından düzenleme yapılması ihtiyacı hissedilmiştir. Öncelikle kumar ve bahis işlemleri ile sigorta sözleşmelerini birbirinden ayırt etmek amacı ile ortaya çıkan “menfaat” kavramı gelişerek sigorta sözleşmesinin esaslı unsurlarından birisi haline gelmiştir. Öyle ki menfaatin olmadığı durumlarda yapılan sigorta sözleşmesinin geçersiz olacağı düzenlenmektedir.

Sigorta; insanların ileride kendilerini zarara uğraticı durumlarla karşılaşmaları halinde bu zararın ekonomik sonuçlarından korunma ihtiyacı ile doğmuştur. Olağan hayatta bazı durumlar kişilerin aktif malvarlığında azalma yaşamasına, pasif malvarlığında artışa yahut kendisine destek olan kişinin hayatını kaybetmesi nedeniyle destekten yoksun kalmasına neden olabilmektedir. Her dönemde karşılaşılabilen ve insanın can ve mal güvenliğini tehlikeye sokan olaylara karşı insanoğlu bir çözüm arayışına girmiştir². Anılan durumların önüne geçmek ve uğranılan zararların tazmin edilmesi için sigorta kurumu düzenlenmiştir. Benzer rizikolar ile karşı karşıya olan kişilerin bir araya gelmesi ile sigorta şirketleri kurulmuş, sigortacıların sigorta ettirenlerden aldığı primler ile rizikolar dağıtılmıştır. Bu yolla kişilerin karşılaşması muhtemel rizikolar neticesinde uğrayacakları zararların azaltılması amaçlanmıştır.

Öyle ki; 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu³ m. 1408 gereği de menfaat, sigorta sözleşmelerinin esaslı unsuru olan kabul edilmekte, menfaatin

---

¹ ULAŞ, Işıl: Uygulamalı Sigorta Hukuku Mal ve Sorumluluk Sigortaları, Ankara 2010, s. 5.

² KAYIHAN, Şaban / BAĞCI, Ömer: Türk Özel Sigorta Hukuku Dersleri, Kocaeli 2018, s. 25.

³ RG: 14.02.2011, Sayı: 27846 sayılı.

ortadan kalktığı durumlarda sözleşmenin geçersiz hale geleceği düzenlenmiştir. Menfaat kavramına doğrudan sigorta sözleşmelerinin tanımının yapıldığı 1401. maddede yer verilmiş, sözleşmenin esaslı unsurlarından biri olduğu açıkça hüküm altına alınmıştır.

GİRİŞ

Bu çalışmada sigorta sözleşmeleri açısından bir geçerlilik unsuru olarak kabul edilen “menfaat” kavramı açıklanmaya çalışılacaktır.

Birinci bölümde öncelikle menfaat kavramının ortaya çıkış ve sigorta sözleşmelerinde ayırt edici bir unsur haline gelmesinin nedenleri ve çeşitli tanımları üzerinde durulacaktır. Devamla mülga Türk Ticaret Kanunları ile günümüzde yürürlükte olan TTK düzenlemesi arasında menfaat kavramı karşılaştırmalı olarak açıklanmıştır. Menfaatin tanımı, sigorta konusu ve menfaat arasındaki farklar ile sigortalanabilir bir menfaatin sahip olması gereken nitelikler açıklanmıştır. Menfaat üzerinde olabilecek sınırlamalar ile menfaatin yokluğuna bağlanan sonuçlar da bu bölümde ele alınacaktır.

İkinci bölümde zarar sigortaları başlığı altında mal sigortaları, sorumluluk sigortaları ve sağlık sigortasına ilişkin verilen yargı kararları ile birlikte incelenecektir. Her bir zarar sigorta türü açısından menfaatin hukuki dayanağı ve menfaatin sigorta ettirenden bir başkasına ait olması hususları açıklanacaktır.

Üçüncü bölümde ise meblağ sigortalarında menfaat uygulaması açıklanmaya çalışılacaktır. Hayat sigortası, kaza sigortası ve hastalık sigortası bu bölümde incelenecek; menfaatin tespitinde kullanılan kıstaslar, lehtarın hukuki durumu yargı kararları ile birlikte açıklanacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SİGORTALANABİLİR MENAAT KAVRAMININ TARİHÇESİ VE TANIMI

1. Menfaat Kavramının Tarihçesi

Risk, hastalık, yaralanma, ölüm, ekonomik kayıpların hayatımızın bir parçası olduğu düşünüldüğünde bu gibi kötü durumlarla başa çıkmamız gerekmektedir. Bu nedenle riskin yönetilerek azaltılması ve zararlardan kaçılması gerekmektedir. Sigorta bu gibi kötü durumlardan kaçınmanın, korku ile baş etmenin en iyi yolu gibi görünmektedir⁴. Sigorta, bireysel risklerin bir sigorta şirketine devredilmesini sağlayan, bu yolla sigortalının uğradığı zararın sigorta şirketi tarafından üstlenilmesini sağlayan bir araçtır⁵. Ancak zaman içerisinde birçok konu sigorta sözleşmelerine konu edilmeye başlaması ile bir noktadan sonra sigorta sözleşmeleri ile kumar ve bahis işlemleri arasındaki ayırım iyice ortadan kalkmıştır. Esas olarak bakıldığında bir kumar veya bahis işlemi “*yapmacık bir sigorta sözleşmesi*” dir, zira sigortalabilir bir menfaat bulunmamaktadır⁶. Sigorta ile kumar ve bahsi birbirinden ayıran husus şudur: Kumar ve bahis işlemlerinde ufak bir meblağ karşılığında büyük kazançlar elde etmek istenirken sigorta sözleşmelerinde temel amaç kazanç elde etmek değil belli bir olayın neden olacağı ekonomik zararlardan kaçınmaktır⁷. Dolayısıyla sigorta sözleşmelerini kumar ve bahis işlemlerinden ayıracak unsurun gerçekleşecek olay nedeniyle zarara uğramak olarak belirlenmesi ile menfaat kavramı oluşmaya başlamıştır. Bu düşünce ile birlikte sigortanın zararlardan kaçınmak amacı ile oluşturulduğu düşünüldüğünde

---

⁴ DAUKANTAITE, Dagne: "Is A Family Relationship Alone Enough To Create An Insurable Interest In The Life Of The Other" International Journal Of Baltic Law, Vol. 1, No. 2, February 2004, P. 34-55, S. 35.

⁵ DAUKANTAITE, s. 39.

⁶ DAUKANTAITE, s. 39.

⁷ FISCHER, Emeric: "The Rule Of Insurable Interest And The Principle Of Indemnity: Are They Measures Of Damages In Property Insurance." Indiana Law Journal, Vol. 56, NO. 3, 1980-1981, P. 445-472, s.446.

sigortalanan mal/şahıs ile kurulan menfaat ilişkisi kumar ve bahis işlemlerini sigortadan ayıran bir unsur haline gelmiştir⁸.

Kumar ve bahis işlemlerinin serbest olması insanları her türlü durumu kumar ve bahis konusu yapma konusunda serbest kılmıştır. Ancak bu işlemlerin tanınarak serbest bırakılması ve menfaatleri olsun veya olmasın sözleşmelerin yapılması ile birlikte kötüye kullanım da başlamıştır⁹. 18. yüzyılın ortalarına doğru, insan hayatı konu edilerek oynanan bahis işlemleri açık bir şekilde düşmanlık içeren bir ortam oluşturmaya başlamıştır¹⁰.

Menfaat kavramı oluşmaya başladığı zamanlarda mülkiyetle eş tutulmuştur. Ancak zaman içerisinde eşyalar üzerinde mülkiyet hakkı haricinde başkaca hakların da var olması ve bu hakların hukuken korunabilmesi geliştikçe menfaatin tanımının da genişletilmesi zorunluluğu doğmuştur. Açıklanan nedenle önceleri geliştirilen ve yalnızca mülkiyet ile açıklanan menfaat tanımı yetersiz kalmaya başlamıştır. Yapılan tanımın eksik kalmasına neden olan bir diğer husus ise can sigortalarında menfaatin mülkiyet kavramı ile açıklanamamasıdır zira kişilerin birbirleri üzerinde mülkiyet hakkına sahip olmaları hukuki veya ahlaki açılarından mümkün değildir¹¹.

1.1.Sigorta Sözleşmelerini Kumar ve Bahis İşlemlerinden Ayıran Bir Unsur Olarak “Menfaat”

Özündeki belirsizlik ilkesi gereğince sigorta sözleşmeleri ile kumar ve bahis işlemleri benzerlik göstermektedir ancak bu iki kavramı birbirinden ayıran

---

⁸ FISCHER, s.447.

⁹ CAMPBELL, A.J.: “Some Aspects Of Insurable Interest”, *Canadian Law Review*”, Vol. 27, No. 1, 1949, pp. 1-49, s.4.

¹⁰ SWISHER, Peter Nash: “Wagering On The Lives Of Strangers: The Insurable Interest Requirement In The Life Insurance Secondary Market”, *Tort Trial & Insurance Practice Law Journal*, 50 (3&4), pp. 703-746, s. 708.

¹¹ Ayrıntılı açıklama için bkz. SAYHAN, İsmet: Sigorta Sözleşmelerinin Konusu, Ankara 2001, s.48 vd.

husus zarar kavramında ortaya çıkmaktadır¹². Kumar ve bahse konu olan işlemlerde ilgili taraf herhangi bir zarara uğramamasına karşın sigorta sözleşmesini düzenleyen tarafın sözleşmeye konu ettiği hakkı zarara uğramakta ve sözleşmenin tarafı meydana gelen zarar neticesinde eski durumuna nazaran daha kötü bir duruma düşmektedir. Kumar ve bahiste amaç zenginleşme olmasına karşın sigorta hukukuna egemen olan ilke ortaya çıkan zararın giderilmesidir, bu sebeple sigorta ettirenin zenginleşme gibi bir amacı bulunmamaktadır. Açıklanan zarar hususu sigorta sözleşmelerinin kumar ve bahis işlemlerinden ayrılmasına dayanak oluşturmuştur.

Kumar ve bahis işlemlerinin yaygınlaşması ile birlikte insanlar doğrudan kendileri ile ilgili olmayan, gerçekleşmesi halinde kendilerinin etkilenmeyeceği durumları bu işlemlere konu etmeye, sigorta sözleşmesi akdetmeye başlamışlardır. Kumar ve bahiste, işleme dahil olan tarafların kumar ve bahse konu edilen olaya bağlılıkları yalnızca ilgili işlem kadardır. Kumar veya bahis yapılması tarafların söz konusu olaydan etkilenmesi için bir neden bulunmamaktadır¹³. Bu nedenle herhangi bir olay için kumar ve bahis oynamak da kolaylaşmaktadır. Kolaylaştığı ölçüde de insanların zararları da artmaktadır.

İnsanlar halka mal olmuş kişilerin, kraliyet üyeleri gibi, hayatları üzerine bahisler yapmaya başlamıştır. Örneğin 20. yüzyılda tiyatro oyunlarının yapımcıları, bir kraliyet üyesinin ölümü nedeniyle iptal edilmesi durumunu sigorta sözleşmesine konu etmişlerdir¹⁴. Esasen kumar ve bahsin konusu olabilecek, sigorta sözleşmesi yapanın herhangi bir zarara uğramadığı yahut bir menfaatinin zarar görmediği durumlar dahi sigorta korumasına alınmaya başlanmıştır. Öyle ki insanlar kendi aralarında yeni doğacak bebeklerin doğum saatleri, taç giyme töreninin iptali ihtimali, kişilerin hangi nedenden öleceği gibi hususları dahi sigorta sözleşmesine konu etmeye başlamıştır¹⁵. Kamu düzenine, ahlaka ve emredici hukuk

---

¹² SAYHAN, s. 45

¹³ CLARKE, Malcolm A. / BURLING, Julian A. / PURVES, ROBERT L.: “*The Law Of Insurance Contracts Sixth Edition*”, London, August 2009, s. 115.

¹⁴ CLARKE / BURLING / PURVES, S. 134.

¹⁵ Geçmiş dönemlerde insanların sigorta sözleşmesi yaptığı hususlara ilişkin ayrıntılı olarak bkz. KARA, Etem: Sigortalabilir Menfaat İlkesi, Ankara 2020.

ilkelerine aykırı bir şekilde düzenlenen bu sözleşmeler ile hiçbir zararı olmamasına karşın sözleşmeyi düzenleyen taraf sigortacıdan tazminat almıştır.

Zaman içerisinde kanun koyucular bu serbestinin kamu düzenini bozucu bir niteliğe sahip olduğu fark etmiş ve sigorta sözleşmelerini kumar ve bahis işlemlerinden ayıracak bir unsur ihtiyacı doğduğunu hissetmişlerdir¹⁶. İlk olarak İngiltere’de ortaya çıkan ve geliştirilmeye başlayan bu düşüncenin amacı kumar ve bahis sözleşmelerinin sigorta sözleşmesinden ayrılmasıdır¹⁷. Bu doğrultuda; sigortanın kumar ve bahis işlemleri gibi kullanılmasının önüne geçmek amacı ile “sigortalanabilir menfaat” kavramı oluşturulmuştur¹⁸. Sigorta sözleşmelerinde menfaat kavramı sigorta ilişkilerini kumar ve bahisten ayırmanın yanı sıra haksız kazanç elde edilmesinin önüne geçilmesi amacıyla da önem arz etmektedir¹⁹. Menfaatin kumar ve bahis ilişkilerinde bulunmuyor olması yahut bu ilişkilerde bulunsa dahi hukuken korunmasının mümkün olmaması düşüncesiyle menfaat sigortayı kumar ve bahis işlemlerinden ayıracak kıstas olarak kabul edilmiştir²⁰

1.2.İngiltere 1774 Tarihli Hayat Sigortaları Kanunu

Kumar ve bahis işlemlerinin kamu düzenini bozar hale gelerek yalnızca malvarlıklarını değil insan hayatını da tehdit etmesi²¹ ve sigorta sözleşmeleri ile bir tutulmaya başlanmış olması nedeniyle bazı düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır. Her ne kadar İngiliz hukuku sözleşme özgürlüğünü korumak amacıyla bu serbestiye sınır getirmemiş ise de²² yine de sözleşmelerin kamu düzenini ihlal etmemesi

---

s. 44 vd..

¹⁶ CAMPBELL, s.6.

¹⁷ BEST JR., Franklin L.: “*Defining Insurable Interest In Lives*”, Tort & Insurance Law Journal, Fall 1986, Vol. 22, No. 1, ss.104-112, s. 105.

¹⁸ VUKOWICH, William T.: “*Insurable Interest: When It Must Exist In Property and Life Insurance*”, Willamette Law Journal, Vol. 7, s. 8.

¹⁹ SAYHAN, s. 43.

²⁰ KAYIHAN / BAĞCI, s. 129

²¹ ATMEH, Michael Sharo: “*Regulation Not Prohibition: The Comparative Case Against The Insurable Interest Doctrine*”, Northwestern Journal Of International Law & Business, 32 (1), pp. 93-140, s. 99.

²² LASHIN, Jacob: “*Insurance Law’s Hapless Busybody: A Case Against the Insurable Interest Requirement*”, The Yale Law Journal, Ocak 2007, ss. 474-509, s. 480.

gerektiği düşünülerek İngiliz Parlamentosu tarafından 1774 yılında yürürlüğe koyulan Hayat Sigortaları Kanunu²³ oluşturulmuştur²⁴. Bu kanuna göre gerçek ve iyi niyetli (*bona fide*) bir menfaat olmaksızın yapılacak hayat sigortası sözleşmeleri geçersiz olacaktır²⁵. Menfaatin sigorta sözleşmeleri açısından zorunlu bir unsur haline gelmesi de bu kanunla gerçekleşmiştir²⁶.

1774 tarihli Hayat Sigortaları Kanununun genel düzenlemesinde hayata ilişkin yapılan sigortalarda mutlaka sigortalanabilir bir menfaat bulunması gerektiği, aksi takdirde ilgili sözleşmenin geçersiz sayılacağı düzenlenmiştir²⁷. Kanunun amacında menfaat şu şekilde açıklanmıştır: “*Tecrübeler ile sigortalının menfaati olmamasına karşın hayat sigortası yaptırmasının zararlı sonuçları olduğunun tespitinin ardından; hayat üzerine yapılan sigortaları düzenlemek ve sigortalanın kişinin yaşamı veya ölümü üzerinde menfaati olanlar hariç olmak üzere diğer sigortaları engellemek amacı ile bu kanun düzenlenmiştir.*”²⁸.

Her ne kadar Hayat Sigortaları Kanunu başlığı itibarıyla yalnızca hayat sigortalarına uygulanacak gibi bir izlenim verse de; her türlü olay ve eylemin kumar ve bahse konu edilebilir hale gelmiş olması nedeniyle kapsamı genişletilmiş ve tüm sigorta sözleşmelerini içine alacak şekilde oluşturulmuştur²⁹. Kanunun kapsamı

²³ Kanunun tam metni için bkz: <https://www.legislation.gov.uk/apgb/Geo3/14/48/contents> (e.t. 21.04.2021).

²⁴ HOELLJES, Henry: “*Insurable Interest In The Law Of Life Insurance*”, Columbia Law Times, Vol 15, Issue 2, November 1891, ss. 42-55, s. 42.

²⁵ SWISHER, Wagering On The Lives, s. 708.

²⁶ CLARKE / BURLING / PURVES, s. 116.

²⁷ SWISHER, Peter Nash. “*The Insurable Interest Requirement for Life Insurance: A Critical Reassessment*”, Drake Law Review, vol. 53, no. 2, 2005, p. 477-544, s. 481.

²⁸ Kanunun orijinal ifadesi şu şekildedir: “*An act for regulating insurances upon lives, and for prohibiting all such insurances except in cases where the persons insuring shall have an interest in the life or death of the persons insured...whereas it hath been found by experience that the making insurances on lives or other events wherein the assured shall have no interest hath introduced a mischievous kind of gaming.*”.
(<https://www.legislation.gov.uk/apgb/Geo3/14/48/introduction?view=plain#commentary-c9186251>) (e.t.22.12.2020).

²⁹ ATMEH, s.99.

dışında yalnızca deniz sigortaları, gemiler ve gemilere yüklenmiş mallar bırakılmıştır³⁰.

1774 tarihli bu kanun, kumar ve bahis işlemlerini yasaklamamakta ancak sigorta sözleşmeleri ile bir tutulmalarının önüne geçmektedir. Kanunun ilk kısmında menfaati olmayan kimselerin sözleşme yapması yahut yapılan sözleşmenin kumar ve bahis görünümünde olması durumunda geçersiz olacağı; ikinci bölümünde ise menfaati olan kimselerin isimlerinin açıkça sözleşmede yer alması gerektiği düzenlenmiştir³¹.

1774 tarihli bu kanunda her ne kadar “menfaat” kavramı kullanılmış olsa da bu kavramın neyi ifade ettiği, tanımı, kimlerin menfaat sahibi olduğu gibi hususlar açıkta bırakılmıştır³². Ancak Parlamento menfaatin hangi anlama geldiği konusunda bir tanım getirmemiş, bu açıklamanın yapılması uyuşmazlıkların çözüldüğü mahkemelere bırakılmıştır³³. Bu nedenle sigortalanabilir menfaate sahip kimseler mahkeme içtihatları doğrultusunda oluşmaya başlamış, her somut olayın incelenmesi ile bazı durumların sigortalanabilir menfaati işaret ettiği kabul edilmiş olmuştur.

2. Menfaatin Türk Hukukundaki Gelişimi

Sigorta hukukuna dair ilk düzenlemeler 856 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun³⁴ on üçüncü faslında “*Sigortalar*” başlığı ile yapılmıştır. Anılan kanunda sözleşmelere ilişkin olarak “*menfaat*” kavramı da yerini bulmuştur. Genel hüküm niteliğindeki 932. maddede sigorta ettiren açısından değeri bulunan her şeyin sigorta edilebileceği düzenlenmiş; devamında ise sigorta türleri açısından ayrı ayrı değerlendirme yapılmıştır. Mal sigortalarına dair menfaatin ilk olarak malın

---

³⁰ DUMAIS, Daniel: “*Insurable Interest In Property Insurance Law: Policy and History*”, *Revue de Droit de L’universite de Sherbrooke*, Vol. 18, Issue 2, 1988, ss. 407-454, s. 431.

³¹ DUMAIS, s.432.

³² CLARKE / BURLING / PURVES, s. 121.

³³ SWISHER, *Wagering On The Lives*, s. 708.

³⁴ RG: T: 26.06.1926, Sayı: 406.

malikinin ve malın muhafazasından dolayı malike karşı sorumlu olan ve son olarak oldukça geniş bir ifade ile malın muhafazasında menfaati olan herkese ait olduğu ifade edilmiştir. Hayat sigortalarını tanımlayan 989. maddede de üçüncü kişinin hayatı üzerine yapılacak sigorta sözleşmelerinde menfaat aranacağı düzenlenmiştir. Yine hayat sigortalarına dair 997. maddede menfaat hususunda çok daha ayrıntılı bir düzenleme ile eşlerin birbirlerinin hayatı üzerine sigorta sözleşmesi yaptırabilecekleri doğrudan kanun hükmü ile kabul edilmiştir. 856 sayılı Kanun sigorta sözleşmelerinin akdedilebilmesine ilişkin menfaat kavramını öngörmesine karşın menfaatin nitelikleri konusunda ayrıntılı bir düzenlemeye gitmemiştir.

856 sayılı Kanun'un yürürlükten kaldırılması ile uygulanmaya başlanan 29.06.1956 tarihli 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (E-TTK)³⁵ sigorta hukukunu düzenleyen beşinci kitabında da menfaat kavramına yer verilmiştir. Sigorta sözleşmelerine dair daha ayrıntılı düzenlemeler içeren E-TTK'da'da akdedilen bir sigorta sözleşmesinin geçerli sayılabilmesi için sigorta ettirenin para ile ölçülebilen bir menfaatini koruma altına alması gerektiği ifade edilmiştir. E-TTK'nın mal sigortalarına (1269. madde) ve hayat sigortalarına (1321. madde) ilişkin hükümlerinde, menfaat açısından 856 Sayılı Kanun'a benzer düzenlemeler yer almaktadır.

1/7/2021 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun³⁶ ("TTK"), sigorta hukukunu düzenleyen 1401 ve devamındaki maddelerinde her bir sigorta sözleşmesi için mutlak suretle bulunması düzenlenen menfaat, özet olarak sigorta sözleşmesi ile koruma altına alınan ve para ile ölçülebilir bir kavram olarak düzenlenmektedir. E-TTK'ya kıyasla can sigortalarında aranan menfaat koşulu bakımından, farklılıklar getirmiştir. Mal sigortaları açısından menfaat düzenlemesinde bir farklılık bulunmamaktadır; şöyle ki, mülga kanun mal sigortalarını tanımladığı 1269. maddesinde kimlerin menfaat sahibi olabileceğini ayrıntılı olarak saymış olmasına karşın 6102 sayılı kanunda bu husus

---

³⁵ RG: T: 09.07.1956, Sayı: 9353.

³⁶ RG: T: 14.02.2011, Sayı: 27846.

1401. maddede çok daha genel bir şekilde “*rizikonun gerçekleşmemesinde menfaati bulunanlar*” ifadesi ile düzenlenmiştir. Kimlerin menfaat sahibi olacağı ise uygulamada verilen mahkeme kararları ile öğretide ileri sürülen görüşlerle tespit edilmektedir. Can sigortalarına ilişkin yapılan düzenlemelerde ise, farklılıklar bulunmaktadır. Mülga kanundaki düzenlemeye göre menfaat, sigorta ettiren açısından mevcut olmak zorundadır. Ancak TTK’nın 1490 ve 1493. maddelerinde kimin menfaat sahibi olması gerektiğine ilişkin olarak daha farklı bir yaklaşım sergileyerek lehtarın menfaat sahibi olması gerektiğini düzenlemiştir³⁷.

Görüldüğü üzere Türk hukukunda sigorta sözleşmelerinin düzenlendiği ilk kanundan günümüze kadar olan süreçte menfaat sigorta sözleşmeleri açısından her zaman bir geçerlilik unsuru olarak kabul edilmiştir³⁸. Zaman içerisinde yaşanan sosyal, ticari, teknolojik, ekonomik gelişmeler ve bu gelişmeler doğrultusunda ortaya çıkan yeni ilişkiler ile bu ilişkileri düzenleyen hukuk kuralları ile birlikte menfaat kavramının tanımı ve uygulanmasına dair hükümlerde de değişiklikler yapılmıştır.

3. Menfaatin Tanımı

Menfaat kavramının ortaya çıkarıldığı ilk düzenlemede tanımı yapılmamıştır. Kanunda menfaatin tanımının yapılmaması mahkemeleri zor durumda bırakmış; uyuşmazlığın tarafı olan kimsenin sigortalı mı olduğu yoksa yalnızca kumar veya bahis mi oynadığı konusunda tespiti her somut olay açısından yapmak durumunda bırakmıştır³⁹. Devam eden süreçte de sigortalıların menfaatin tanımı net olarak yapılmamış, yargı tarafından uyuşmazlıklar özelinde menfaatin kıstasları oluşturulmaya başlanmıştır. Bu nedenle menfaatin oluşturulma amacından yola çıkılarak bir menfaat tanımı yapılmaya çalışılacaktır.

---

³⁷ Lehtarın hukuki durumuna ilişkin açıklamalar çalışmanın Üçüncü Bölümünün 2.3. kısmında yer almaktadır.

³⁸ TOPSOY, Fevzi: “*Başkasının Hayatı Üzerine Yapılan Sigorta Sözleşmelerinde Menfaat*”, BATİDER, Cilt 31, Sayı 2, Haziran 2015, ss. 131-160 s. 138.

³⁹ DUMAIS, s. 433.

Temel olarak sigorta sözleşmelerinde menfaatin iki amaçla oluşturulduğu öngörülebilir; sigorta sözleşmelerinin kumar ve bahis konusu olmasını engellemek ve sigortadan faydalanacak kimseleri sigortaya konu edilen kişi açısından bir tehdit olmaktan çıkarmak⁴⁰. Bir kimsenin sigortaya konu edilen şahsın hayatının veya sağlığının devamında yahut sigorta konusu malın varlığı veya bütünlüğünün korunmasında yararı varsa menfaat sahibi kabul edilmektedir⁴¹. Bu açıklamalar doğrultusunda menfaat; sigortalı malın bütünlüğünün korunmasından veya riziko şahsının hayatının devamından sağladığı yarar olarak tanımlanabilir.

Menfaat unsurunun sigorta sözleşmeleri açısından ayırt edici özelliği yukarıda açıklanmıştı. Bu özelliğinin yanı sıra menfaat sigorta korumasının ahlaki açıdan uygun olmayacak hususlara dair kullanılmasını ve sigortacıya kabul edilemeyecek taleplerin yöneltilmesini engellenmesini⁴² de sağlar. Diğer yandan can sigortalarında sigortalı şahıs ile sigortadan yararlanacak kişi ile mal sigortalarında sigortalı mal ile sigorta ettiren arasında bir bağ kurması nedeni ile rizikoya kasten neden olunmasının önüne geçilmesini amacına da hizmet eder.

Menfaat teoride sigortalı malın korunmasından yarar sağlama yahut malın ortadan kaybolması veya zarar görmesi nedeniyle önceki durumuna nazaran daha kötü bir duruma gelmeyi ifade etmektedir ancak somut uyuşmazlıklarda menfaatin tespit edilmesi tanımını yapmak kadar kolay olmamaktadır⁴³. Menfaatin somut olayda mevcudiyetinin tespiti hususunda getirilen temel yorum ve kurallar, aşağıda incelenecek olan *Lucena v Craufurd*⁴⁴ kararı ile oluşturulmuştur.

---

⁴⁰ SWISHER, *Wagering On The Lives*, s. 709.

⁴¹ ATMEH, s. 97.

⁴² MEGGITT, Gary: “*Insurable Interest – The Doctrine That Would Not Die*”, *Legas Studies*, Vol. 35, No. 2, 2015, ss. 280-301, s. 287.

⁴³ MEGGITT, s. 281.

⁴⁴ *Lucena v Craufurd* kararına dair ayrıntılı açıklamalar çalışmanın Birinci Bölümünün 4.1. kısmında yapılmıştır.

4. Menfaatin Tespiti Hususunda Getirilen Yorum ve Kurallar

1782 yılında ele geçirilen bir İspanyol gemisindeki yüklerin kaybolması nedeniyle tazminat ödemesi talebi ile sigortacıya başvurulmuş ancak bu talep sigortacı tarafından istemde bulunan kişinin “mallar üzerinde menfaati olmadığı” gerekçesi ile reddedilmiştir. Yargıya taşınan bu olay *Le Cras v Hughes*⁴⁵ davası olarak bilinmektedir. Uyuşmazlığı inceleyen *Lord Mansfield* temelde menfaatin tespiti için mevcut olması gereken iki kıstas olduğunu ifade etmiştir: Sigortalanan mal üzerinde hukuka uygun elde edilmiş bir hak ve maldan elde edilmesi beklenen yarar⁴⁶. Her ne kadar iki kıstas bu kararda incelenmiş ise de menfaatin tespitinde sonuç olarak hukuktan kaynaklanan bir hakkın varlığı, ekonomik gelir beklentisinin üstünde tutulmuştur.

4.1.Lucena v. Craufurd Kararı

Le Cras v Hughes kararının ardından menfaat kavramının şekillenmesinde önemli bir rol oynayan 1806 tarihli *Lucena v Craufurd*⁴⁷ kararı gelmektedir. Karara konu olan uyuşmazlığın yaşandığı dönemde İngiltere Hollanda bayraklı bazı gemilere el koyarak bu gemiler üzerindeki yetkiyi kraliyet komisyonlarına vermiştir. El konulan gemiler, İngiltere’ye getirilmesi sırasında uğrayacağı zararlara karşılık komisyon tarafından sigortalanmıştır. Ancak gemiler henüz İngiltere’ye gelmeden içerisindeki yüklerle birlikte kaybolmuştur. Bunun üzerine komisyon tarafından sigortacıya başvurulmuş ancak talepleri reddedilmiştir. Mallar üzerindeki hakkının tartışmalı hale gelmesi ile birlikte sigortadan kimin yararlanacağı konusu uyuşmazlığı oluşturmuştur⁴⁸.

---

⁴⁵ Kararın tamamı için bkz: <http://www.commonlii.org/uk/cases/EngR/1782/54.pdf>, (e.t.20.03.2021)

⁴⁶ DUMAIS, s. 434.

⁴⁷ Kararın tamamı için bkz: <http://www.commonlii.org/int/cases/EngR/1808/262.pdf>, (e.t. 20.03.2021).

⁴⁸ Karara konu uyuşmazlık karar metninde şu şekilde ifade edilmiştir: “*Commissioners were authorized by a commission granted in pursuance of a statute to take into their possession ships and goods belonging to subjects of the Undited Provinces, which had been of might be detained in or brought into the ports of this kingdom and to manage, sell and dispose of the same to the best*

Uyuşmazlığın incelendiği mahkemede hangi tarafın menfaat sahibi olduğu hususunda iki temel yaklaşım sergilenmiştir. Günümüzde uygulanan menfaat sistemi aşağıda açıklanan testlerin birlikte yorumlanması ile oluşturulmuş gibi görünmektedir. Zira menfaatin öncelikle ekonomik bir niteliği olması, bir diğer deyişle sigortalının maldan bir yarar elde ediyor olması ve gerçekleşecek riziko neticesinde zarara uğrayacak olması; elde edilen bu yararın hukuken korunan bir ilişkiden doğması ve maldan elde edilecek bu yarara dair sigortalının hukuki bir beklenti içerisinde olması gerekmektedir.

Lucena v Craufurd kararında menfaatin tespiti için birbirinden farklı iki yorum geliştirilmiştir. Bunlardan ilki sigortadan faydalanacak kimse ile sigortalı mal arasında hukuk tarafından korunan bir ilişki bulunmalıdır. Diğer ise, bu taraflar arasında ekonomik bir yarar beklentisi oluşturacak bir ilişkinin varlığıdır. *Lord Eldon* hukuki yararı üstün tutmuş, buna karşılık *Lawrence J.* ise, ekonomik beklentiyi üstün tutmuştur⁴⁹.

4.1.1. Gerçek Beklenti Testi

Lucena v Craufurd kararında öne sürülen tanımlardan ilki *Lawrence J.* Tarafından geliştirilmiştir. Yargıç, menfaati salt mülkiyet yahut bir hukuki hakka dayandırmamış, rizikonun meydana gelmesi ile ekonomik olarak zarara uğrayacak herkesin menfaat sahibi kabul edilmesi gerektiğini öne sürmüştür. Bir kimsenin sigorta sözleşmesi yapabilmesi için mülkiyet yahut başkaca bir hukuki hakkı olmasına gerek bulunmamaktadır. Sigorta ile korunan maldan ekonomik bir gelir

---

advantage according to such instructions as they should receive from the king in council; before any declaration of war against the Unites Provinces one of his majesty's ships took several Dutch East Indiamen and carried them into St. Helena. The commissioners with the assent of the Lords of the Treasury insured them at and from St. Helena to London. War was soon after declared against the Unites Provinces and the ships were finally condemned as prize to his majesty 'as having belonged, when taken, to subjects of the United Provinces since become enemies'. Upon a loss happening the commissioners declared on the policy and averred the interest to be in the king, and held that the action well lay."

⁴⁹ FISCHER, s. 447.

elde ediyor olma menfaat sahibi olduğuna işaret etmektedir⁵⁰. Yargıç, menfaati ekonomik yarar ile ilişkilendirirken şu ifadeleri kullanmıştır: “*Menfaat, sigorta poliçesine konu edilen eşyanın korunmasına ilişkindir. Bir şeyde menfaati olmak, mevcut durumdan yarar elde etmek veya oluşacak zararlardan da etkilenme anlamına gelir. Bir şeyin korunmasında menfaat sahibi olunması aynı zamanda o şeyin zarara uğraması durumunda da zararla karşı karşıya kalmayı ifade etmektedir*⁵¹”. Bu yaklaşım somut bir zarara uğranılmayı yahut somut bir yarardan mahrum kalmayı ifade ediyor olması nedeniyle “*gerçek beklenti testi*” olarak adlandırılmıştır.

Gerçek beklenti testine göre; sigorta sözleşmesi yapmak için herhangi bir yarar beklentisi içinde olmak yeterli değildir, sigorta konusu malın korunmasından beklenen yararın yanında, malın ortadan kalkması halinde de zarara uğrama riski söz konusu olmalıdır. Gerçek beklenti testi, sigorta konusu mal ile sigortalı arasındaki hukuki ilişkiden ziyade aralarında ekonomik bir bağ aramaktadır ve bu ekonomik bağın olmadığı durumda menfaatin olmadığını kabul etmektedir⁵².

4.1.2. Hukuki Menfaat Testi

Lucena v Craufurd kararında öne sürülen bir diğer görüş ise *Lord Eldon*'a aittir. Yargıç, Lawrence J.'in düşüncesini hemen herkesin bir şekilde ekonomik olarak zarara uğradığı ileri sürebilecek olması ve bu durumun da kamu düzenini bozacağı endişesiyle salt ekonomik yarar elde etmeyi menfaatin varlığına bir ispat olarak yeterli bulmamıştır⁵³.

Lord Eldon'un, sonradan “*hukuki menfaat testi*” olarak adlandırılan görüşüne göre, sigorta konusu eşya ile sigortalı arasında hukuken korunan bir bağ

---

⁵⁰ DUMAIS, s. 434.

⁵¹ DUMAIS, s. 434.

⁵² DUMAIS, s. 434 vd.

⁵³ DUMAIS, s. 435.

bulunması gerekmektedir⁵⁴. Lord Eldon menfaati, “herhangi bir olayın gerçekleşmesi neticesinde ortadan kalkan veya yararlanılmasının etkilendiği mülkiyetle yahut mülkiyet ile ilişkilendirilebilen bir hak⁵⁵” olarak tanımlamıştır. Bu görüşle birlikte, ekonomik beklentilerin, hukuken korunan bir hak ile birleştirilerek pekiştirilmesi gerektiği düşüncesi ortaya çıkmıştır⁵⁶. Mülkiyet hakkı, sözleşmeden doğan haklar, sınırlı ayni haklar gibi hukuki bir dayanağı olan bu haklar menfaat olarak kabul edilerek sigorta sözleşmesine konu edilebilecektir.

4.2. Türk Hukukunda Menfaatin Tespiti

Sigortalananabilir menfaatin bulunmadığı durumda sigortalının ölümünden ya da sigorta konusu malın zarar görmesinden zarar gören kimse olmayacak, tazmin edilmesi gereken bir durum da ortaya çıkmamış olacaktır⁵⁷. Sigortanın amacı, ortaya çıkan zararların giderilmesi olduğundan sigortadan kimin yararlanacağı hususunun da netleştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle de menfaatin tanımlanması, hangi sözleşmenin geçerli olduğunu, riziko gerçekleştiğinde tazminatın kime ödeneceği, sigorta korumasından kimin yararlanacağını tespitinin açısından önem arz eder⁵⁸.

Menfaatin tespiti hususunda meblağ ve zarar sigortalarında farklı yaklaşımlar sergilenmektedir. Ancak genel olarak ifade edilecek olursa kişinin ekonomik açıdan zarara uğramasına yol açan durumlardan korunması hususunda sigortalananabilir menfaati olduğu kabul edilir⁵⁹. Bu anlamda sigorta, sigortalıya

---

⁵⁴ VUKOWICH s. 2 vd.

⁵⁵ BOTES, Estian / KLOPPERS, Henk: “*Insurable Interest As A Requirement for Insurance Contracts: A Comparative Analysis*”, African Journal Of International & Comparative Law, Vol 26, Issue 1, February 2018, ss. 130-154, s. 143, kararın orijinal ifadesi şu şekildedir: “...a right in the property, or a right derivable out of some contract about the property, which in either case may be lost upon some contingency affecting the possession or enjoyment of the party...”

⁵⁶ CLARKE / BURLING / PURVES, s. 144.

⁵⁷ LINCOLN, S. Cain: “*Insurable Interest in Life*,” Boston University Law Review 6, no. 2, April 1926, ss. 111-122, s. 111.

⁵⁸ SAYHAN, s. 34

⁵⁹ BOTES, / KLOPPERS, s. 132.

malvarlığına herhangi bir zarar gelmeyeceği, aktifinde bir azalma yahut pasifinde bir artış yaşamayacağı konusunda teminat sağlamaktadır ⁶⁰.

Sözleşme konusunun yok olmasından zarar görecektir ve korunmasından yarar sağlayacak kişi ile sigorta konusu edilen kişinin hayatta ve sağlıklı olmasından yarar sağlayacak kişinin menfaatinin olduğu kabul edilmektedir. Örneklendirmek gerekirse; araç malikinin aracın korunmasında, çocuğun babasının hayatı ve sağlığı üzerinde menfaati olduğu kabul edilmektedir. Zira araç maliki aracı kullanarak maddi menfaat elde etmekte; çocuk ise babasından aldığı maddi ve manevi destek ile hayatına devam etmektedir.

Yukarıda ifade edildiği üzere, menfaatin sigorta hukukundaki bir diğer rolü, riziko gerçekleştiğinde sigorta sözleşmesinin korumasından kimin yararlanacağını belirlemede ayırıcı bir unsur olmasıdır⁶¹. Sözleşmeden yararlanmak için herhangi bir hukuki yahut ekonomik gerekçesi olmayan kişilerin haksız bir şekilde sigortacıdan tazminat elde etmelerinin önüne geçmek amacıyla tahsil talebinde bulunan kişinin menfaat sahibi olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir. Bu yönden bakıldığında menfaat unsurunun aynı zamanda; sigorta hukukunun bir zenginleşme aracı olarak kullanılmasının da önüne geçtiği kabul edilebilir.

Her ne kadar kanun hükümlerinde menfaat salt zarar sigortaları için düzenlenmiş gibi görülsede meblağ sigortalarının yapılmasında da menfaat aranmaktadır. TTK'nın sigorta sözleşmelerini tanımlayan 1401. maddesinde menfaatin aranıyor olmasının yanında; hayat sigortalarına ilişkin hükümlerden 1490. ve 1493. maddelerinde, hastalık sigortasına ilişkin 1515. maddede ve kaza sigortalarına hayat sigortası hükümlerinin uygulanacağını düzenleyen 1510. Maddede menfaatin lehtar açısından bulunması gerektiği düzenlenmiştir. Bir meblağ sigortası türü olan hayat sigortalarında menfaat doğrudan sözleşmenin

---

⁶⁰ AKMUT, Özdemir: Hayat Sigortası Teori ve Türkiye'deki Uygulama, Ankara 1980, s. 2.

⁶¹ CEBE, Mehmet Sinan: Uygulamalı Sigorta Hukuku, Ankara 2018, s. 400.

konusunu oluşturmaya dahi sözleşmenin tarafları arasında bulunmak zorundadır⁶². ÜNAN, rizikonun gerçekleşmesinden bir şekilde olumsuz etkilenecek olan kişilerin sigortalanabilir çıkara sahip olduğunu belirtmektedir ve rizikonun gerçekleşmesi neticesinde malvarlığında azalma yaşayan kişinin menfaati olduğunu kabul etmektedir⁶³. Bu görüşü ile birlikte ÜNAN meblağ sigortalarında menfaat koşulu öngörmek yerine riziko şahsının, hayatı üzerine sigorta yapılmasına onayının olup olmadığını sorgulamanın daha uygun olacağını ifade etmektedir⁶⁴. Aynı şekilde SAYHAN da rizikonun gerçekleşmesi ile maddi zarara uğrama ihtimali olan kişinin sigorta sözleşmesi düzenlemede menfaati olduğunu belirtmektedir⁶⁵. Buna karşılık KENDER menfaatin ancak aktif sigortalar için öngörülebileceğini, menfaatin malvarlığının somut durumu ile ilgili bir husus olması gerekçesiyle meblağ sigortalarında ortaya çıkmayacağını ifade etmektedir⁶⁶. CAN sigorta sözleşmelerinde aranması gereken menfaatin mutlak ve kesin bir şekilde belirlenebilir olarak aranması yerine, ekonomik bir değerinin bulunma ihtimalinin yeterli olması gerektiğini ifade eder⁶⁷.

Malik, rehin alacaklısı, aynı hak, haciz alacaklısı gibi kavramlar ile aktif sigortalarda menfaat sahibi kişi rahatça tespit edilebilir. Yargıtay tarafından verilen kararda⁶⁸ ferdi koltuk kaza sigortalarında sigorta sözleşmesi süresince koltukta kim seyahat ediyorsa o kişinin menfaat sahibi olacağını düzenlemektedir. Yargıtay başka bir kararında⁶⁹ ise bir zarar sigortası türü olan inşaat sigortasında inşa edilen yapı ve inşasında kullanılan malzemeler üzerinde menfaat kavramının oluşacağını kabul etmektedir.

---

⁶² KANER, s. 8

⁶³ ÜNAN, Genel Hükümler, s. 86

⁶⁴ ÜNAN, Genel hükümler, s. 84.

⁶⁵ SAYHAN, s. 35.

⁶⁶ KENDER, Rayegan: Türkiye’de Hususi Sigorta Hukuku (Hususi Sigorta), İstanbul, 2017, s. 165

⁶⁷ CAN, s. 29.

⁶⁸ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi’nin 2013/4633 E., 2014/14653 E. sayılı 30.10.2014 T. kararının tam metni için bkz: “ <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=17hd-2013-4633.htm&kw=`2013/4633`#fm> ” (e.t.02.01.2021).

⁶⁹Yargıtay 21. Hukuk Dairesi’nin 2017/1757 E., 2018/8458 K. Sayılı 20.11.2018 T. kararının tam metni için bkz: “ <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=17hd-2017-1757.htm&kw=`2017/1757`#fm> ” (e.t.02.01.2021).

4.2.1. Sigortalanabilir Menfaatte Bulunması Gereken Unsurlar

Menfaatin tespiti açısından aranan iki şart bulunmaktadır: Ekonomik olma ve meşru olma. Menfaat doktrininin temelini oluşturan *Lucena v Craufurd* kararında Lord Eldon tarafından ileri sürülen hukuki beklenti testi menfaatin meşru olmasını, Lawrence J. tarafından ileri sürülen gerçek beklenti testi ise menfaatin ekonomik olmasını işaret etmektedir.

Anılan bu görüşler 6102 sayılı TTK'nın çeşitli maddelerinde karşımıza çıkmaktadır. Sigorta sözleşmelerinin tanımının verildiği 1401. maddede sözleşme ile koruma altına alınan hususun "*para ile ölçülebilir bir menfaat*" olması gerektiği; 1404. maddede ise kanunun emredici hükümlerine, ahlaka ve kamu düzenine aykırı fiillerden doğacak zararların sigorta korumasına alınamayacağı düzenlenmiştir. Kanunumuzun düzenlemesinin hem gerçek beklenti testini hem de hukuki beklenti testini kapsar nitelikte olduğu görülmektedir.

4.2.1.1. Ekonomik Olması

Sigorta hukuku, kişilerin gelecekteki tehlikeler nedeniyle yaşayacakları ekonomik kayıplardan korunma ihtiyacı ile doğmuştur. Zarar ve masrafa neden olabilecek olayların ekonomik sonuçlarından korunmak amacı ile tarih içerisinde sigorta kavramı gelişmiştir⁷⁰. Sigorta kavramının gelişiminde bu derece önemli olan "*kişilerin ekonomik olarak korunma ihtiyacı*" doğrultusunda, sözleşmelerde aranan menfaatin de ekonomik olması sonucunu doğurmuştur.

Meblağ sigortası niteliğindeki sigortalar açısından menfaatin ekonomik olması özelliği sigortalının hayatının devamından makul bir kazanç elde etme veya sigortalının hayatını kaybetmesi halinde bu durum nedeniyle ekonomik olarak zarara girme durumlarında kendisini göstermektedir⁷¹. Zarar sigortaları açısından

---

⁷⁰ KENDER, s. 1

⁷¹ SWISHER, *Wagering On The Lives*, s. 715.

ise malın ortadan kalkması veya zarar görmesi halinde, bir kimsenin maldan elde ettiği gelir azalıyor yahut ortadan kalkıyorsa, o kimsenin menfaatinin olduğu kabul edilir⁷².

Menfaatin ekonomik niteliği can sigortaları açısından sınırlayıcı bir yorum gibi görülmektedir zira can sigortalarında rizikonun üzerinde gerçekleştiği kişi bir insandır ve insan hayatına değer biçilmesinin esas olarak ahlaki olmayacağı düşünülmektedir⁷³. Ancak doğrudan TTK’da menfaatin “*para ile ölçülebilir*” olması belirlendiğinden menfaatin ekonomik olması mutlaktır. Ekonomik bir değere sahip hususlar sigorta sözleşmesi ile koruma altına alınabilir, sigorta ettirenin zarar görmesi durumunda sigortacının tazminat ödeme borcu doğar. Açıklanan nedenle can sigortalarında da taraflar arasındaki ilişkinin ekonomik yönü de dikkate alınarak menfaat kavramı açıklanmaktadır.

4.2.1.2. Meşru Olması

Sözleşme özgürlüğü ilkesi gereğince taraflar istedikleri sözleşmeyi akdetme konusunda serbesttirler⁷⁴. Ancak bu serbestiye de bazı sınırlar getirilmiştir. Tarafların aralarında akdedecekleri özel hukuk sözleşmelerinin genel hatları ile uyması gereken sınırlar Türk Borçlar Kanunu’nun (TBK)⁷⁵ 27/1. maddesinde şu şekilde ifade edilmiştir: “*Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkansız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.*”. Yapılan sözleşme; herhangi bir hukuk normuna aykırı ya da kamu düzenini ihlal ediyor yahut kişilik hakkını koruyan bir kurala aykırı veya topluma mal olan bir ahlaki kurala aykırı ise kesin olarak hükümsüz olacaktır⁷⁶. Dolayısıyla özel hukuk alanında kalan her sözleşme kural olarak serbest bir şekilde

⁷² CLARKE / BURLING / PURVES, s. 142.

⁷³ SAYHAN, s. 84., KARA, s. 114, CAN, s. 31, KABUKÇUOĞLU ÖZER, s. 32.

⁷⁴ OĞUZMAN, Kemal / ÖZ, Turgut; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt 2, İstanbul 2016, s. 83.

⁷⁵ RG: T: 04.02.2011, Sayı: 27836.

⁷⁶ OĞUZMAN, Kemal / ÖZ, Turgut; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt II, s. 85-86

akdedilecektir ancak temelde bu sözleşmelerin kanunun emredici hükümlerine, ahlaka ve kamu düzenine uygun olması gerekmektedir.

Sigorta sözleşmesinin de bir özel hukuk sözleşmesi olduğu dikkate alındığında yukarıda alıntılanan hükmün düzenlenecek sigorta sözleşmelerine de uygulanması gerektiği açıktır. Sigortalanabilir menfaatin ekonomik değerinin olmasının yanında hukuk düzeni içerisinde korunan, kişinin hukuka uygun bir şekilde ileri sürebileceği bir meşruiyeti olmalıdır⁷⁷. Sigorta sözleşmelerinin koruma altına aldığı husus sigorta konusu üzerindeki menfaat olup; bu kapsamda koruma altına alınan menfaatin TBK 27 maddesinde sayılan hususlara uygun olması gerektiği açıktır. Sigorta konusu ile sigortalı arasındaki bağın kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzeni ve kişilik haklarına uygun olması, konusunun imkansız olmaması gerekmektedir⁷⁸. Sigortalanabilir menfaatin meşru olması gerekmektedir, meşru olması ise TBK 27 hükmüne uygunluktur⁷⁹.

TTK'nın 1404. maddesinde de bu husus açıkça düzenlenmiştir. Sigorta sözleşmesinin kanunun emredici hükümlerine, kamu düzenine ve ahlaka aykırı bir eylemden doğacak zararı teminat altına alacak şekilde düzenlenmesi durumunda kesin hükümsüz olacağı öngörülmüştür⁸⁰. TTK 1404. maddesinde sözleşmenin hem TBK 27'de de sayılan unsurlara aykırılığı halinde hem de menfaat yokluğu halinde tümüyle geçersiz olacağı düzenlenmiştir. Birer özel hukuk sözleşmesi olan sigorta sözleşmeleri açısından TTK'da ayrıca düzenleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır⁸¹. Bu açıdan bakıldığında TTK, TBK'da yapılan düzenlemeye ek olacak herhangi bir değişiklik içermemektedir.

---

⁷⁷ CAN, s. 32.

⁷⁸ KARA, s. 97.

⁷⁹ KARA, s. 119.

⁸⁰ ÜNAN, Genel Hükümler, s. 58; ÜNAN, TTK düzenlemesi ile sözleşmenin iptaline neden olacak eylemin münferit olarak 1404. maddede yer alan olgulara aykırı olmasını değil; sözleşmenin konusu ile birlikte tümüyle hükümdeki olgulara aykırı olması gerektiğini ifade etmektedir. Verilen örnekte; araçla hatalı sollama yapan bir kişinin verdiği zararların, anılan eylem emredici hükümlere aykırı olsa dahi giderileceğine dair tartışma bulunmamaktadır. ÜNAN kanunun amacının organ kaçakçılığı gibi tümüyle ahlaka aykırı ve hatta suç sayılan eylemler sırasında verilen zararların karşılanmasına yönelik sigortaların yapılmasının yasak olduğunu ifade etmektedir.

⁸¹ ÜNAN, Genel Hükümler, s. 59.

Anılan hükümlere aykırı bir sözleşmenin tümden geçersiz sayılması yerine ilgili hükümlerin geçersiz sayılarak sözleşmenin ayakta tutulması sağlanabilirdi. Nitekim TBK’da bu duruma getirilen çözüm de bu yönde olup; yalnızca anılan hususlara aykırı hükümler geçersiz sayılmış, diğer hükümler geçerliliğini korumaya devam etmiştir⁸². Sigorta sözleşmelerinin özel hukuk sözleşmesi göz önüne alındığında TBK hükmünün burada da uygulanabileceği düşünülebilir. Bu yolla en azından sigortalının sigorta korumasından yararlandırılması ve giderilebilecek bir eksiklik ise ilgili eksikliğin giderilmesi hususunda sigorta ettirene süre verilebilirdi.

Yargıtay tarafından menfaatin meşru olup olmadığının tespitinde somut olaya göre yorumlar yapılmıştır. Örneğin ülkeye yasal olmayan işlemlerle kaçak bir şekilde sokulan araç üzerinde hukuken korunabilir bir menfaate sahip olunmasının ve bu menfaat dolayısı ile sigorta sözleşmesi akdedilmesinin mümkün olmadığı ifade edilmiştir⁸³. Menfaatin ancak meşru olması halinde sigortalanabileceği hususu göz önüne alındığında, menfaate dayanak oluşturan hukuki ilişkinin hukuka uygun bir şekilde elde edilmediği durumda menfaatin de sigortalanabilir olmadığı açıktır.

Yargıtay’ın meşru menfaat hususunda verdiği bir diğer kararda ise; Kasko Sigortasına konu edilen aracın mülkiyetinin şekil şartına uygun bir şekilde elde edilmiş olması aranmıştır⁸⁴. Salt zilyetliğin devredilmiş olmasını menfaatin devredildiğine dair bir ispat olarak sayılmamış; 2918 sayılı Karayolları Trafik

---

⁸² ÜNAN, Genel Hükümler, s. 60.

⁸³ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin 2003/9916 E., 2003/8745 K. Sayılı 03.10.2003 T. kararının tam metni için bkz.: <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2003-9916.htm&kw=2003/9916#fm> (e.t.05.01.2021); Yargıtay bu kararda da menfaatin meşru olmasına dikkat çekerek, hukuka aykırı bir şekilde ülkeye getirilen araç üzerinde kurulacak menfaati gösterecek bir menfaat ilişkisinin bulunmasının mümkün olmadığına hükmetmiştir.

⁸⁴ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi’nin 2015/17398 E., 2016/3831 K. Sayılı 28.03.2016 T kararının tam metni için bkz.: <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=17hd-2015-17398.htm&kw=2918+20/D+menfaat#fm> (e.t.05.01.2021); karar menfaatin meşru bir şekilde elde edilmemiş olduğu durumda menfaat sahibi olunamayacağını ifade etmektedir. Bu yönü ile menfaatin “meşru olması” niteliğine dikkat çekilmiştir. Menfaatin hukuka uygun bir şekilde elde edilmediği, diğer bir ifade ile meşru olmadığı durumda sigortalanabilir bir menfaat olduğundan bahsetmek mümkün olmayacaktır.

Kanunu'nun⁸⁵ 20/D maddesinde aracın satış işlemlerinin noter huzurunda yapılmasına dair düzenleme uyarınca, noter huzurunda mülkiyetin devredilmediği araçlara ilişkin mülkiyetin el değiştirmesi hallerinde menfaatin de meşru bir şekilde elde edilmediği; bu nedenle de sigortadan faydalanamayacağı kabul edilmiştir. Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasının konu edildiği bir uyuşmazlık için verilen kararda ise işleten sıfatının, dolayısıyla menfaatin, devri hususunda da bir önceki karar ile aynı hususlar değerlendirilmiştir⁸⁶.

5. Sigorta Konusu – Menfaat Ayırımı

Uygulama sırasında sigorta konusu ve sigortalanabilir menfaat kavramları zaman zaman karıştırılsa da esas olarak birbirinden farklı iki kavramı ifade etmektedir. Öncelikle bu kavramlar arasındaki belirsizliğin giderilmesi menfaat kavramının daha rahat anlaşılması açısından önem arz etmektedir. Sigorta konusu, sigorta sözleşmesinin içeriği ve sigorta himayesinin kapsamının belirlenmesine hizmet etmektedir ve bu bağlamda sözleşmenin önemli ve zorunlu bir unsurunu oluşturur⁸⁷. Sigortalıyı zarara uğratan ve malvarlığında eksilme yaşamasına neden olan riziko “sigorta konusu” üzerinde meydana gelmektedir. Sigorta konusu, sigortalanan şeyi tanımlar, sigorta sözleşmesinde bulunmak zorundadır. Sigorta konusunu belirleyebilmek için objenin maddi bir değeri olup olmadığının tespiti gerekmektedir. Buna göre maddi ve maddi olmayan unsurların yanında şahıslar da sigorta konusu olarak belirlenebilirler⁸⁸.

Menfaat ise sigortalının, sigorta konusu ile arasındaki ekonomik ve meşru bağımlı ifade etmektedir. Menfaat sahibi olan kişi sigorta sözleşmesini akdetmeye ve sigorta konusu edilecek malın koruma altına alınmasını talep etmeye

---

⁸⁵ RG: T: 18.10.1983, Sayı: 18195.

⁸⁶ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2004/3806 E. 2005/4863 K. Sayılı 09.05.2005 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2004-8306.htm&kw=`2004/8306`&cr=yargitay#fm> (e.t. 21.04.2021). Yargıtay bu kararda resmi şekil şartının mülkiyetin devri yanında işleten sıfatının devri hususunda da aramıştır.

⁸⁷ KARA, s. 221.

⁸⁸ SAYHAN, s. 41.

yetkili olan kişidir. Esas olarak sigorta sözleşmeleri ile koruma altına alınan husus sigorta konusu değil; sigortalının sigorta konusu üzerindeki menfaatidir. Menfaat; sigorta ettirenin sözleşmeyi yapmaya hakkı olduğunu, aynı zamanda sigorta konusu eşya yahut şahıs zarara uğradığında tazminatı hangi sıfatla ve hangi hakka dayanarak kullanabileceğini ispatlar⁸⁹.

Konu ile menfaatin birbirinden ayrılması neticesinde sigorta sözleşmesi ile esas olarak koruma sağlanan hususun, zarar sigortalarında eşya, meblağ sigortalarında ise sigortalı şahıs değil; eşya yahut şahıs üzerindeki menfaat olduğu daha açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Zira bazı durumlarda sigortalı eşya zarar görmemesine karşın sigorta ettirenin eşya üzerindeki menfaati zarar görebilmektedir. Bu hususa öğretilen örnek hırsızlık sigortasıdır. Sigortalanan malın çalınması durumunda her ne kadar mal somut bir zarara uğramasa da malikin mal üzerindeki menfaati zarar görmektedir⁹⁰. Anılan örneğe göre, sigorta koruması altındaki hususun malın varlığı olması durumunda sigorta ettirenin bir zarara uğramadığı ve tazminat talep edemeyeceğinin kabul edilmesi gerekmektedir. Ancak sigorta ettiren malın çalınması neticesinde maldan elde ettiği yarardan mahrum kalması ve malvarlığında bulunan aktifin azalması nedenleriyle menfaat kapsamında tazminat talep edebilecektir.

6. Menfaatin Sürekliliği

Kurulan bir sigorta sözleşmesinin geçerli olabilmesi için sigorta korumasından yararlanacak kimsenin sigorta sözleşmesi kurulduğu anda mevcut olması gerekmektedir. Kanunun 1408. maddesinin ifadesi gereğince menfaatin, sözleşmenin ayakta tutulabilmesi için, her anında mevcut olması gerekmektedir⁹¹. Kanun uyarınca menfaat sözleşmenin yalnızca kuruluşu değil, kurulduktan sonra yürürlükte olduğu süre boyunca da mevcut olmalıdır. Menfaatin ortadan kalkması

---

⁸⁹ SAYHAN, s. 41.

⁹⁰ TAŞKIN, Melda: Zarar Sigortalarında Menfaat Eksikliği, BATİDER, Cilt 33, Sayı 1, s. 264.

⁹¹ ÜNAN, Genel Hükümler, s. 40.

aynı zamanda sigortacının rizikoyu taşıma borcunu da ortadan kaldırmaktadır⁹². Dolayısıyla, menfaatin var olmaması, sigorta sözleşmesinin iki unsurunun ortadan kalkması anlamına gelmektedir.

Menfaat sözleşmenin yapıldığı anda bulunmalıdır ancak bu mevcudiyetini sözleşmenin ayakta durduğu tüm süre boyunca sürdürmelidir. Menfaatin ortadan kalktığı andan itibaren sözleşme de geçersiz olacaktır⁹³. Ancak kanunun bu düzenlemesi eleştirilerle karşılaşmaktadır⁹⁴. Menfaatin sözleşmenin kurulduğu an yerine rizikonun gerçekleştiği anda aranmasının daha uygun olacağı, zira riziko gerçekleştiğinde menfaati olmayan sigortalının sigortacıya herhangi bir talep yöneltmesinin de mümkün olmayacağı ifade edilmektedir⁹⁵.

Kanunda menfaatin sözleşmenin yapıldığı anda var olması gerektiği düzenlenmiştir ancak bu husus ileride ortaya çıkması muhtemel menfaatlerin koruma altına alınması bakımından bir olanak sağlamamaktadır⁹⁶. İngiliz hukukuna göre menfaatin bulunması gereken an sözleşmenin yapıldığı an değildir; sözleşmenin yapıldığı anda menfaat mevcut olabilir ancak riziko gerçekleştiğinde menfaat ortadan kalkmış ise sözleşmenin uygulanması mümkün olmayacaktır⁹⁷. Zira zaten rizikonun gerçekleştiği anda menfaat yok ise, sigortalı da zarara uğramış olmayacaktır⁹⁸.

Kanununun 1404. maddesinin istisnası, grup ve taşıma sigortalarına dair düzenleme içeren 1453. maddenin 3. fıkrasında ortaya çıkmaktadır. Grup sigortasına dahil mallar bir amaç doğrultusunda bir arada bulunurlar⁹⁹. Anılan sigortalarda sözleşme düzenlendiği anda grubun içinde bulunmayan ancak daha

---

⁹² SAYHAN, s. 136.

⁹³ ÜNAN, Genel Hükümler, s. 85.

⁹⁴ CAN, s. 30; CAN, anılan hükmün meblağ sigortası niteliğindeki sözleşmeler açısından da uygulama alanı bulamama ihtimali olduğunu ifade etmektedir. Örneğin hayat sigortası sözleşmesinin yapıldığı tarihte evli olan çiftten birisinin hayatı üzerine yapılan sözleşmeye diğeri lehtar olarak atanmıştır. Ancak CAN, rizikonun gerçekleştiği anda çiftin boşanmış olması halinde menfaatin başlangıçta mevcut olduğu savunmasının ileri sürülmesinin mümkün olmadığını görüşündedir.

⁹⁵ ÜNAN, Genel Hükümler, s. 85.

⁹⁶ ÜNAN, Genel Hükümler, s. 84.

⁹⁷ CLARKE / BURLING / PURVES, s. 135.

⁹⁸ ÜNAN, Genel Hükümler, s. 85.

⁹⁹ ŞENOCAK, Kemal: Mesleki Sorumluluk Sigortası, s. 61.

sonra gruba dahil olan mallar açısından da sigorta geçerli olacaktır¹⁰⁰. Grup sigortalarında menfaat gruba dahil mallar açısından sözleşmenin imzalandığı sırada aranmaz. Bu istisnanın uygulanması sırasında dikkat edilmesi gereken husus malların gruba dahil olup olmayacağını tespit edilmesidir¹⁰¹.

7. Sigortalanabilir Menfaatin Yokluğu

Menfaat, sigorta sözleşmeleri açısından objektif esaslı bir unsur olarak düzenlenmiştir. Objektif esaslı unsur, borçlar hukukunda, bir sözleşmenin yürürlüğe koyulabilmesi için mutlaka bulunması gereken, bulunmadığı durumda sözleşmenin geçerli bir şekilde kurulamayacağı şartlar olarak tanımlanmaktadır¹⁰². Objektif esaslı unsurun mevcut olmadığı halde sözleşme de kurulmuş sayılmayacaktır. Açıklanan nedenle, sigorta sözleşmeleri açısından menfaatin yokluğunda sözleşme hiç kurulmamış olacaktır¹⁰³. Bu kapsamda menfaat de sigorta sözleşmesinin geçerli bir şekilde kurulabilmesi için sağlanması gereken bir geçerlik koşuludur, sözleşmenin kurulduğu anda menfaat mevcut değil ise sözleşme geçerli bir şekilde kurulmuş olmayacaktır¹⁰⁴. Kanun, menfaatin sigorta sözleşmesinin kurulduğu anda mevcut olmaması veya usulüne uygun kurulmuş bir sigorta sözleşmesinin devamı sırasında menfaatin ortadan kalkması durumunda uygulanacak yaptırımın geçersizlik olduğunu düzenler¹⁰⁵. Menfaat olmayan sigorta sözleşmesinin geçersiz sayılacağına dair kanun hükmü mutlak emredici nitelikte olduğundan aksine sözleşme yapılması, olmayan bir menfaatin sigortalanması mümkün değildir.

6762 sayılı kanun döneminde menfaatin var olmadığı sözleşmelere uygulanan yaptırım butlan olarak düzenlenmiştir. Butlan yaptırımının uygulanabilmesi için sözleşmenin tüm kurucu unsurlarının mevcut olması ve

---

¹⁰⁰ ÜNAN, Genel Hükümler, s. 85; CAN, s. 64.

¹⁰¹ CAN, s. 63; CAN, Bir depoda bulunan aynı cins mallar yahut bir evde bulunan eşyaların grup olarak değerlendirilebileceğini ifade etmektedir.

¹⁰² OĞUZMAN, Kemal / ÖZ, Turgut; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt I, s. 73.

¹⁰³ ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 214.

¹⁰⁴ AKGÜN, s. 84.

¹⁰⁵ ULAŞ, Işıl; Uygulamacı Gözüyle Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Bakış, BATİDER, Aralık 2005, Cilt 23, Sayı 2, ss. 189-210, s. 205.

sözleşmenin hukuka uygun bir şekilde kurulmuş olmasına karşın kamu düzenini etkileyecek bir geçerlik şartının mevcut olmaması gerekmektedir¹⁰⁶. Sigorta sözleşmesinin kurulabilmesi için menfaat objektif esaslı bir unsur olarak belirlenmiştir ve var olmaması durumunda sözleşmenin kurucu unsuru eksik olacağından kurulmamış olacaktır. Sözleşmenin hiç kurulmadığı durumda ise yaptırımın butlan olmasının mümkün olmaması nedeniyle yeni kanun ile menfaatin olmadığı sözleşmelere uygulanacak yaptırımın “geçersizlik” olması düzenlenmiştir. Zira objektif esaslı unsuru olmayan bir sözleşmenin ayakta tutulması mümkün değildir.

Menfaatin sözleşmenin yapıldığı anda mevcut olmaması ancak daha sonra menfaate sahip olunarak bu eksikliğin giderilmesi dahi sözleşmenin ayakta tutulması için yeterli değildir¹⁰⁷. Kanunun mutlak emredici nitelikteki hükmü eksikliğin tamamlanmış sayılarak sözleşmenin devam ettirilmesine olanak vermemektedir. Sigorta sözleşmesinin geçerli olabilmesi için öngörüldüğü tüm süre boyunca menfaat var olmak zorundadır.

7.1. Menfaatin Var Olması Gereken An

Yukarıda ifade edildiği üzere menfaat sözleşmenin kurulduğu sırada, geçerli olacağı öngörüldüğü tüm süre boyunca ve rizikonun gerçekleştiği anda mevcut olmalıdır, aksi takdirde sözleşme geçersiz sayılacaktır ve sigortalının tazminatı talep etme hakkı bulunmayacaktır. Çalışmanın bu bölümünde sözleşmenin devamı boyunca menfaatin ortadan kalktığı an esas alınarak bu yokluğa bağlanan sonuçlar ele alınacaktır.

---

¹⁰⁶ OĞUZMAN – ÖZ, Cilt I, s. 180.

¹⁰⁷ SOPACI ÖZTUNA, Birgül: Sigorta Konusu Menfaatin Yokluğunun ve Menfaat Sahibi Değişikliğinin Sözleşmeye Etkisi, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Ağustos 2018, ss. 111-119, s. 115.

7.1.1.Sözleşmenin Kurulması Sırasında Menfaat Yokluğu

Mevcut olmayan bir menfaatin sigortalanması, gerçekleşmesi ihtimali ile yapılan sigorta sözleşmesinde menfaatin hiç gerçekleşmemesi veya rizikonun sözleşme imzalanmadan önce gerçekleşmesi neticesinde menfaatin ortaya çıkma ihtimalinin ortadan kalkmış olması hallerinde geçerli bir sigorta sözleşmesi kurulmuş sayılmayacaktır¹⁰⁸. Zira ortada sigortalanabilir bir menfaat bulunmamaktadır.

Sözleşme kurulurken menfaatin var olmamasına bağlanan sonucun geçersizlik olması öğretide eleştirilere maruz kalmıştır. ÜNAN, menfaatin esas aranması gereken anın rizikonun gerçekleştiği an olması gerektiğini zira menfaatin zararla ilgili olduğunu, riziko gerçekleştiği anda zarara uğrayan kişinin de menfaat sahibi olan kişi olacağını, diğer yandan ileride ortaya çıkması muhtemel menfaatlerin de sigortalanabileceği hususun da göz önüne alınması gerektiğini ifade etmektedir¹⁰⁹. ULAŞ tarafından sözleşmenin kurulduğu sırada menfaatin var olmaması ancak rizikonun gerçekleşmesinden önce menfaatin ortaya çıkması durumunda, sigorta ettirenin iyi niyetinin var olması halinde hakkaniyet uyarınca ilgili sözleşmenin ayakta tutulması gerektiği ifade edilmektedir¹¹⁰. Özellikle zarar sigortaları göz önüne alındığında, menfaat yoksa kişinin zarara da uğramayacağı düşünüldüğünde, ortaya çıkan somut ve gerçek bir zarar giderildiğinden menfaatin riziko anındaki mevcudiyetinin araştırılması hakkaniyete daha uygun düşen bir çözüm gibi görünmektedir¹¹¹.

7.1.2.Sözleşme Kurulduktan Sonra Menfaatin Ortadan Kalkması

TTK'nın 1408. maddesinde menfaatin, yalnızca sözleşmenin kurulması aşamasında değil, yürürlükte kaldığı tüm süre boyunca bulunması gerektiği düzenlenmiştir. Gerek sözleşmenin imzalandığı gerekse de devam ettiği her an boyunca menfaatin var olması gerekmektedir. Menfaatin sözleşmenin düzenlendiği

¹⁰⁸ SOPACI ÖZTUNA, s. 111; ÜNAN, Genel Hükümler, s. 85.

¹⁰⁹ ÜNAN, Genel Hükümler, s. 85.

¹¹⁰ ULAŞ, Tasarı, s. 205.

¹¹¹ TAŞKIN, Menfaat Eksikliği, s. 113.

sırada var olduğu ancak devamı sırasında ortadan kalktığı durumda ise, kurucu unsuru ortadan kalkan sözleşmenin ayakta tutulması mümkün olmayacağından, sözleşme ortadan kalkma anı itibari ile geçersiz olacaktır¹¹². Anılan hüküm mutlak emredici nitelikte olup taraflarca aksine düzenleme yapılması mümkün değildir. Sözleşme imzalandıktan sonra üzerinde menfaatin toplandığı sigortalanan şeyin sözleşmede belirlenmeyen bir olay neticesinde ortadan kalkması veya menfaatin sahibinin değişmesi neticesinde menfaat ortadan kalkabilir (Menfaat sahibinin değişmesi durumunda her ne kadar menfaat tam manasıyla ortadan kalkmasa da Kanunun bağladığı sonuç sözleşmenin geçersizliği olacaktır, aşağıda bu konuya ilişkin ayrıntılı olarak açıklama yapılacaktır).

Geçerli olarak kurulmuş bir borç ilişkisinin, borcun doğumundan sonra ortaya çıkan bir hal nedeniyle imkansız hale geldiği durumda sözleşmenin geçerliliği değil devamlılığı etkilenir¹¹³. Sözleşmenin devamı sırasında menfaatin ortadan kalkması hali, her ne kadar kanunda geçersizlik yaptırımına tabi tutulmuş ise de borçlar hukukunda düzenlenen sonraki imkansızlık halinin sigorta hukuku anlamında özel bir görünümünü oluşturmaktadır¹¹⁴. TBK'nın imkansızlık hallerini düzenleyen 136 vd. maddelerinde borçlunun kusur olmaksızın ifanın imkansız hale geldiği ve tarafların borçlarının karşılıklı sona erdiği durumda borçlu, karşı taraftan aldığı edimleri geri vermekle yükümlü olacaktır. Bunun yanında ayrıca borçlu henüz kendisine karşı ifa edilmemiş olan edimi talep etme yetkisini de kaybedecektir. Menfaatin ortadan kalktığı andan itibaren artık sigorta ettiren ve sigortacının sözleşmeden kaynaklanan hak ve borçları karşılıklı olarak sona erecektir. Sigorta ettiren bu noktadan sonra prim ödemeyecek, sigortacının da riziko taşıma borcu kalmayacaktır. Menfaatin ortadan kalkma anına kadar riski üstlenmiş olması nedeniyle sigortacı geçersiz olma tarihine kadar işlemiş olan primleri iade etmeyecektir ancak kanunun 1419. maddesi gereğince anılan tarihten sonra henüz

---

¹¹² KABUKÇUOĞLU ÖZER, s. 377; ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 214.

¹¹³ OĞUZMAN / ÖZ, Cilt I, s. 460 – 568.

¹¹⁴ TAŞKIN, Menfaat Eksikliği, s. 276.

tahsil edilmeyen primleri talep edemeyecek, daha önce tahsil ettiği işlememiş günlere dair primleri de iade edecektir¹¹⁵.

Düzenlenen bir hayat sigortasına lehtar atanmış olması durumunda, daha önce ifade edildiği gibi, menfaat lehtar açısından aranacaktır. Lehtarın menfaatinin hukuki dayanağını oluşturan işlem yahut ilişkinin ortadan kalkması durumunda da sözleşme geçersiz olacaktır. Ancak sözleşmenin doğrudan geçersiz sayılması yerine sigorta ettirene yeni bir lehtar ataması için süre verilmesi ya da yasal lehtar kuralının devreye girmesine dair yapılacak bir düzenleme ile sözleşmenin ayakta tutulması da mümkün olabilirdi¹¹⁶. Böylece sigorta ettirenin yapılan sigorta sözleşmesi ile sağlamak istediği korumayı sürdürmesine yönelik iradesi de korunmuş olurdu.

7.2. Menfaat Sahibinin Değişmesi

Yukarıda ifade edildiği üzere menfaatin ortadan kalkması durumunda sözleşmenin geçersiz sayılacağı mutlak emredici nitelikte bir hükümlerle düzenlenmiştir. Ancak 1408/2 maddesinde kanunun 1470. maddesi saklı tutulmuştur. 1470. madde ise; menfaat sahibinin değişmesine ilişkin düzenleme yapmaktadır.

Menfaat sahibinin herhangi bir hukuki işlem neticesinde değişmesi durumunda sigorta ilişkisinin kural olarak sona ereceği düzenlenmiştir¹¹⁷. Sigorta konusu edilen mal üzerinde menfaati bulunan kişinin değişmesi durumunda mevcut

---

¹¹⁵ ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 155; TAŞKIN, Menfaat Eksikliği, s. 276; SOPACI ÖZTUNA, s. 115.

¹¹⁶ ÜNAN, Lehtar Atama, s. 7.

¹¹⁷ Yargıtay sorumluluk sigortaları söz konusu olduğunda farklı bir uygulamaya gitmekte; menfaat sahibinin değişmesinin zarar gören üçüncü kişiye karşı ileri sürülemeyeceğini kabul etmektedir. Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasının konu edildiği aşağıda bilgileri verilen kararlarda sigorta sözleşmelerinin işletene değil araca ilişkin olduğu ifade edilerek menfaat sahibi değişmiş olsa dahi sigortacının tazminat ödemesi gerektiği kabul edilmiştir. Yargıtay'ın bu yöndeki kararları:

17. HD. 2014/23245 E., 2014/19446 K. Sayılı, 25.12.2014 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=17hd-2014-23245.htm&kw=`2014/23245`&cr=yargitay#fm> (e.t.27.04.2021).

11. HD. 2003/5421 E., 2003/9509 K. Sayılı, 20.10.2003 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2003-5421.htm&kw=`2003/5421`&cr=yargitay#fm> (e.t.27.04.2021).

sigorta sözleşmesi sona erecektir¹¹⁸. TTK'da yapılan bu düzenleme mülga 6762 sayılı kanundaki düzenlemenin tam tersidir. Mülga kanunun 1303. maddesinde menfaat el değiştirse dahi sözleşmenin menfaatin yeni sahibi ile devam edeceği, tarafların sözleşmenin devam etmemesine dair sözleşmeye hüküm koyabileceği düzenlenmişti¹¹⁹. Ancak uygulamada poliçe özel şartlarında yahut sigorta genel şartlarında 6762 sayılı kanundaki düzenlemenin tersinin kabul edilmesi nedeniyle yeni düzenleme ile menfaatin el değiştirmesi hususuna bağlanan sonuçlar da değişmiştir¹²⁰. Kanunda yapılan bu yeni ve uygulamayı tümünden değiştirir nitelikteki hükmünün, özellikle sigortacılar açısından daha uygun olduğu düşünülebilir. Bir sigorta sözleşmesinde risklerin tamamını üstünde taşıyan, riziko gerçekleştiğinde ödeme borcu altına giren tarafın sigortacı olup; üstlenilen riskin ağırlığı ve gerçekleşme ihtimaline uygun olarak prim tahsil eder. Sigortacı menfaatin yeni sahibi ile yeni bir sigorta sözleşmesi yaparak sözleşmenin şartlarını değiştirmek isteyebilir, primin artırılmasını yahut bazı durumların teminat dışı bırakılmasını sözleşmenin devamı açısından şart koşabilir. Anılan hükmün sigortacılar açısından olumsuz yönü ise iş kaybına neden olma ihtimalidir, menfaatin yeni sahibinin eski sigortacı ile sigorta ilişkisine devam etmek istememesi halinde sigortacı mevcut bir sigorta sözleşmesinden elde ettiği primden mahrum kalacak, sona erme tarihinden sonra prim elde etmiş ise bu primleri de iade etmesi gerekecektir¹²¹. Mülga kanun döneminde sigortacılar açısından üstlenilen riske karşılık tahsil edilen primin uygun düşmemesi durumu ile karşı karşıya kalınması durumu söz konusu olabilmekteydi. Yeni düzenleme ile menfaat sahibinin değişmesi durumunda kural olarak

---

¹¹⁸ BİLGİN, s. 141 vd; CAN, s. 63; ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 214.

¹¹⁹ ATAMER, Kerim: *Yeni Türk Ticaret Kanunu Uyarınca 'Zarar Sigortaları'na Giriş*, BATİDER, Cilt 27, Sayı 1, Mart 2011, s. 60.

¹²⁰ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun gerekçesinde menfaat sahibinin değişmesi ile sigorta sözleşmesinin sona ereceğine ilişkin düzenlemenin yapılmasının nedeni olarak sigorta sözleşmelerinin pratikteki uygulanması gösterilmiştir. Zira 6762 sayılı kanundaki düzenleme uygulamada sigorta sözleşmeleri ve sigorta genel şartları ile hali hazırda tam tersi yönde uygulanmaktadır. Uygulamada karşılaşılan bu durumun kanunlaştırılması ihtiyacı ile yeni kanun döneminde menfaat sahibinin değiştiği durumda sözleşmenin de sona ereceği düzenlenmiştir. Bu değişikliğin bir diğer nedeni olarak riski taşıyan tarafın sigortacı olduğunu, menfaat sahibinin değiştiği durumda sözleşmenin devam etmesinin sigortacı açısından da sorun teşkil edecek olması ifade edilmiştir.

¹²¹ ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 215.

sözleşmenin sona ereceği, taraflara aksini düzenleme imkanı tanınarak anılan ihtimal ortadan kaldırılmıştır.

Kural olarak menfaat sahibinin değişmesi durumunda sözleşmenin sona ereceği düzenlenmiş ise de; kanun bu konuda taraflara bir serbesti tanımıştır. Emredici olmayan bu hüküm uyarınca; sigorta sözleşmesinin tarafları sigorta sözleşmesine koyacakları bir hükümlerle, menfaat sahibi sigorta ettirenin/sigortalının değişmesi durumunda dahi sözleşmenin geçerli olmaya devam edeceğini kararlaştırabilirler¹²². Tarafların aksine bir düzenleme yapmadığı durumda ise, sigorta sözleşmesinin tarafı olan sigorta ettirenin sigorta konusu mal ile menfaat ilişkisi ortadan kalkacağı için sözleşme geçersiz olacaktır. Sözleşmeyi düzenleyen sigorta ettiren/sigortalı, sigortalanan eşya üzerindeki menfaatinin dolayısıyla sözleşmeyi akdetme hakkını kaybetmiştir. Menfaatin eski sahibi artık o eşya üzerinde sigorta sözleşmesi düzenlemesi için gerekli olan menfaate sahip değildir. Sigortalanan eşya üzerindeki sigortalananabilir menfaatin sahibi kim ise yeni sigorta sözleşmesini düzenleme hakkı da o kişide olacaktır.

Sözleşmenin geçersiz sayılacağına dair hüküm menfaatin tamamen ortadan kalkmasına ilişkindir. Esas olarak menfaat sahibinin değişmesi, menfaatin sözleşmenin kurulmasından sonra ortadan kalkmasının özel bir görünümü olarak kabul edilmesi gerekir zira 1470. maddenin düzenlediği durumda menfaat ortadan kalkmamakta, yalnızca menfaatin sahibi değişmektedir¹²³. Her ne kadar menfaate kimin sahip olduğu hususu değişmiş ise de; sigorta konusu mal üzerinde hala mülkiyetten yahut sınırlı aynı haktan kaynaklanan bir yararlanma, kullanma hakkı bulunmaktadır. Menfaatin yeni sahibinin mal üzerinde sigorta yaptırma hakkı bulunacaktır. Menfaatin hala var olduğu ancak sigorta korumasından kimin yararlanacağı hususunun değiştiği durumlara ilişkin olarak ise kanun koyucu taraflara iradelerini ortaya koyma imkanı tanımıştır.

Sigorta konusu edilen malın malikinin değişmesi, üzerinde kurulan sınırlı aynı hak sahibinin değişmesi gibi durumlarda menfaatin el değiştirmesi

---

¹²² ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 220.

¹²³ TAŞKIN, Menfaat Eksikliği, s. 280.

durumu söz konusudur. Anılan durumlardan birisinin gerçekleşmesi halinde sigorta sözleşmesi kural olarak sona erecektir. Yargıtay tarafından, anılan bu değişikliğe ilişkin mevzuatta resmi şekil şartı öngörülmesi ise, mutlaka bu şarta uyulması gerektiği kabul edilmektedir¹²⁴. Resmi şekil şartının gerçekleşmediği durumda menfaatin de el değiştirmiş olmayacağı zira hukuken geçerli olacak şekilde menfaate dayanak oluşturan ilişkinin devredilmediği kabul edilmektedir.

Taraflar arasında aksinin düzenlenmesi mümkün olan bu hüküm ayrıca bir kısım sigorta türleri açısından genel şart hükümleri kapsamında ayrıca düzenlenmiştir. Kara Araçları Kasko Sigortası Genel Şartlarında¹²⁵, sigorta konusu aracın mülkiyetinin değişmesi durumunda sözleşmenin geçerliliğine ilişkin TTK ile aynı düzenlemeye gidilmiştir. Buna karşılık İnşaat All Risk Sigortası¹²⁶, Makine Kırılması Sigortası¹²⁷, Yangın Sigortası, Yangına Bağlı Kar Kaybı Sigortası¹²⁸,

---

¹²⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2004/11-32 E., 2004/55 K. Sayılı 11.02.2004 T. kararında menfaatin el değiştirmesinin tespiti hususunda şekil şartına bağlanmış devir işlemlerini özellikle incelemiş ve resmi şekil şartına uyuşmadığı durumlarda menfaatin usulüne uygun bir şekilde el değiştirdiğinin kabul edilemeyeceği ifade edilmiştir. Kararın tam metni için bkz: “<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2004-11-32.htm&kw=`2004/11-32`#fm>” (e.t.02.01.2021). Benzer yönde 17. HD. 2014/9369 E., 2014/19044 K. Sayılı 18.12.2014 T. kararının tam metni için bkz: <https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2014-9369-k-2014-19044-t-18-12-2014> (e.t.27.04.2021).

¹²⁵ Kara Araçları Kasko Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Kara_Araclar%C4%B1_Kasko_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.22.04.2021), C.5 maddesinde menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

¹²⁶ İnşaat All Risk Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Insaat_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.25.04.2021). C.5 maddesinde menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

¹²⁷ Makine Kırılması Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Makina_K%C4%B1r%C4%B1lmas%C4%B1_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.22.04.2021). 8. maddede menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

¹²⁸ Yangına Bağlı Kar Kaybı Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Yang%C4%B1na_Bagl%C4%B1_Kar_Kayb%C4%B1_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t. 25.05.2021). C.4 maddesinde menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

Dolu Sigortası¹²⁹, Sera Sigortası¹³⁰, Cam Kırılmasına Karşı Sigorta¹³¹, Montaj Sigortaları¹³², Kredi Sigortalarına¹³³ dair düzenlenen genel şartların tümünde menfaat sahibinin değişmesi durumunda sigortalanan malın yeni maliki ile sözleşmenin devam edeceği, buna karşılık sigortacının kendisine durumun bildirilmesinden itibaren sekiz gün içinde sözleşmeyi feshedebileceği düzenlenmiştir. Bu hakkın kullanılmaması durumunda sözleşme yeni malik ile aynı şekilde devam edecektir. Menfaat sahibinin değişmesi halinde sözleşmenin feshedilmiş olacağına dair Hırsızlık Sigortası, Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası, Motorlu Kara Taşıtları İhtiyarı Mali Sorumluluk Sigortası genel şartlarında düzenleme yapılmıştır. Anılan bu sigorta sözleşmesinin mevcut olduğu durumda menfaat sahibi değişirse sözleşme feshedilmiş olacaktır. Diğer yandan bir kısım sigorta türlerine dair Genel Şartlarda ise menfaat sahibi değişse dahi sözleşmenin yeni malik ile aynı şekilde devam edeceği düzenlenmiştir: Zorunlu Deprem Sigortası, Çevre Kirliliği Mali Sorumluluk Sigortası¹³⁴, Kıyı Tesisleri Deniz Kirliliği Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası¹³⁵ ve devlet destekli tarım sigortaları¹³⁶.

¹²⁹ Dolu Sigortası Genel Şartları için bkz.

https://tsb.org.tr/media/attachments/Dolu_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf

(e.t.22.04.2021), C.5 maddesinde menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

¹³⁰ Sera Sigortası Genel Şartları için bkz.

https://tsb.org.tr/media/attachments/Sera_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf

(e.t.22.04.2021), C.4 maddesinde menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

¹³¹ Cam Kırılmasına Karşı Sigorta Genel Şartları için bkz.

https://tsb.org.tr/media/attachments/Cam_K%C4%B1r%C4%B1lmas%C4%B1na_Kars%C4%B1_Sigorta_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf

(e.t.22.04.2021). 7. maddede menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

¹³² Montaj Sigortası Genel Şartları için bkz.

https://tsb.org.tr/media/attachments/Montaj_Sigortalar%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf

(e.t.22.04.2021). 8. maddede menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

¹³³ Kredi Sigortası Genel Şartları için bkz.

https://tsb.org.tr/media/attachments/Kredi_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf

(e.t.22.04.2021), C.3 maddesinde menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

¹³⁴ Çevre Kirliliği Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları için bkz:

https://tsb.org.tr/media/attachments/Cevre_Kirliligi_Mali_Sorumluluk_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf

(e.t.22.04.2021), C.4 maddesinde menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

¹³⁵ Kıyı Tesisleri Deniz Kirliliği Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları için bkz:

https://tsb.org.tr/media/attachments/K%C4%B1y%C4%B1_Tesisleri_Deniz_Kirliligi_Zorunlu_Mali_Sorumluluk_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf

(e.t.22.04.2021), C.4 maddesinde menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

¹³⁶ Devlet Destekli Tarım Sigortaları için bkz:

Sözleşme ile koruma altına alınan menfaatin sahibinin değişmesi ile aksi düzenlenmedi ise, sözleşmenin sona ermesine dair düzenlemenin uygulamada ortaya çıkması muhtemel bazı sorunlar da mevcuttur. Örneğin menfaatin yeni sahibi yeni sözleşme yaptırana kadar riziko gerçekleşirse sigorta korumasından mahrum kalacak ve hasara katlanmak durumunda kalacaktır¹³⁷. Aksinin düzenlenmesi hali de taraflar açısından ortaya çıkması muhtemel sorunlar içermektedir. Sigortacı menfaati devralan taraf ile sözleşmeye devam etmek istemeyebilir yahut daha farklı şartlarla sözleşme yapmak isteyebilir; aynı zamanda menfaatin eski sahibinden tahsil ettiği primleri de iade etmesi gerekecektir¹³⁸. Aynı şekilde menfaati devralan da sigorta şirketi ile sözleşme imzalamak istemeyebilir. Her durumda tarafların iradesi ile sigorta sözleşmesinin akıbeti belirlenecektir.

Devlet Destekli Arıcılık (Arı Kovanı) Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Devlet_Destekli_Ar%C4%B1c%C4%B1k_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.22.04.2021), C.5 maddesinde menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Devlet_Destekli_Bitkisel_Urun_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.22.04.2021), C.6 maddesinde menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

Devlet Destekli Bitkisel Ürün Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Devlet_Destekli_Buyukbas_Hayvan_Hayat_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.22.04.2021), C.5 maddesinde menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

Devlet Destekli Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Devlet_Destekli_Koy_Bazli_Kuraklik_Verim_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.22.04.2021), C.6 maddesinde menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Devlet_Destekli_Kucukbas_Hayvan_Hayat_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.22.04.2021), C.5 maddesinde menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Devlet_Destekli_Kumes_Hayvanlar%C4%B1_Hayat_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.22.04.2021), C.5 maddesinde menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

Devlet Destekli Sera Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Devlet_Destekli_Sera_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.22.04.2021), C.5 maddesinde menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Devlet_Destekli_Su_Urunleri_Hayat_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.22.04.2021), C.5 maddesinde menfaat sahibinin değişmesi hali düzenlenmektedir.

¹³⁷ ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 216.

¹³⁸ TTK 1419 maddesinde düzenlenen primlerin iadesine dair hüküm gereğince işlememiş günlere ilişkin primleri sigortacı iade etmekle yükümlüdür.

8. Menfaat Üzerinde Olabilecek Sınırlamalar

Sigorta edilen mal üzerinde birden fazla kişinin hak sahibi olması durumunda tazminatı talep hakkının kimde olacağını belirlemek amacı ile kanunun 1456 ve 1457 maddeleri ile düzenleme yapılmıştır. Kanunun mal sigortalarına ilişkin hükümleri arasında düzenlenen menfaat üzerinde olabilecek sınırlamaların esas amacı maldan yararlanan her kişinin menfaatinin korunmasıdır.

Kanunun gerekçesinde mal üzerinde sınırlı ayni hakkı yahut haczi bulunan kimselerin hakkının sigorta tazminatı üzerinde devam edeceği öngörülmüştür. Bir malvarlığı unsurunun ortadan kalkmasının ardından onun yerine geçen unsurlara kaim değer adı verilir. Sigorta hukuku kapsamında sigorta tazminatı sınırlı ayni hak sahipleri ve haciz alacaklıları açısından kaim değer oluşturduğundan sahip olunan hak konusuz kalsa dahi hak sahibinin hakkı sigorta tazminatı üzerinde devam edecektir¹³⁹. Sınırlı ayni hak sahipleri ile haciz alacaklıları sigorta sözleşmesine taraf olmasalar dahi sigorta tazminatı üzerinde hak sahibi olacaktır¹⁴⁰. Malın haczedilmiş olması durumunda bu işlemin sigortacıya bildirilmesi gerektiği 1457. maddede belirlenmiş iken; sınırlı ayni hak söz konusu olduğunda bu hak sicille alenileşmiş ise sigortacıya bildirim yapılmasına gerek bulunmadığına 1456. maddede yer verilmiştir.

8.1. Haciz

Kanunun 1457. maddesinde sigorta konusu edilmiş bir malın haczedildiği durumda ilgili durum sigortacıya bildirilmiş ise sigortacının sigorta tazminatını icra dosyasına ödemesi gerektiği düzenlenmiştir. Kanun hükmünde her ne kadar malı haczettiren kişinin tazminat üzerinde hak sahibi olduğu açıkça düzenlenmemiş ise de kanunun hükmünden bu sonuç çıkarılmaktadır zira icra

---

¹³⁹ CAN, s. 65; ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 46 ve 73; BİLGİN, Mahmut: “Öğreti ve Uygulamada Sigorta Hukuku İki Cilt Bir Arada”, Ankara 2017, s.175-176.

¹⁴⁰ ATAMER, Kerim: *Zarar Sigortalarında Sigortalıdan Başka Kişilerin Tazminat Üzerindeki Hakları*, BATİDER, Haziran 2016, pp. 89-109, s. 101.

memurunun sigortacıya bildirmesi ile ödemenin yalnızca icra dosyasına yapılabileceği düzenlenmiştir¹⁴¹.

Yeni kanunun bu düzenlemesi ile haciz sahibi alacaklının ayrıca sigorta tazminatı üzerinde bir haciz işlemi gerçekleştirmesine gerek kalmamaktadır¹⁴². Sözleşmeyi kimin yaptığı önemli olmaksızın malikin menfaatinin sigortalandığı durumda, sigortacı kendisine bildirilmiş olması kaydıyla tazminatı icra dosyasına ödemek zorundadır¹⁴³. Haczin sigorta tazminatı üzerinde geçerli olabilmesi için icra müdürlüğünce sigortacıya bildirim yapılması gerekmektedir. Haczin sigortacıya bildirilmediği durumda sigortacı tazminatı sigortalıya ödeyerek borcundan kurtulmuş olacaktır.

8.2. Sınırlı Ayni Haklar

Eşya hukukuna göre sınırlı ayni hak sahibi sigorta tazminatı üzerinde doğrudan hak sahibidir zira Türk Medeni Kanunu'nun 879. maddesine göre sigorta tazminatı bir kaim değer olarak kabul edilir¹⁴⁴. Anılan hüküm TTK'nın 1456. maddesi ile de sigorta hukukunda da uygulanmaktadır. Açık hüküm uyarınca sınırlı ayni hak sahibinin mal üzerindeki hakkı, mala ilişkin sigortadan kaynaklanan sigorta tazminatı üzerinde de devam etmektedir¹⁴⁵. Sigorta tazminatının sınırlı ayni hak sahibine ödenebilmesi için hak sahibinin riziko nedeniyle zarara uğramış olması gerekmektedir; riziko nedeniyle hakkın zarara uğramadığı durumda tazminatın sınırlı ayni hak sahibine ödenmesi mümkün olmayacaktır¹⁴⁶.

Sigorta konusu edilen mal üzerine usulüne uygun bir şekilde kurulmuş sınırlı ayni hakkın varlığında sigorta menfaatine malik sıfatı ile sahip olan

---

¹⁴¹ ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 73.

¹⁴² ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 74.

¹⁴³ ATAMER, Başka Kişilerin Hakları, s. 101.

¹⁴⁴ ATAMER, Zarar Sigortaları s. 61; HELVACI, İlhan: Hukuki Mütalaalar Cilt 2 (2010-2015), Oniki Levha Yayıncılık, Ocak 2017, s. 543.

¹⁴⁵ ATAMER, Başka Kişilerin Hakları, s. 99; Sigorta tazminatının kaim değer olabilmesi için, sigorta ettirenin kim olduğu önemli olmaksızın sigortalının malın maliki olması gerekmektedir.

¹⁴⁶ ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 47.

kişi artık sigorta tazminatı üzerinde öncelikli olarak hak sahibi olamayacaktır. Kanunun 1456. maddesinin 2. fıkrasında aynı hakkın sicille alenileştiği yahut sigortacıya bildirildiği durumda ödemenin ancak hak sahibinin izni alınarak yapılabileceği düzenlenmiştir. Yargıtay da birçok kararında, mal üzerinde sınırlı aynı hakkın varlığında sigorta tazminatının malike ödenebilmesi için sınırlı aynı hak sahibinin muvafakatinin alınmasını şart koşmuş, bu muvafakatin alınmadığı durumları ise bozma gerekçesi yapmıştır¹⁴⁷.

Sigortacı, sınırlı aynı hak kendisine bildirilmişse sınırlı aynı hak sahibinin onayını almadan sigortalıya ödeme yapamayacaktır. Ancak sınırlı aynı hakkın bir sicil ile alenileştiği durumda, örneğin ipotek hakkının tapu kütüğüne şerh edilmesi gibi, sigortacıya sınırlı aynı hakkın ayrıca bildirilip bildirilmediği önemsiz kalacaktır. Gemi sicili, taşınmaz sicili gibi sicilin alenileştirme işlevi bulunduğu sınırlı aynı haklar açısından sigortacının ayrıca bilgilendirilmesine gerek yoktur; sigortacı ilgili sicili kontrol ederek sınırlı aynı hak sahibi olup olmadığını, var ise muvafakatinin olup olmadığını re'sen araştırmak zorundadır¹⁴⁸. Sınırlı aynı hakkın sicille alenileştiği durumda sigortacı sınırlı aynı hak sahibinin onayını almadan sigortalıya ödeme yapamayacaktır¹⁴⁹.

---

¹⁴⁷ Bu yöndeki kararlar için:

Yargıtay 17 HD. 2016/8383 E., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=17hd-2016-8383.htm&kw=2016/8383&cr=yargitay#fm> (e.t.22.04.2021).

Yargıtay 11. HD 2017/3974 E., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2017-3974.htm&kw=2017/3974&cr=yargitay#fm> (e.t.22.04.2021).

Yargıtay 11. HD 2007/2937 E., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2007-2937.htm&kw=2007/2937&cr=yargitay#fm> (e.t.22.04.2021).

İstanbul BAM 45 HD. 2020/106 E.. <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=istanbulbam-45hd-2020-106.htm&kw=2020/106&cr=istinaf#fm> (e.t.22.04.2021).

17. HD. 2015/9368 E., 2016/290 K. Sayılı, 13.01.2016 T. <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=17hd-2015-9368.htm&kw=2015/9368&cr=yargitay#fm> (e.t. 27.04.2021).

17. HD. 2013/1998 E., 2013/6148 K. Sayılı, 04.05.2006 T. <https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2013-1998-k-2013-6148-t-02-05-2013> (e.t. 27.04.2021).

17. HD. 2014/9284 E., 2016/11400 K. Sayılı, 12.12.2016 T. (hayat sigortaları yönünden) <https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2014-9284-k-2016-11400-t-12-12-2016> (e.t. 27.04.2021).

¹⁴⁸ ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 55; Bu konuda dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise her sicilin alenileştirme işlevi olmadığıdır, sicilin aleni olmadığı durumda sigortacının sicili kontrol etme gibi bir yükümlülüğü olmayacak, yalnızca kendisine bildirilen sınırlı aynı haklar yönünden muvafakat arayacaktır.

¹⁴⁹ ATAMER, Zarar Sigortaları s. 61; CAN, s. 67; BİLGİN, s. 175.

Sınırlı ayni haklara dair getirilen bu hüküm bir tazminatın ödenmesine yönelik olduğundan, herhangi bir şekilde ödeme yapılmasını gerektirmeyen nitelikteki sınırlı ayni haklar açısından bir çözüm getirmemektedir¹⁵⁰. Örneğin irtifak hakkı, oturma hakkı söz konusu olduğunda, kaim değer niteliğindeki sigorta tazminatının hangi şekilde hak yerine geçeceği hususu belirsizdir. Zira bazı durumlarda sigorta tazminatı sınırlı ayni hakkın verdiği hakları karşılayamamakta, bazı durumlarda ise sınırlı ayni hak sahibinin tazminatı tahsil etmesi hakkaniyete uygun düşmeyecektir¹⁵¹.

Sigorta uygulamasında anılan husus sigorta sözleşmelerine kaydedilen “*daini müртеhin*” kaydı ile kendini göstermektedir. Daini müртеhin kaydı devam eden bölümde incelenecektir.

8.2.1. Kredi Bağlantılı Hayat Sigortaları

Kredi kuruluşu olan bankalar kullandırdıkları kredilerin geri ödemelerini garanti altına alabilmek adına bir eşya üzerinde ipotek yahut taşınır rehni tesis ederler. Ancak kullanılan kredinin bir mala özgülenmediği ve eşya üzerinde rehin kurulmasının mümkün olmadığı durumlarda kredi kullanıcılarından hayat sigortası yaptırmalarını talep etmektedir¹⁵². Bankalarca kullanılan kredilerin geri ödenmesini sağlayan bir diğer teminat hayat sigortalarıdır¹⁵³. Bu yolla kullanılan kredinin geri ödenmesinin teminatı oluşturulmaktadır¹⁵⁴. Kredi kullanan kişi tarafından yaptırılan bu sigortalara bankalar kendilerini lehtar olarak

---

¹⁵⁰ ATAMER, Başka Kişilerin Hakları, s. 100.

¹⁵¹ Her sınırlı ayni hakkın, sigorta tazminatının kaim değer sayılması hususunda gerekli nitelikleri taşıması nedeniyle ÜNAN tarafından bu hüküm eleştirilmektedir. Örneğin taşınmaz üzerinde irtifak hakkı bulunanların, riziko gerçekleşip taşınmaz ortadan kalktıktan sonra sigorta tazminatından yararlanması makul olmayacak yahut binanın mevcut olduğu arsa üzerinde geçit irtifakına sahip olan kişi açısından binanın ortadan kalkması nedeniyle tazminatı tahsil etmesi de anlamsız olacaktır. Bu nedenle hangi sınırlı ayni haklara sahip kimselerin sigorta tazminatı üzerinde hak sahibi olacağına kanunda sayılmasının daha yararlı olabilecektir. ÜNAN, Zarar Sigortaları, s.46 vd.

¹⁵² ÜNAN, Can Sigortaları, s. 214.

¹⁵³ ÜNAN, Samim: Sigorta Tüketici Hukuku (Tüketici Hukuku), Eylül 2016, s. 62.

¹⁵⁴ SÜZEL, Cüneyt: Bireysel Kredilerle Bağlantılı Kurulan Sigorta Sözleşmeleri Mevzuatının Değerlendirilmesi, Sigorta Hukukunun Bazı Güncel Sorunları, Haziran 2017, s. 93.

atanmasını talep ederler¹⁵⁵. Bu yolla kredi kullanan sigortalının üzerinde rizikonun gerçekleşmesi halinde tazminatı talep yetkisi bankada olacaktır. Yapılan bu sözleşmeler hem banka hem de kredi kullanan tüketici açısından menfaat içermektedir.

Kredi bağlantılı hayat sigortaları Bireysel Kredilerle Bağlantılı Sigortalar Uygulama Esasları Yönetmeliği¹⁵⁶ ile düzenlenmektedir. İlgili yönetmeliğin altıncı maddesinde talep üzerine düzenlenecek “ihtiyari sigortalar” düzenlenmiştir. İlgili maddede sözleşmede bulunan menfaatin kredi ilgisine ait olduğu ifade edilmiştir. Bankadan kullandığı kredi nedeniyle kredi ilgisinin borç altına girdiği, işini kaybetme, vefat, sağlığını kaybetme gibi durumlar neticesinde krediyi ödeyememe riski ile karşı karşıya kalması muhtemeldir. Kredi kullanıcısının sigorta yaptırmadığı durumda; kredinin geri ödenmesi sırasında ödeme güçlüğüne düşmesi halinde kendisi yahut hayatını kaybettiği durumda mirasçıları yüksek meblağlı bir borç ve haciz tehdidi ile karşı karşıya kalacaklardır. Bu risklerin bertaraf edilmesi için sigorta sözleşmesi yapılması kredi kullanıcısının da menfaatine olacaktır.

BKBSUEY’de yapılacak sözleşmenin kredi borçlusunun menfaatine olacak şekilde düzenlenmesi ve kullanılan kredinin vadesi ve miktarı ile uyumlu olması gerektiği düzenlenmiştir. Ancak bu ifade kredinin geri ödenmemesinden zarara uğrayacak tek tarafın kredi borçlusu olacağı şeklinde bir ifadenin anlaşılmasına neden olmaktadır; meblağ sigortası niteliğinde olan hayat sigortası açısından ise bu düzenleme bir anlam ifade etmemektedir zira maddi zarara uğrayan esas taraf kredi kuruluşudur¹⁵⁷.

Kredi ile ilişkilendirilen sigorta sözleşmelerinin yapılması kredi kullanan açısından olduğu kadar kredi kuruluşu bankalara da yarar sağlamaktadır¹⁵⁸. Yargıtay da güncel birçok kararında kredi bağlantılı yapılan bir

¹⁵⁵ KABUKÇUOĞLU ÖZER, s. 115.

¹⁵⁶ RG: 13.05.2015, Sayı: 29294.

¹⁵⁷ ÜNAN, Tüketici Hukuku, s. 70.

¹⁵⁸ Kullanılan kredi ile bağlantılı olacak şekilde hayat sigortası yaptırılmasının hem kredi kullanan hem de kredi kuruluşu banka açısından fayda sağladığına ilişkin örnek ve ayrıntılı açıklamalar hakkında bkz. ÜNAN, Tüketici Hukuku s. 63 vd.; SÜZEL, Kredi Bağlantılı s. 99 vd.

hayat sigortasından hem kredi kullandıran bankanın hem de krediyi kullanan kişinin yararlandığını kabul etmektedir¹⁵⁹. Krediyi kullanan kişinin krediyi herhangi bir nedenle geri ödeyememesi halinde banka da hem şahsa verdiği asıl alacak olan kredinin hem de kredinin fer'isini oluşturan faiz gelirinden mahrum kalacaktır. Banka açısından kredi borçlusunun ödeme güçlüğüne düşerek krediyi geri ödeyememesi rizikoyu oluşturur. Bankanın kredi sözleşmesinden kaynaklanan alacağını alma beklentisi kendisi açısından menfaati teşkil etmektedir¹⁶⁰. Her ne kadar kredi bağlantılı hayat sigortaları hem kredi kuruluşu hem de kredi kullanıcısı için menfaat teşkil etse de TKHK'nın 29. ve 38. maddesinde öngörülen hüküm gereğince tüketicilerin sözleşme yapma hususunda bir zorunlu tutulamayacağı düzenlenmiştir.

Bankaların anılan sözleşmelere lehtar olarak tayin edilmesinin yanında rehinli alacaklı olarak kaydedilmesi ve sözleşmeye “*daini mürtehin*” kaydı düşülmesi de mümkündür. BKBSUEY'nin 4. Maddesinde daini mürtehin kavramı “*rizikonun gerçekleşmesi halinde ödenecek tazminat üzerinde birinci derecede hak sahibi olan kişi*” olarak tanımlanmıştır. Bankanın daini mürtehin sıfatı ile sözleşmede bulunduğu durumda banka kredi sözleşmesinden kaynaklanan bir alacağına ilişkin olarak sigorta tazminatı üzerinde alacak rehni kurmuş olacaktır¹⁶¹. Rehlinli alacaklıların sigorta tazminatı üzerinde öncelikli hakkı olduğu hem TTK

---

¹⁵⁹ Yargıtay'ın bu yöndeki kararları:

13. HD. 2017/5397 E.2020/2581 K. 21.02.2020 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=13hd-2017-5397.htm&kw=`2017/5397`&cr=yargitay#fm> (e.t.25.04.2021).

13. HD. 2016/21189 E., 2019/7149 K. 13.06.2019 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=13hd-2016-21189.htm&kw=`2016/21189`&cr=yargitay#fm> (e.t.25.04.2021).

13. HD. 2016/28890 E., 2019/6564 K. 27.05.2019 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=13hd-2016-28890.htm&kw=`2016/28890`&cr=yargitay#fm> (e.t.25.04.2021).

13. HD. 2016/14005 E., 2019/6388 K., 21.05.2019 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=13hd-2016-14005.htm&kw=`2016/14005`&cr=yargitay#fm> (e.t.25.04.2021).

HGK 2017/13-521 E., 2019/25 K., 17.01.2019 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2017-13-521.htm&kw=`2017/13-521`&cr=yargitay#fm> (e.t.25.04.2021).

¹⁶⁰ TAŞKIN, Melda: Krediyeye Bağlı Hayat Sigortası Sözleşmesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Doktora Tezleri Dizisi, İstanbul, Mayıs 2019. s. 18.; ÜNAN, Tüketici Hukuku, s. 70.

¹⁶¹ TAŞKIN, Hayat Sigortası s. 150

1456/1. maddesinde hem de Türk Medeni Kanunu'un¹⁶² 879. maddesinde düzenlenmektedir. Anılan kanun maddeleri uyarınca bankalar, kredi verdikleri kişilerin yaptıkları sigorta sözleşmelerine koydukları rehin kaydı ile rizikonun meydana gelmesi halinde tazminatı öncelikli olarak tahsil etme yetkisini elde etmektedir. Kendilerini lehtar olarak atamak yerine bankalar bu yolu tercih ederek lehlerine koydukları daini mürtehin kaydı sayesinde menfaatlerini koruma altına almaktadır. Sigorta sözleşmesinde daini mürtehin kaydı bulunduğu durumda tazminatı talep yetkisinin ancak bankaya ait olacağı, kredi borçlusu yahut mirasçılarının tazminatı talep edebilmeleri için bankanın açık muvafakati olması gerektiği Yargıtay yerleşik içtihatları¹⁶³ ile hüküm altına alınmıştır.

Kredi bağlantılı hayat sigortasına kredi kuruluşunun dönülemez lehtar sıfatı ile atanmış olması durumunda ayrıca daini mürtehin kaydı düşülmesine gerek kalmayacaktır zira sigorta ettirenin lehtarı değiştirme hakkı artık mevcut değildir¹⁶⁴. Kredi kuruluşu, dönülemez lehtar olarak atandığı sözleşme ile kredi alacağının ödenmesi hususunda talep ettiği güvenceye kavuşmuş olacaktır¹⁶⁵. Açıklanan nedenle kredi kuruluşunun sigorta sözleşmesine dönülemez lehtar olarak atandığı durumda ayrıca daini mürtehin olarak atanmasına ihtiyaç duyulmayacaktır; kaldı ki kredi kullananın sigorta ettiren olduğu bir kredi bağlantılı hayat sigortası sözleşmesine kredi kuruluşunu dönülemez lehtar olarak atanmış olması durumunda sigorta bedeli üzerindeki tasarruf yetkisi de sona ermiş olacaktır¹⁶⁶. Bu noktadan sonra sigorta ettiren sıfatına haiz kredi kullanan lehtarı değiştiremeyecek, sigorta

---

¹⁶² RG: T: 08.12.2001, Sayı: 24607.

¹⁶³ Yargıtay kararları için bkz.

17. HD. 2018/5486 E., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=17hd-2018-5486.htm&kw=`2018/5486`&cr=yargitay#fm> (e.t.22.04.2021).

17. HD. 2019/3400 E., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=17hd-2019-3400.htm&kw=`2019/3400`&cr=yargitay#fm> (e.t.22.04.2021).

17. HD. 2018/6315 E., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=17hd-2018-6315.htm&kw=`2018/6315`&cr=yargitay#fm> (e.t.22.04.2021).

11. HD. 2017/3974 E., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2017-3974.htm&kw=`2017/3974`&cr=yargitay#fm> (e.t.22.04.2021).

¹⁶⁴ SÜZEL, Kredi Bağlantılı, s. 121.

¹⁶⁵ ŞENOCAK, Kemal: Üçüncü Şahıs Lehine Hayat Sigortası Sözleşmesi (Hayat Sigortası Sözleşmesi), Ankara 2009, s. 156.

¹⁶⁶ Kredi kuruluşunun dönülemez lehtar olarak belirlendiği durumda ayrıca daini mürtehin kaydına ihtiyaç duyulmayacağı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. TAŞKIN, Hayat Sigortası, s. 148 vd..

bedeli üzerinde üçüncü bir taraf üzerine rehin, temlik, haciz gibi işlemler tesis edemeyecek, atadığı lehtarını değiştiremeyecektir¹⁶⁷. Kanaatimizce kredi kuruluşlarının hayat sigortalarına dönülemez lehtar sıfatı ile atanması daini mürtehin olarak atanmalarına kıyasla daha fazla fayda sağlamaktadır. Özellikle sigorta sözleşmesinin kredi kullanan tarafından düzenlendiği halde kredi kuruluşunun dönülemez lehtar sıfatı ile atanması durumunda sigorta ettiren sıfatına haiz kredi kullanan artık sigorta bedeli üzerinde hiçbir işlem yapamayacağından, kredi kuruluşu kredinin geri ödenmesi hususunda tam olarak sigorta korumasına alınmış olacaktır.

Uygulamada kredi bağlantılı meblağ sigortalarının sabit yahut azalan bedelli olarak yapıldığı görülmektedir. Sabit bedelli sözleşmelerde sözleşme devam ettiği sürece verilen teminatın tutarında bir değişiklik yapılmaz, teminat sözleşme süresi boyunca kredi tutarı kadardır. Azalan bedelli sözleşmelerde ise; sözleşmenin imzalandığı sırada kredi borcu ile aynı olan sigorta teminatı, kredi taksitlerinin ödendiği ölçüde azalır¹⁶⁸. Rizikonun gerçekleşmesi durumunda kredi kuruluşuna ödenecek teminatın tutarı da sözleşmenin türüne göre değişiklik gösterecektir. Kredi bağlantılı hayat sigortası sözleşmesinin azalan teminatlı olacak şekilde belirlenmiş olması durumunda sözleşmeye kredi kuruluşu haricinde üçüncü bir kişinin lehtar olarak atanması mümkün değildir¹⁶⁹. Zira hayat sigortasının kredi sözleşmesine bağlı olduğu durumda, sözleşme ile verilen teminatın kredinin vadesi ve miktarı ile uyumlu olması gerekmektedir. Riziko gerçekleştiğinde ödenebilecek sigorta bedeli kredi ile uyumlu olacağından, başka bir kimseye ödenecek bedel kalmayacaktır.

Uygulamada karşılaşılan sabit bedelli kredi bağlantılı hayat sigortaları¹⁷⁰ riziko gerçekleştiğinde ödenecek bedelin kime ve ne kadar ödeneceği hususlarında şüphe yaratabilmektedir. Örneğin sigortalı kişinin bağlantılı kredi taksitlerinin bir kısmını ödeyerek vefat ettiği durumda banka hem geri ödenen kredi

---

¹⁶⁷ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 86.

¹⁶⁸ KABUKÇUOĞLU ÖZER, s. 39.

¹⁶⁹ TAŞKIN, Hayat Sigortası, s. 147.

¹⁷⁰ Sabit bedelli hayat sigortaları hakkında bkz. KABUKÇUOĞLU ÖZER, s. 39.

taksitlerini tahsil etmiş olacak, hem de sigorta teminatını tahsil edebilecektir¹⁷¹. Kanun bu riskin önüne 1491. Maddenin 2. Fıkrası ile geçmiştir. 1491/2'ye göre; sigorta kapsamında ödenecek bedelin ödenmesi gereken tutardan fazla olduğu durumda kalan kısım sigortalı lehine yapılmış sayılacaktır. Ölüm rizikosu ile düzenlenen sözleşmelerde ise bu defa sigortalının mirasçıları lehine yapılmış olacaktır¹⁷². BKBSUEY'nin 10. Maddesinde¹⁷³ ise daha farklı bir düzenleme öngörülerek kredi bağlantılı yapılacak meblağ sigortalarının, kredi tutarı ile uyumlu olacak şekilde azalan teminatlı olarak düzenlenmesi öngörülmüş ve bu yolla ilgili soruna çözüm getirilmek istenmiştir. Yönetmelik hükmünün yaygınlaşması ile kanunun 1491/2 hükmü kredi bağlantılı hayat sigortaları açısından bir anlam ifade etmeyecektir¹⁷⁴.

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un¹⁷⁵ 29. maddesi uyarınca, her ne kadar sigorta sözleşmesinin düzenlenmesi kredi borçlusunun menfaatine de olsa, bu sözleşmelerin yapılmasının zorunlu tutulmasını yasaklanmıştır. Tüketici sıfatındaki kredi borçlusunun hayat sigortası düzenlenmesi konusunda açık bir yazılı talebi olmadıkça sigorta sözleşmesi yapılması mümkün olmayacaktır. Kredi kullananın sigorta yaptırmak istemesi durumunda ise banka sözleşmenin belli bir sigorta şirketinden yaptırılmasını da zorunlu tutamayacaktır, borçlu şahıs, kredi sözleşmesinin konusu, vadesi ve tutarı ile uyumlu bir sigorta sözleşmesini istediği sigortacı nezdinde düzenleyebilecektir. Ancak bu yasağın tüketicinin dahil olduğu tüm sigorta sözleşmeleri açısından geçerli olduğunu kabul etmek mümkün değildir; anılan yasak yalnızca tüketici tarafından düzenlenmesi istenen sigorta sözleşmeleri için geçerlidir, kredi kuruluşların kendi menfaatlerini güvence altına almak üzere kendisinin yapacağı sözleşmeler açısından bir yasak bulunmamaktadır¹⁷⁶. Hayat

---

¹⁷¹ SÜZEL, Kredi Bağlantılı, s. 131.

¹⁷² ÜNAN, Can Sigortaları, s. 51.

¹⁷³ Yönetmelik hükmü şu şekildedir: “Kredi bağlantılı yapılan meblağ sigortalarının kredi kalan borç tutarıyla uyumlu olmasını teminen; sigorta teminat tutarları, sigorta konusuna dâhil olan anapara ile faiz ve benzeri fer'i yükümlülükler de dikkate alınarak, yıllık azalan tutarlı veya aylık, üç aylık gibi kredi borcu ödeme periyoduna bağlı azalan tutarlı şekilde belirlenir.”. Görüldüğü üzere yönetmelik hükmü sadece kredi borcundaki ana parayı değil, faiz ve diğer fer'i yükümlülükleri de teminat kapsamında değerlendirmiştir.

¹⁷⁴ SÜZEL, Kredi Bağlantılı, s. 132.

¹⁷⁵ RG: T: 07.11.2013, Sayı: 6502.

¹⁷⁶ ÜNAN, Tüketici Hukuku, s. 65.

sigortası aynı zamanda tüketicinin de menfaatini koruyan bir sigorta niteliğinde olduğundan TKHK 29. madde hükmü kapsamında kalmaktadır.

Özetlemek gerekirse; kredi bağlantılı hayat sigortası sözleşmeleri hem kredi kullanan açısından hem de kredi kuruluşu banka açısından menfaat içermektedir. Her iki taraf yönünden açıkça bir korumanın mevcut olduğu sözleşmelerin düzenlenmesi iki taraf için de yarar sağlayacaktır.

8.2.2. Mal Sigortalarında Uygulanan Daini Mürtehin Kaydı

Yukarıda ifade edildiği üzere sınırlı yani hak sahibi yönünden sigorta tazminatı bir kaim değer oluşturmaktadır. Bu kuralın sigorta hukuku içerisindeki görünümü ise Ticaret Kanunu'nun 1454. maddesinde mal sigortaları açısından ayrıca düzenlenmiştir. Buna göre sınırlı aynı hak sahiplerinin malın malikinin yaptırdığı sigorta sözleşmesi kapsamında, riziko gerçekleştiğinde ödenecek tazminat üzerinde hakları öncelikli olarak devam etmektedir. Kanunda yer alan bu hükümle getirilen, sınırlı aynı hak sahibinin sigorta tazminatı üzerindeki hakkının devam edeceğine dair düzenlemenin, sigortanın sınırlı aynı hak sahibi lehine yapıldığının kabul edilmemesi gerekmektedir¹⁷⁷. Sınırlı aynı hakkın özü gereğince malikin mülkiyet hakkından önce gelmesi gerektiği, aksi halde bu kavramın oluşturulmasında bir hukuki yarar kalmayacağı ve hali hazırda TMK'da düzenlenmiş olması nedeniyle ayrıca Ticaret Kanunu'nda da düzenlenmesine gerek olmadığına dair görüşler de bulunmaktadır. Sigorta konusu üzerinde sınırlı aynı hak bulunan malın maliki tarafından sigorta edildiği durumda sınırlı aynı hak sahibinin ayrıca sigorta sözleşmesi yaptırmasına ihtiyaç duyulmayabilir. Zira sınırlı aynı hak sahibi TTK ve TMK hükümleri uyarınca sigorta tazminatı üzerinde öncelikli hak sahibi olacaktır; ayrıca anılan durumun aşkın sigortanın ortaya çıkması ihtimalini doğurabileceği de göz önünde tutulmalıdır¹⁷⁸.

---

¹⁷⁷ ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 43; sözleşmeye koyulan dain-i mürtehin kaydı sözleşmeyi üçüncü kişi lehine sözleşme haline getirmez, zira sınırlı aynı hak sahibi sözleşmede sigortalı olarak gösterilmemiştir.

¹⁷⁸ CAN, s. 61.

Uygulamada sınırlı ayni hak sahibinin kanundan kaynaklanan bu hakkı, ayrıca sözleşmelere koyulan daini mürtehin kaydı ile karşımıza çıkmaktadır. Ancak daini mürtehin bir alacak hakkıdır ve alacak hakkı da ancak alacaklının yazılı işlemi ile tesis edilebilecektir¹⁷⁹. Anılan bu kaydın kurucu herhangi bir niteliği bulunmamaktadır; işbu kayıt yalnızca açıklayıcı niteliğe sahiptir¹⁸⁰. TMK hükümlerinde belirlenen şekil şartlarına uyulmadığı takdirde bir alacak rehninin kurulmuş sayılmasının mümkün olmayacağı açıktır¹⁸¹.

Mal üzerinde kurulmuş bir sınırlı ayni hakkın varlığında sigorta tazminatına kimin hak kazanacağı hususu da değerlendirilmelidir. Yargıtay bu hususta sınırlı ayni hak sahibinin muvafakati ile birlikte malike tazminat ödenebileceği kanaatindedir. Yargıtay tarafından verilen birçok kararda sayılı kararında sigortalanan araç üzerinde rehin hakkı bulunan bankaya, sigorta tazminatının sigorta ettirene ödenmesine dair muvafakati olup olmadığının sorulmamasını bozma gerekçesi yapılmıştır¹⁸². Muvafakat alınmasının amacı ise sınırlı ayni hak sahiplerine TMK’da da tanınan öncelikli haktır. Görüldüğü üzere sigortalanan mal üzerinde sınırlı ayni hak tesis edilmiş olması tazminatın mutlaka

---

¹⁷⁹ ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 58.

¹⁸⁰ ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 57.

¹⁸¹ ATAMER, Başka Kişilerin Hakları, 97; Yargıtay’ın sınırlı ayni hak sahibinin muvafakati alınmaksızın malike ödeme yapılamayacağı yönündeki yerleşik içtihatları göz önüne alındığında daini mürtehin kaydının alacak rehni kaydından ziyade ödemeye izin kaydı olarak kabul edildiği görülmektedir. Nitekim 182. Dipnotta verilen emsal kararlarda Yargıtay, sınırlı ayni hak sahibinin izni olmaksızın malike ödeme yapılamayacağına hükmetmiştir.

¹⁸² Yargıtay’ın bu yöndeki kararları:

11. HD. 2005/8908 E., 2006/9613 K., 02.10.2006 T. kararının tam metni için bkz: “<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2005-8908.htm&kw=`2005/8908`#fm>” (e.t.05.01.2021).

11. HD. 2016/15065 E. 2017/7332 K., 18.12.2017 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/11hd-2016-15065.htm> (e.t.22.04.2021).

17. HD. 2018/5516 E. 2020/4069 K. 29.06.2020 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/17hd-2018-5516.htm> (e.t.22.04.2021).

17. HD. 2016/19639 E. 2019/7559 K. 13.06.2019 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/17hd-2016-19369.htm> (e.t.22.04.2021).

17. HD. 2016/8198 E. 2017/2021 K. 27.02.2017 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/17hd-2016-8198.htm> (e.t.22.04.2021).

17. HD. 2016/8904 E. 2016/8733 K. 10.10.2016 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/17hd-2016-8904.htm> (e.t.22.04.2021).

Yargıtay yukarıda bilgileri verilen kararların tümünde sınırlı ayni hak sahibinin sigorta tazminatı üzerinde öncelikli hak sahibi olduğunu ve TTK hükmü uyarınca sınırlı ayni hak sahibinin açık muvafakati olmaksızın tazminatın sigortalıya ödenmesinin mümkün olmadığına hükmetmiştir.

bu hak sahibine ödeneceği anlamına gelmemekte; muvafakati olması durumunda tazminatın malike ödenmesi de mümkün olabilmektedir. Nitekim TTK'nın 1456. maddesinin ikinci fıkrasında da sınırlı aynı hak sahibinin hakkının sigorta tazminatı üzerinde devam edeceği, sigortacının tazminatı sigorta ettirene ödemesi için hak sahibinden izin alınmış olması gerektiği düzenlenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

ZARAR SİGORTALARINDA MENFAAT

1. Türk Ticaret Kanunu'nun Sigortalanabilir Menfaate İlişkin Düzenlemeleri

Borçlar hukuku anlamında zarar, kişinin malvarlığında yaşanan azalma olarak tanımlanmaktadır¹⁸³. Bu kapsamda zarar sigortaları da sigortalının malvarlığının aktifinde azalma yahut pasifinde artış olarak ifade edilmektedir. Sigorta sözleşmesi ile menfaati koruma altına alınan kişiye sigortacının sözleşmede belirlenen bedeli değil de riziko sonucu uğradığı gerçek zararı ödediği sözleşmeler zarar sigortaları olarak adlandırılır¹⁸⁴. Avrupa Sigorta Sözleşmesi Hukuku İlkeleri'nin 1:201 maddesinin 3. bendinde zarar sigortaları sigortacının riziko sonucunda ortaya çıkan zararı üstlendiği sözleşmeler olarak tanımlanır¹⁸⁵. Zarar sigortalarında sigortacı, hakim olan esas ilke gereğince, sigortalının uğradığı gerçek zararı tazmin etmekle yükümlüdür. Sözleşme kapsamında riziko dolayısı ile ortaya çıkan somut zarar telafi edilir. Ancak kanunun 1459. maddesi uyarınca sigortacı bu zararı tazmin ederken yalnızca zararı gidermelidir zira zenginleşme yasağı gereğince ortaya çıkan gerçek zarardan fazlasının sigortalıya ödenmesi yasaktır. Bu

---

¹⁸³ OĞUZMAN / ÖZ, Cilt II, s. 38; NOMER, Haluk: Borçlar Hukuku Genel Hükümler 17. Baskı, Şubat 2020, İstanbul, s. 173; ANTALYA, Gökhan: Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt V/1,2 Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara 2019, s. 589.

¹⁸⁴ CAN, s. 33; ULAŞ, Zarar Sigortaları, s. 8 vd; ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 8; ÇEKER, s. 17.

¹⁸⁵ Tanımın orijinal ifadesi şu şekildedir: "*Indemnity insurance*" means insurance under which the insurer is obliged to indemnify against loss suffered on the occurrence of an insured event." (<https://www.uibk.ac.at/zivilrecht/forschung/evip/restatement/sprachfassungen/peicl-tur.pdf>) (e.t.06.01.2021).

husus mal sigortalarına özgü bir düzenlemedir; sigortalının riziko nedeniyle uğradığı zarardan daha fazla bir ödeme alması mümkün değildir¹⁸⁶. Zenginleşme yasağı çerçevesinde yalnızca zararın giderilmesi aynı zamanda sigorta sözleşmelerinin kumar ve bahis işlemlerinden de ayrılmasına hizmet eder¹⁸⁷.

Zarar sigortaları açısından menfaatin zorunlu tutulmasının birkaç nedeni bulunur. Bunlardan ilki, sigortadan faydalanacak kişinin, sigortalı mala zarar vermesinin önüne geçmektir. Ancak yalnızca bu gerekçe yeterli değildir, zira bazı durumlarda sigorta konusu malın satılmasının zor olması nedeniyle sigortadan faydalanacak kişinin mala bilerek zarar vermesi gibi durumlar söz konusu olabilir¹⁸⁸. Mal üzerinde menfaati bulunan kişinin mala bilerek zarar vermeyeceği düşüncesi de menfaat kavramının gelişmesinde etkili olmuştur¹⁸⁹.

Kanun zarar sigortaları başlığı altında mal sigortaları ve sorumluluk sigortalarını düzenlemiştir¹⁹⁰. Sigortalının malvarlığının aktifine ilişkin sigortalar genel itibari ile mal sigortaları; pasifine ilişkin sigortalar ise sorumluluk sigortaları olarak adlandırılmaktadır.

2. Zarar Sigortalarında Menfaat

Mal sigortaları; zarar sigortalarının, malvarlığının aktifinde ortaya çıkacak zararları koruma altına alan kısmını oluşturur¹⁹¹. Riziko nedeniyle sigortalının belirli bir mal (sigortalanan şey) üzerindeki menfaatte meydana gelen zararı, sigortalının malvarlığının aktifinde ortaya çıkan azalma sigortalıdır. Sigorta sözleşmesinin konusu sigortalının tüm malvarlığı değil, yalnızca

---

¹⁸⁶ DUMAIS, s. 421.

¹⁸⁷ DUMAIS, s. 427.

¹⁸⁸ CLARKE / BURLING / PURVES, s. 138.

¹⁸⁹ INGRAM, John D: "Valung An Insurable Interest In Property Where The Insured Is Not The Sole Owner." Idaho Law Review, Vol. 17, No. 3, Summer 1981, p. 523-546, s. 525.

¹⁹⁰ ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 1.

¹⁹¹ ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 89; ÇEKER, s. 99; CEBE, s. 401; KENDER, s. 208.

sözleşmeye konu olan ve menfaatin üzerinde toplandığı belirli bir mal olarak belirlenir.

Bu konuda en önemli hususlardan birisi, sigortalanan hususun mal değil, sigortalının mal üzerindeki menfaati olmasıdır¹⁹². Mal veya sigorta konusu edilen hak değil anılan mal veya hak ile sigortalı kişi arasındaki ilişki menfaati işaret eder ve bu menfaat esas sigorta konusunu oluşturur¹⁹³. Malın ortadan kalkması veya zarar görmesi halinde, bir kimsenin maldan elde ettiği gelir azalıyor yahut ortadan kalkıyorsa, o kimsenin menfaatinin olduğu kabul edilir¹⁹⁴.

2.1.Mal Sigortalarında Menfaat Uygulaması

Mal sigortalarında sigortalanabilir menfaat; sigortalı maldan ekonomik bir yarar elde etmek, malın korunmasından yahut mevcudiyetinden yarar elde etmek veya zarar gördüğünde ekonomik zarara uğramak olarak tanımlanır¹⁹⁵. Menfaatin mal sigortalarında ekonomik yarar ve zararla tanımlanması nedeniyle bu sigortalar zarar sigortası niteliğindedir. Mal sigortalarında menfaatin sigortalanan mal değil, sigorta konusu edilen mal üzerindeki menfaat olduğu Yargıtay tarafından verilen birçok karar ile kabul edilmiş olup bu hususta bir tartışma

---

¹⁹² ÇEKER, Mustafa, s. 99; KENDER, s. 209.

¹⁹³ MÖLLER, Hans; “*Menfaat ve Değerlendirilmesi*, Çev.: Fırat ÖZTAN, BATİDER, IV(2), 1967, s. 261.

¹⁹⁴ CLARKE / BURLING / PURVES, s. 144.

¹⁹⁵ INGRAM, s. 525.

bulunmamaktadır¹⁹⁶. Sigortalı ile mal arasında bulunan ekonomik değer ilişkisi menfaat olarak adlandırılır¹⁹⁷.

Sigorta konusu mal ile menfaat sahibi arasındaki ilişki genel itibariyle ekonomik olmalı, hukuken korunan bir ilişki olmalı ve aynı veya kişisel bir hak dolayısı ile ileri sürülebilir nitelikte olmalıdır¹⁹⁸. Kanun sigorta hukukundaki menfaati geniş bir şekilde tanımlayarak para ile ölçülebilir olma ilkesini getirmiş ancak hangi hukuki ilişkilerin menfaati işaret ettiğine dair açık bir kural getirmemiştir. Dolayısı ile doktrin ve uygulama, hayatın içerisinde karşımıza çıkan ticari yahut özel ilişkilerden hangilerinde menfaat olduğuna hangilerinde olmadığına dair her somut olay bünyesinde inceleme yapmıştır.

2.1.1. Mal Sigortalarında Menfaatin Hukuki Dayanağı

Menfaatin yalnızca para ile ölçülebilir ekonomik bir değer olması yeterli değildir, sigorta ettiren ile sigortalanan mal arasında da hukuken korunan bir

---

¹⁹⁶ Yargıtay'ın mal sigortalarında sigortalanan hususun mal değil, mal üzerindeki menfaat olduğuna hükmettiği kararları için bkz:

11. HD. 2006/1000 E., 2007/4199 K., 12/03/2007 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2006-1000.htm&kw=2006/1000&cr=yargitay#fm> (e.t.25.04.2021).

11. HD. 2009/7005 E., 2011/291 K., 18.01.2011 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2009-7005.htm&kw=2009/7005&cr=yargitay#fm> (e.t.25.04.2021).

11. HD. 2007/8786 E., 2007/14372 K., 15.11.2007 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2007-8786.htm&kw=2007/8786&cr=yargitay#fm> (e.t.25.04.2021).

11. HD. 2006/9653 E., 2007/12603 K., 09.10.2007 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2006-9653.htm&kw=2006/9653&cr=yargitay#fm> (e.t.25.04.2021).

11. HD. 2003/2648 E., 2003/9061 K., 09.10.2003 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2003-2648.htm&kw=2003/2648&cr=yargitay#fm> (e.t.25.04.2021).

11. HD. 2003/9916 E., 2003/8745 K., 03.10.2003 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2003-9916.htm&kw=2003/9916&cr=yargitay#fm> (e.t.25.04.2021).

11. HD. 2002/12495 E., 2003/5009 K., 15.05.2003 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2002-12495.htm&kw=2002/12495&cr=yargitay#fm> (e.t.25.04.2021).

¹⁹⁷ MÖLLER, s. 272 vd.

¹⁹⁸ ATAMER, Zarar Sigortaları, s. 48.

ilişki bulunması gerekmektedir¹⁹⁹. Bu doğrultuda sigortalanan şeyin zarara uğraması, yok olması, ortadan kalkması nedeni ile ekonomik açıdan herhangi bir şekilde zarara uğrayan, rizikonun gerçekleşmesini istemeyecek herkesin ilgili malı sigorta ettirmek üzere sözleşme yaptırmada menfaati olduğu kabul edilmektedir. Sigortalanan mal ile sigorta ettiren/sigortalı arasında meşru bir bağ yoksa yapılan sözleşme geçersiz olacaktır.

Mal sigortalarında sigortalanabilir menfaati bulunan tek kişi malın mülkiyetine sahip olan kişi değildir; ekonomik yarar/zarar beklentisi ile birlikte sigortalanabilir menfaat aynı zamanda hukuki bir haktan da kaynaklandığı durumda ilgili hakkın sahibi sigortalanabilir menfaate sahip kabul edilecektir²⁰⁰. Mal sigortalarında; malın malikinin, hukuktan kaynaklanan mülkiyet haricindeki başkaca bir hak nedeniyle mal üzerinde hak iddia edebilen kişilerin ve maldan ekonomik yarar elde eden ve mala zarar gelmesi halinde bu durumdan zarar görecektir kişilerin sigortalanabilir menfaati olduğu kabul edilir²⁰¹. Her ne kadar her somut olay kendi içerisinde inceleniyor ise de mülkiyetin, sınırlı aynı hakların, sözleşmesel ilişkilerin ve zilyetliğin mevcut olduğu durumlarda menfaat olduğu kabul edilmektedir.

2.1.1.1.Mülkiyet

Eşya üzerinde kurulan, eşyaya ilişkin egemenlik yetkisi veren ve herkese karşı ileri sürülebilen haklara aynı hak adı verilmektedir²⁰². Aynı haklar kendi içerisinde ikiye ayrılmaktadır. Mutlak aynı hak kavramı yalnızca mülkiyet hakkı için kullanılmaktadır. Eşya üzerinde malikinin mülkiyet hakkı uyarınca sahip

---

¹⁹⁹ CEBE, s. 400.

²⁰⁰ INGRAM, s. 525.

²⁰¹ SALZMAN, GARY I: "The Law Of Insurable Interest In Property Insurance." Insurance Law Journal, Vol. 1966, No. 7, July 1966, p. 394-405, s. 398.

²⁰² ESENER, Turhan / GÜVEN, Kudret: Eşya Hukuku Genişletilmiş ve 6750 S. Kanun Eklenmiş 8. Baskı, Ankara 2019, s. 62; HATEMİ, Hüseyin: Eşya Hukuku, 12 Levha Yayıncılık, Eylül 2020, s. 65; SEROZAN, Rona: Eşya Hukuku I Genişletilmiş 3. Baskı, İstanbul 2014, s. 41; OĞUZMAN, Kemal / SİLİCİ, Özer / OKTAY ÖZDEMİR, Saibe: Eşya Hukuku Gözden Geçirilmiş Genişletilmiş 22. Baskı, İstanbul 2020, s. 312; AYAN, Mehmet, Eşya Hukuku 2 Mülkiyet Gözden Geçirilmiş 10. Baskı, Ankara 2020, s. 32.

olduğu kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma hakkı kural olarak sınırsızdır. Kişiler sahip oldukları malı kendi kullanımlarına ayırabilecekleri gibi kullanım neticesinde bir gelir de elde edebilirler. Malın kullanımı ile malikin ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin hayatlarını idame ettirmelerine fayda sağlanması da söz konusu olabilir. Bu gibi durumlarda malikin o mala zarar gelmesini ve maldan sağladığı gelirleri kaybetmek istemeyeceği açıktır. Mala gelecek herhangi bir zarar malik açısından telafi edilmesi zor sonuçlara yol açabilecektir.

Mülkiyet hakkının, mutlak bir ayni hak olduğu ve bu doğrultuda malın sahibinin malın sigortalanmasında menfaati olduğu doğrudan kabul edilmektedir. Mülkiyet hakkı malın özüne ilişkin bir hak olup kişi ile mal arasında kurulabilecek en temel ilişkidir²⁰³. Üzerindeki tasarruf hakkı tamamen kendisine ait olan ve bu hak sayesinde kendisine yarar sağlayan malikin; malın korunmasında ve mala zarar gelmemesinde menfaati vardır. Mülkiyet hakkının menfaatin varlığını gösterir bir karine olduğu öncelikle kabul edilmektedir²⁰⁴. Mal sigortası ile güvence altına alınabilecek en temel menfaat mülkiyettir²⁰⁵. Mal sigortası ile sigorta konusu eşya üzerinde kurulabilecek tüm haklar kişiye menfaat sağlayabilir; bu haklardan akla ilk geleni mülkiyet hakkıdır²⁰⁶. Malikin mal üzerindeki menfaati, malik olduğu sürece devam eder. Malikin mülkiyet hakkının sona erdiği durumda o mal üzerindeki menfaati de sona erecektir zira sigortalanan esas husus mal değil, mal üzerindeki sigortalının menfaatidir²⁰⁷.

Her ne kadar mülkiyetin bir mal üzerinde menfaat sahibi olma hususunda güçlü bir delil oluşturduğu kabul edilse de Yargıtay malikin mülkiyeti nasıl elde ettiğini de inceleyerek sonuca varmaktadır. Zira menfaatin niteliklerinden birisi de meşru, hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş olmasıdır. Menfaatin meşru şekilde elde edilmiş olması gerekmesi ile aynı yönde olacak şekilde Yargıtay resmi

---

²⁰³ SAYHAN, s. 89.

²⁰⁴ CAN, s. 60.

²⁰⁵ ATAMER, Zarar Sigortaları s. 60.

²⁰⁶ ATAMER, Zarar Sigortaları s. 60.

²⁰⁷ ULAŞ, Zarar Sigortaları, s. 145.

şekil şartına uygun bir şekilde mülkiyetin elde edilmemiş olması halinde menfaat sahibi olarak sigorta tazminatını tahsile yetkili olunmayacağına karar verilmiştir²⁰⁸.

Mülkiyeti muhafaza kaydıyla satışı gerçekleştirilen bir araç üzerindeki menfaatin tartışıldığı kararda da Yargıtay; tam bedel üzerinden yapılmış sigorta sözleşmesinde alıcının menfaatinin ancak bedelin ödediği kadar kısmına ilişkin olduğu, fazlaya dair menfaatin ise satıcıya ait olduğuna hükmedilmiştir²⁰⁹. Yargıtay menfaat dengesini gözeterek bu uyuşmazlıkta sonuca varmıştır.

2.1.1.2.Sınırlı Aynı Haklar

Mal sigortalarının esas amacı, mal üzerinde menfaati olan ve maldan yarar bekleyen kişilerin bu haklarının koruma altına alınmasıdır. Mal üzerinde menfaati olan şahıs yalnızca mülkiyet hakkı olan malik olmayabilir. Aynı mal üzerinde birden fazla kişinin hukuken korunan birbirinden farklı hukuki dayanakları bulunan hakları bulunabilir ve bu haklar sigorta ettirilebilir. Mülga kanundan farklı olarak yürürlükte olan kanunda intifa, taşınmaz rehni gibi her bir sınırlı aynı hakkı tek tek saymamış, daha genel bir tabirle “*sınırlı aynı hak*” ifadesi kullanılmıştır²¹⁰.

Yargıtay yerleşik içtihatlarında mal üzerinde menfaat sahibi olabilmek için mutlaka mülkiyet hakkına sahip olmak gerekmediğine hükmetmiştir. Malı sigorta ettiren kişinin malik olmadığı gerekçesiyle sözleşmenin doğrudan geçersiz sayılmasının mümkün olmadığı, hukuken korunabilir bir menfaate sahip olan

---

²⁰⁸ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2003/3102 E., 2003/9547 K. Sayılı, 20.10.2003 tarihli kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2003-3102.htm&kw=`2003/3102`&cr=yargitay#fm> (e.t.22.04.2021); çalışmanın Birinci Bölümünün 4.2.1.2 no.lu kısmında menfaatin meşru bir şekilde elde edilmiş olması gerektiği hususu açıklanmıştır. Yargıtay'ın bu kararı da menfaatin meşru bir şekilde elde edilmiş olması gerektiğini ifade etmektedir.

²⁰⁹Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 1979/1757 E., 1979/3495 K. Sayılı, 02.07.1979 tarihli kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/solr/yargitay/browse?q=%221979%2F1757%22&sort=tarih+desc> (e.t.22.04.2021).

²¹⁰ ATAMER, Başka Kişilerin Hakları, s. 99.

herkesin sigorta sözleşmesi yaptırabileceği, bu nedenle de her somut olayda iddia edilen menfaatin ayrıca incelenmesi gerektiği ifade edilmektedir²¹¹.

Aynı hakların bir başka görünümü olan sınırlı aynı haklar, mülkiyet hakkından ileri gelen yetkilerin bir kısmının başkasına verilmesi yolu ile kurulur²¹². Sağlanan bu hakka göre sınırlı aynı hak irtifak hakkı, rehin hakkı veya taşınmaz yükümü şeklindedir. Sınırlı aynı hak, mülkiyet dışında kalan haklar olup; malikin mal üzerindeki mülkiyet hakkını sınırlayıcı niteliğe sahiptir. Sınırlı aynı hak sahiplerinin de malın korunmasında menfaati olduğu kabul edilmektedir.

6102 sayılı kanun ise yeni ifadesi ile menfaatin yalnızca “*rizikonun gerçekleşmemesi*” ile ilgisi olduğunu kabul etmiş ve yoruma açık bir düzenleme getirmiştir. Sınırlı aynı hakkın kurulmasının amacı maldan yararlanmak olduğundan, hak sahibi mala zarar gelmesini istemeyecek ve elde ettiği menfaatin devam etmesini isteyecektir²¹³. Sınırlı aynı hakların, sahiplerine maldan yararlanma hakkı verdiği dikkate alındığında, hak sahiplerinin de malın korunmasında menfaati olduğu kabul edilmesi gerekmektedir.

Açıklanan hüküm kapsamında sınırlı aynı hak sahibinin malın korunmasında yararı olduğu kanun hükmü ile de kabul edilmiş durumdadır. Ancak malikin malı sigorta ettirmediği durumda sınırlı aynı hak sahibinin malı sigorta ettirip ettiremeyeceğine ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. E-TTK döneminde 1269. maddede malikin alacaklılarının, malın korunmasına ilişkin olarak malike karşı sorumlu olan acente, komisyoncu ve kiracı gibi kimselerin de mal üzerinde menfaati olduğu açıkça kabul edilmiştir. Mülga kanun döneminde yine 1269. Maddede “*malikin adi veya rehinli alacaklısı*” ifadesi ile sınırlı aynı hak

---

²¹¹ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 1999/621 E., 1999/956 K. Sayılı, 16.02.1999 tarihli kararında anılan husus ifade edilmiştir. Kararın tam metni için bkz. <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-1999-621.htm&kw=`kirac%C4%B1`+`sigorta+s%C3%B6zle%C5%9Fmesi`+`sigorta+ettiren`#fm> (e.t.05.01.2021); 11. HD. 2002/9319 E., 2003/2935 K. Sayılı 28.03.2003 T. kararında malik haricindeki kimselerin de sigorta konusunu sigorta ettirebilecekleri kabul edilmiştir, kararın tam metni için bkz: <https://0-www.lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2002-9319-k-2003-2935-t-28-03-2003> (e.t. 27.04.2021).

²¹² ESENER / GÜVEN, s. 55; SEROZAN, s. 42.

²¹³ CAN, s. 60.

sahiplerinin sigorta sözleşmesi yaptırmada menfaati olduğu doğrudan kanun hükmü ile kabul edildiğinden bu kişilerin mal üzerinde sigorta yaptırap yaptıramayacağına dair bir tartışma bulunmamaktaydı.

Sınırlı ayni hak sahibinin bu hakkından kaynaklanan menfaati esas olarak sigorta konusu objeye yönelen yararlanma hakkına dayanmaktadır. Mal üzerindeki bu yararlanma hakkından kaynaklanan menfaatin, malın malikinin mülkiyet hakkından kaynaklanan hakkını bertaraf etmesi mümkün değildir. Zira maldan yararlanan sınırlı ayni hak sahibi esas olarak malın varlığını değil; maldan elde ettiği yararı koruma altına almaktadır²¹⁴.

Yargıtay tarafından; her ne kadar sınırlı ayni hak sahibinin sigorta tazminatı üzerinde hakkı bulursa da bu hakkın sahibinin de mal üzerinde malik gibi menfaat sahibi olduğu, dolayısı ile geçerli bir sigorta sözleşmesi akdedebileceği kabul edilmiştir²¹⁵. Verilen bu karar ile aynı mal üzerindeki farklı menfaat sahiplerinin bu menfaatlerini sigorta ettirebilecekleri hususu da karar altına alınmıştır. Yargıtay başkaca kararlarında mal üzerinde rehin hakkı bulunan kişinin malı kendi adına sigortalatabileceğini ve bu sigorta sözleşmesinin geçerli bir şekilde kurulmuş olacağını kabul etmiştir²¹⁶.

---

²¹⁴ SAYHAN, s. 90.

²¹⁵ Yargıtay HGK, 1978/11-320 E., 1979/1265 K. Sayılı, 26.09.2019 T. kararının tam metni için bkz: “ <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-1978-11-320.htm&kw=`1979/1265`#fm> ” (e.t.02.01.2021).

²¹⁶ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2004/13035 E., 2005/12048 K. Sayılı, 08.12.2005 T. kararın tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2004-13035.htm&kw=`2004/13035+`&cr=yargitay#fm> (e.t.14.04.2021); kararda sigorta konusu mali rehin alan bankanın mal üzerinde kendi adına rehin hakkı tesis ettiği, mal üzerinde banka lehine sigorta sözleşmesi yapılabileceği gibi bankanın da rehin hakkı sahibi sıfatı ile sigorta sözleşmesi düzenlemeye hakkı olduğuna karar verilmiştir. Banka haricinde bir kimsenin, bankanın rehin hakkı sahibi olması nedeniyle, banka lehine düzenlediği sigorta sözleşmesi kapsamında bankanın tazminatı talep etme hakkı bulunacaktır.

2.1.1.3.Zilyetlik

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun²¹⁷ 973. Maddesinde tanımlanan zilyetlik eşya üzerinde fiili hakimiyeti bulunan kimselerin kazandığı sıfattır²¹⁸. Mülga Ticaret Kanununda menfaat sahibi kimselerin tanımlandığı 1269. maddede yer verilen “*malın muhafazasında hakikaten menfaatli olan kimseler*” ifadesi ile malı elinde bulunduran kimselerin de sigortalanabilir menfaati olduğu kabul edilmiştir. Yeni kanunda ise menfaat sahibi kimselerin tek tek sayılmadığı görülmektedir. Ancak malın kendisine teslim edildiği ve malikine iade edilmesi anına kadar malı koruması gerekecek kimselerin de, malın zilyedi olmaları nedeniyle sigorta akdetmeleri mümkündür. Mal sigortası ile aynı zamanda, sahip olunan zilyetliğin tehlikeye girmesi hususu da koruma altına alınabilir²¹⁹.

Zilyetlikten kaynaklanan sigortalanabilir menfaat, Hırsızlık Sigortasına konu edilen ambar, antrepo, ardiye gibi depolama alanı olarak kullanılan yerlere dair yapılan sigorta sözleşmelerinde ortaya çıkmaktadır. Bu gibi sözleşmeler genellikle abonman sözleşmesi olarak akdedilmektedir zira depo alanına sürekli mal giriş çıkışı olmaktadır²²⁰. Depolama alanı olarak kullanılan bu yerlere sürekli mal giriş çıkışı olması, yeni gelen her mal için ayrı bir sigorta sözleşmesi düzenlenmesinin ise fazladan iş yükü getireceği düşüncesi ile bu sözleşmeler abonman sözleşmesi olarak akdedilmektedir.

2.1.1.4.Sözleşmesel İlişki

Sigorta sözleşmesi yaptırmak için mutlaka bulunması gereken menfaat mülkiyet ve sınırlı aynı hak haricinde, yapılan bir sözleşme neticesinde kazanılan kullanma, yararlanma gibi bir haktan da kaynaklanabilir.

²¹⁷ RG: T: 08.12.2002, Sayı: 24607.

²¹⁸ HATEMİ, s. 16; ESENER, / GÜVEN, s. 75; SEROZAN, s. 98; OĞUZMAN / SİLİCİ / OKTAY ÖZDEMİR, s. 43.

²¹⁹ ŞENOCAK, Sorumluluk, s. 61.

²²⁰ ULAŞ, Zarar Sigortaları, s. 345.

Kira sözleşmelerinde kiraya verenin malik sıfatı ile kiralanan malını sigortalayabileceği hususunda şüphe bulunmamaktadır. Kiracı da kira sözleşmesi kurarak belli bir bedel karşılığında kullanma ve yararlanma hakkını elde ettiği mal üzerinde menfaat sahibi olarak kabul edilecektir. Kiracının gerek kanundan gerekse de kiraya verenle arasında bulunan sözleşmeden kaynaklanan giderme yükümlülüğü nedeniyle sigorta sözleşmesi yaptırmakta menfaati olduğu Yargıtay tarafından kabul edilmektedir²²¹. Kiracının sorumluluğunun mülga kanunun mal sigortalarına dair 1269. Maddesine dayandığı başkaca kararlar ile de kabul edilmiştir²²². Yargıtay anılan hususu taşınır kiralari açısından da uygulamıştır. Kiralanan eşyaların aynı şekilde iade edilmesine dair yükümlülüğü uyarınca kiracının sigortalanabilir menfaati bulunduğu ve sigorta tazminatını tahsile yetkili olduğuna hükmetmiştir²²³.

Genellikle inşaat işlerinde karşılaştığımız müteahhitlere iş verilmesine dair sözleşmelerde; kişiler müteahhitlerle anlaşarak işi devretmekte, işin teslim edilmesinden sonra ise müteahhit ücretini almaktadır. Bu doğrultuda işi teslim edene kadar inşaatın tamamlanan kısmı üzerindeki menfaat ile inşaat alanında bulunan ve mülkiyeti müteahhide ait olan inşaat malzemeleri ile makineler üzerinde müteahhidin sigortalanabilir menfaati olduğu kabul edilmelidir. Tamamlanan inşaat işinin iş sahibi tarafından kesin olarak kabul edilmesine kadar geçen süreçte

---

²²¹ Her ne kadar anılan sigorta sözleşmesi kiracının sorumluluğundan kaynaklanıyor gibi görünerek bir sorumluluk sigortası niteliğinde olsa da sigorta konusu edilen bir “mal” olması nedeniyle mal sigortaları içerisinde değerlendirilmiştir; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin 1998/5223 E., 1998/8938 K. Sayılı 15.12.1998 T. kararında da sigorta ettiren kiracının menfaatinin mülga kanunun mal sigortalarını düzenleyen 1269. maddesinden kaynaklandığı ifade edilmiştir; ULAŞ, Zarar Sigortaları, s. 264.

²²² Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2000/2302 E., 2000/5565 K. Sayılı, 15.06.2000 tarihli kararında da sigorta ettiren kiracının 6762 sayılı kanunun 1269. Maddesinden kaynaklandığı ifade edilmiştir. Kararın tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2000-2302.htm&kw=`2000/2302`&cr=yargitay#fm> (e.t.26.04.2021); benzer yöndeki Yargıtay 17. HD. 2016/7900 E., 2019/3961 K. Sayılı 02.04.2019 T. kararı için bkz: <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=17hd-2016-7900.htm&kw=`yang%C4%B1n+sigortas%C4%B1`+`menfaat`#fm> (e.t.26.04.2021).

²²³ Taşınır kiralariya yönelik Yargıtay 11. HD. 2006/8370 E., 2007/3493 K. Sayılı 13.04.2006 T. kararının tam metni için bkz: <https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2006-8370-k-2007-3493-t-26-02-2007> (e.t.22.04.2021).

müteahhidin iş üzerinde menfaati olduğu; bu menfaate dayanarak sigorta sözleşmesi düzenleyebileceği Yargıtay'ca kabul edilen bir husustur²²⁴.

Sözleşmesel ilişkilerden kaynaklanan menfaatin bir diğer görünümü ise alacak sigortalarında ortaya çıkar. Bir sözleşmeden kaynaklanan alacağın, alacaklı tarafından sigorta ettirilmesi mümkündür. Alacak sigortası ile sigortalının alacak hakkının bir hukuki işlem yahut borçlunun bir eylemi neticesinde ortadan kalkması halleri sigorta altına alınır²²⁵. Alacaklı, borçlunun aralarındaki sözleşmeden kaynaklanan borcunu ifa etmede acze düşmesi sözleşmenin rizikosunu, alacaklının bu acz hali nedeni ile düşeceği zor durumdan kurtulması ise sözleşmenin menfaatini oluşturmaktadır²²⁶.

Sözleşmesel ilişkinin menfaati işaret ettiği diğer sigorta sözleşmeleri, finansal kiralama, taşıma işleri (CIF, CMR esaslı satışlarda) kapsamında yapılan sigorta sözleşmelerinde ortaya çıkmaktadır. CIF esaslı satış işlemlerinde malı satın alan taraf bedeli, sigorta bedelini ve navlunu tek bir seferde öder, mallar satıcı tarafından sigortalanır ve satıcının teslim borcu malın gemiye yüklenmesi ile son bulur²²⁷. Diğer bir deyişle satıcı malları alıcıya göndermek üzere gemiye yüklediği anda teslim etmiş sayılacaktır. Malın yüklenmesi ile birlikte satıcının teslim borcu sona erer; bu noktadan sonra hasar artık alıcıya geçmiş olur. CIF teslimli satış işlemlerine dair yapılan sigorta sözleşmelerinde hasarın geçişinin tespit edilmesi hangi tarafın menfaat sahibi olduğunun belirlenmesinde kullanılır²²⁸. Yargıtay birçok kararında satıcının mal bedelini tahsil etmiş olması ve yükleme ile hasarın alıcıya geçmiş olması nedeniyle sigortalanabilir menfaatin, dolayısı ile tazminatı tahsil yetkisinin alıcıda olduğuna hükmetmiştir²²⁹.

---

²²⁴Yargıtay 11. HD. 1983/5111 E., 1983/5709 K. Sayılı 15.12.1983 T. kararı için bkz. ULAŞ, s.387.

²²⁵ŞENOCAK, Sorumluluk, s. 61.

²²⁶SAYHAN, s. 91.

²²⁷ERDEM, Ercüment: Milletlerarası Ticaret Hukuku, Ekim 2017, s. 136.

²²⁸SEVİNÇ KUYUCU, Aslihan: CIF Satışlarda Kurulacak Sigorta Sözleşmesi ve Satış Bedelinin Ödenmemesinin Sigorta Konusu Menfaat Bakımından Değerlendirilmesi, İÜHFD, 11 (2), ss. 724-739, s. 725.

²²⁹ Bu yöndeki kararlar: Yargıtay 11. HD. 2004/7415 E., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2004-7415.htm&kw=`2004/7415`&cr=yargitay#fm>

Sözleşmesel ilişkiden kaynaklanan bir diğer menfaat ise finansal kiralama ilişkilerine dayalı sigorta sözleşmelerinde ortaya çıkmaktadır. Finansal Kiralama Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu'nun²³⁰ 3/1-ç maddesinde finansal kiralama işlemi; kiracının belli bir dönemde kira ödediği ve bu süre sonunda sembolik bir bedelle malın mülkiyetinin kiracıya devredildiği, kiralayan tarafından kiracıya finansman desteği sağlandığı sözleşmeler olarak tanımlanmaktadır²³¹. Finansal kiralama sözleşmesi devam ettiği sürece sicilde malın maliki finansal kiralama şirketi (kiraya veren) olarak görünür ancak malı fiilen kullanarak yarar ve gelir elde eden finansal kiracıdır. Bu durumda riziko gerçekleştiğinde menfaat sahibi sıfatı ile tazminatı tahsil yetkisinin kime ait olacağı hususu tartışma yaratmaktadır. Kiraya verenin menfaat sahibi sayıldığı durumda kiraya veren hem riziko anına kadar kira bedelini tahsil etmiş olacak hem de sigorta tazminatına hak kazanacak, kiracı ise uzun süre kira bedellerini ödeyerek süre sonunda malik olma beklentisi içinde olduğu ve ekonomik yarar elde ettiği malı elde edemeyecektir; bu durumda ise kiraya veren açısından haksız kazanç elde edilmiş olacaktır²³². Yargıtay bu uyuşmazlıkları menfaat dengesini gözeterek çözmektedir. Yargıtay finansal kiralama sözleşmesine konu edilen malın hasara uğraması durumunda hem kiraya verenin hem de kiracının menfaati olduğu, her iki

---

11. HD. 2014/7597 E. <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2014-7597.htm&kw=`2014/7597`&cr=yargitay#fm> (karşı oy yazısı). (e.t.22.04.2021).

Yargıtay bu kararlarında mala ilişkin tüm bedelleri ödeyen alıcının hukuka ve hakkaniyete uygun bir şekilde mala kavuşma beklentisi içinde olduğu, bu nedenle de menfaat sahibinin alıcı olacağı ifade edilmiştir. Ancak 11. HD. 2002/11366 E. (tam metin için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2002-11366.htm&kw=`2002/11366`&cr=yargitay#fm> – e.t.22.04.2021). sayılı kararında mal bedelini tahsil etmeyen satıcının menfaatinin olduğu ifade edilmiş olmasına karşın bu durumda satışın CIF esaslı olmayacağı hususuna da dikkat edilmelidir.

²³⁰ RG: T:13.12.2012, Sayı: 28496.

²³¹ Kanunun 3/1-ç maddesinin tam metni şu şekildedir: “ç) *Finansal kiralama: Bir finansal kiralama sözleşmesine dayalı olmak koşuluyla, bu Kanun veya ilgili mevzuatı uyarınca yetkilendirilen kiralayan tarafından finansman sağlamaya yönelik olarak bir malın mülkiyetinin kira süresi sonunda kiracıya devredilmesi; kiracıya kira süresi sonunda malın rayiç bedelinden düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınması; kiralama süresinin malın ekonomik ömrünün yüzde sekseninden daha büyük bir bölümünü kapsamaması veya finansal kiralama sözleşmesine göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerlerinin toplamının malın rayiç bedelinin yüzde doksandan daha büyük bir değeri oluşturması hâllerinden herhangi birini sağlayan kiralama işlemi*”

²³² TOPUZ, Murat: Finansal Kiralama (Leasing) Sözleşmesi, Ankara 2017, 2. Baskı.

tarafın da zararının karşılanacağı çözümler getirmiştir²³³. Yargıtay ayrıca tazminatın finansal kiracıya ödenmesi için finansal kiralayanın muvafakatini aradığı kararlar da vermiştir²³⁴.

2.1.2. Menfaatin Sigorta Ettirenden Başka Bir Kişiyeye Ait Olması (1454)

Mal sigortasında menfaat sahibi olan ve bu menfaatini sigorta sözleşmesine konu ederek koruma altına alan kişi “sigortalı” olarak tanımlanır²³⁵. Sigorta ettiren her zaman sigorta korumasından yararlanan ve tazminatın ödeneceği taraf olmayabilir. Her ne kadar sigorta sözleşmesi esas olarak sigortacı ve sigorta ettiren olmak üzere iki taraftan oluşsa da bazı durumlarda sigorta ettiren, sigortadan yararlanacak kişinin sözleşmeye taraf olmayan üçüncü bir kişi olmasına dair düzenleme yapabilir. Kanununun 1454. maddesi uyarınca sigorta ettiren sigortacı ile yaptığı sözleşme dolayısıyla hak sahibi olacak kişiyi üçüncü bir kişi olarak belirleyebilir²³⁶. Yapılan bu sözleşmelerde sigorta sözleşmesinden kaynaklanan yükümlülükler sigorta ettirene, riziko gerçekleştiğinde tazminatı talep hakkı ve malvarlığında azalma tehlikesi bulunan kişi ise lehine sigorta koruması tesis edilen üçüncü kişiye ait olacaktır²³⁷.

---

²³³ Yargıtay 11. HD. 2002/11098 E., 2003/3389 K. Sayılı, 07.04.2006 T. kararının tam metni için bkz.: <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2002-11098.htm&kw=`2002/11098`#fm> (e.t.05.01.2021); finansal kiralama işlemine başvuran tarafın kiralaları ödediği ölçüde, finansal kiralayan tarafın ise tahsil etme beklentisinde olduğu kira bedelleri açısından menfaat sahibi olduğunu ifade eden Yargıtay, finansal kiralama işlemlerinin konu edildiği sigorta sözleşmelerinde menfaat dengesini gözetmiştir.

Yargıtay 11. HD. 2003/14353 E., 2004/8852 K. Sayılı, 27.09.2004 T. kararının tam metni için bkz.: “ <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2003-14353.htm&kw=`2003/14353`#fm> ” (e.t.02.01.2021); Bu kararda ise finansal kiracının, finansal kiralama sözleşmesinin süresi sonunda mülkiyeti devralma beklentisi içinde olduğundan menfaat sahibi olduğu kabul edilmiştir.

²³⁴ Yargıtay 11. HD. 2009/7005 E., 2011/291 K. Sayılı, 18.01.2011 T. kararının tam metni için bkz.: “ <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2009-7005.htm&kw=`2009/7005`#fm> ” (e.t.02.01.2021); menfaat dengesinin gözetildiği finansal kiralama işlemlerine dair sigorta sözleşmelerinde Yargıtay sigorta tazminatının finansal kiralama işlemine başvuran tarafa tazminatın ödenmesi için finansal kiralayan tarafın muvafakatini arayarak her iki tarafın da zarara uğramasını engellemeye çalışmaktadır.

²³⁵ ATAMER, Zarar Sigortalıları s. 48.

²³⁶ CAN, s. 33.

²³⁷ ATAMER, Zarar Sigortalıları s. 49.

2.1.2.1.Başkası Hesabına (Üçüncü Kişi Lehine) Sigorta

Mal sigortalarında sözleşme ile güvence altına alınan malvarlığının sahibi sigortalıdır ve bu kişinin her durumda sigorta ettiren olmasına gerek yoktur²³⁸. Bu durumda kanun, üçüncü kişinin sigorta sözleşmesinin yapılmasında, sigortalanan şeyin korunmasında ve zarara uğramamasında menfaati olmasını aramaktadır²³⁹. Başkası lehine sigorta adı verilen bu sözleşmelerde menfaat sigorta ettiren açısından değil; lehine sigorta sözleşmesi yapılan şahıs tarafından aranacaktır. Üçüncü kişi lehine yapılan sözleşmelerde sigorta ettirenin menfaatinin olup olmaması önemli değildir zira koruma altındaki husus üçüncü kişinin sigorta konusu mal ile arasındaki ilişkiden doğan menfaattir. TTK'nın 1454. maddesinde düzenlenen başkası lehine sigorta sözleşmeleri üçüncü bir kişiye hak kazandırdığından TBK kapsamında tam üçüncü şahıs yararına sözleşme niteliğine sahiptir²⁴⁰. Sigorta ettiren, lehine sigorta sözleşmesi yaptığı bu kişiyi sözleşmede açıkça belirtebilir. Sigortalı şahıs, 1454. madde uyarınca poliçede açıkça belirtilmek zorunda da değildir ancak bu durumda tazminatın ödeneceği durumda karışıklığa yol açmayacak şekilde menfaatin doğru tanımlanması gerekmektedir²⁴¹.

Sigorta ettiren, yaptırdığı sigorta sözleşmesinden yararlanacak kişi olan üçüncü bir kişiyi belirleyebilir. Bu durumda menfaat, lehine sözleşme yapılan üçüncü kişi açısından aranacaktır. Sigortalanan mal üzerindeki menfaatin sigorta ettirene değil üçüncü kişiye ait olması gerekmektedir. Üçüncü şahıs lehine yapılan bu sözleşmeler, hayat sigortalarındaki lehtar atama uygulaması ile benzerlik göstermektedir. Örneğin, inşaat sigortalarında üçüncü şahıs lehine sigorta yaptırılabilmesi kabul edilmektedir. Herhangi bir ihaleyi alarak bir inşaatı yapma konusunda taahhüt veren müteahhitler, gerçekleştirdikleri inşaatı konu alan sigorta sözleşmelerini, ihaleyi aldıkları kurum veya şahıs lehine yaptırmaktadır. Bu durumda inşa edilen yapılara zarar gelmesi durumunda müteahhit, ihaleyi aldığı

²³⁸ ATAMER, Zarar Sigortaları s. 48.

²³⁹ BİLGİN, s. 49.

²⁴⁰ ÜLGEN, Hüseyin: “Başkası Lehine Sigorta ve Bu Sigortada Sigortalının ve Sigorta Ettirenin Talep ve Dava Hakkı”, MÜHFHAD, Cilt 22, Sayı 3, 2016, ss. 2827-2838, s. 2830.

²⁴¹ ATAMER, Zarar Sigortaları s. 49.

tarafa karşı sorumlu olacaktır; ihaleyi veren taraf ise ihale konusu yapıya kavuşamayacağından zarara uğrayacaktır. Yapılan bu sözleşme ile sigorta güvencesinin sigortalı konumundaki ihaleyi yapan kuruluşa sağlanmış olacağı kabul edilir²⁴². Benzer şekilde finansal kiralama sözleşmeleri açısından da; sigorta sözleşmesinin finansal kiracı tarafından, kiralayan lehine yapılabileceği kabul edilmektedir²⁴³.

Hangi üçüncü kişilerin menfaati olduğu konusu da somut olayda inceleme yapılarak tespit edilebilir. Sigortalanan malın sahibi olan kişi, mal üzerinde sınırlı aynı hakkı bulunan kişi lehine sigorta yaptırdığında bu sözleşme kanununun 1454. maddesine göre geçerli bir sözleşme olacaktır. Zira, yukarıda da açıklandığı üzere, mal üzerinde sınırlı aynı hakkı olan kişinin mal üzerinde menfaati olduğu kabul edilmektedir. Bu tür sözleşmelerde sınırlı aynı hak sahibi sözleşmeden yararlanacak kişi olarak sigortalı sıfatını kazanmaktadır. Malikin, malı üzerinde rehin gibi bir sınırlı aynı hakkı bulunan üçüncü kişiyi sigortalı göstererek sözleşme yaptırmadaki amacı hem kendi malını güvenceye alma, hem de mala zarar gelmesi durumunda üçüncü şahısla arasındaki borç ilişkisinden kaynaklanan edimlerini ifa etmede güçlüğü düşmesinin önüne geçmektir²⁴⁴. Üçüncü şahsın menfaati ise, sigorta ettiren ile girdiği hukuki ilişkideki alacağına kavuşmaktır. Mala zarar gelmesi durumunda malikin borcunu ifa edemeyeceği, dolayısı ile üçüncü kişinin de alacağına kavuşamayacağı dikkate alındığında üçüncü kişinin menfaati olduğu açıktır. Mal üzerinde rehin hakkı bulunan kişinin malı sigorta ettiren sıfatı ile sigorta ettirebileceği ve aynı zamanda rehin hakkına sahip kişi

---

²⁴² İstanbul BAM, 17. HD, 2017/2564 E., 2020/205 K. Sayılı 23.01.2020 T. kararının tam metni için bkz: “ <https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/ictihat/sigorta-tahkim-komisyonu/SITA801D20101028K2010520> ” (e.t.04.01.2021); benzer yönde, müteahhidin işveren sahibi lehine sözleşme yaptırabileceği hususu Yargıtay 11. HD. 2006/9653 E., 2007/12603 K. Sayılı 09.10.2007 T. kararında da kabul edilmiştir. Kararın tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2006-9653.htm&kw=`2006/9653`&cr=yargitay#fm> (e.t.21.04.2021). Yargıtay mülga kanununun 1269. Maddesine, BAM ise 6102 sayılı kanununun 1454. Maddesine atıf yaparak menfaat tespiti yapmıştır.

²⁴³ Bu yöndeki 11. HD. 2004/6005 E., 2005/2517 K., 21.03.2005 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2004-6005.htm&kw=`2004/6005`&cr=yargitay#fm> (e.t.27.04.2021).

²⁴⁴ ULAŞ, Uygulamalı Sigorta Hukuku, s. 153.

lehine sigorta sözleşmesi yapılmasının da mümkün olduğu yerleşik uygulama halini almıştır.

Yargıtay tarafından geçerli bir şekilde üçüncü kişi lehine sigorta sözleşmesi yapılmasının mümkün olduğunun belirtildiği bir diğer hukuki ilişki ise kira sözleşmesine dayanan ilişkililerdir²⁴⁵. Kiracının, kiraya veren malın malikini sigortalı olarak belirleyerek yaptırdığı sigorta sözleşmeleri geçerli olacaktır. Bu durumda sigorta ettiren kiracının malı kullanmaya devam ettiği sürece mal üzerinde menfaati olduğu, sigortalı kiraya verenin ise mülkiyet hakkından kaynaklanan bir menfaati olduğu açıktır. Sigortalı kiraya verenin hukuken korunan bir hakkının mevcut olması karşısında sigorta sözleşmesinden faydalanacak kişi olarak belirlenmesi mümkündür.

2.1.2.2.Sözleşmenin Kimin Hesabına Yapıldığının Belirtilmemesi (Kimin Olacaksa Onun Hesabına Sigorta)

Sigorta ettiren tarafından sözleşmede açıkça üçüncü kişinin adına yer verilmediği durumlar da ortaya çıkabilir. Bu durumda sözleşmenin kimin menfaatine olacak şekilde yapıldığı hususu açık değildir²⁴⁶. Sigorta konusu malın kime ait olduğunun bilinmediği veya mülkiyeti üzerinde uyuşmazlık bulunduğu durumlarda “*kimin olacaksa onun lehine*” kaydı ile sözleşme yapılmaktadır²⁴⁷. TTK 1454. hükmü uyarınca izin verilen “*kimin olacaksa onun lehine*” kaydı koyulan sözleşmelerde menfaatin kime ait olduğu sözleşmenin yapıldığı sırada belli değildir²⁴⁸. Kimin olacaksa onun lehine kaydı koyulan sözleşmelerde tazminat, riziko gerçekleştiğinde menfaat kime aitse o kişiye ödenecektir²⁴⁹.

---

²⁴⁵ Yargıtay 11. HD. 1988/1225 E., 1988/5816 K. Sayılı, 14.10.1988 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-1988-1225.htm&kw=1988/5816&cr=yargitay#fm> (e.t.22.04.2021). Yargıtay anılan kararda kiracının menfaatinin mülga kanununun 1269. Maddesinden kaynaklandığını ifade etmiştir.

²⁴⁶ Kimin olacaksa onun hesabına sigorta menfaat sahibinin bilinmediği, örneğin mülkiyetin tartışmalı olduğu hallerde uygulanabilir, BILGEN, s. 50.

²⁴⁷ CEBE, s. 417.

²⁴⁸ CAN, s. 35.

²⁴⁹ SAYHAN, s. 111.

Kimin olacaksa onun lehine kaydıyla yapılan sözleşmeler uygulamada özellikle CIF esasına göre düzenlenen satış sözleşmelerinin konu edildiği sigorta sözleşmeleri açısından yararlı olabilmektedir²⁵⁰. Hasarın, yükleme ile alıcıdan satıcıya geçtiği bu tip sözleşmelerde rizikonun gerçekleştiği durumda tazminatı kimin tahsil edeceğine dair çıkması muhtemel tartışmalar, sözleşmeye koyulacak kayıtla ortadan kaldırılabilecektir²⁵¹.

2.2.Sorumluluk Sigortalarında Menfaat Uygulaması

Hayatın olağan akışı içerisinde kişiler sorumluluklarını gerektirecek çok sayıda olay yaşamakta ve hukuki ilişki içine girmektedir. Ticari hayatta, iş ilişkisi içinde gerçekleşen bu olaylar neticesinde üçüncü bir kişinin zarara uğraması söz konusu olabilir. Bu durumda üçüncü kişi zararının giderilmesi için hukuki açıdan sorumlu tutulabilecek olan tarafa başvurur. Bir kişinin malvarlığının pasifine yönelecek taleplerin, aynı riskle karşı karşıya olan kişilerin toplandığı bir grup üzerine dağıtılması fikri ile sorumluluk sigortaları geliştirilmiştir²⁵². Zarar verici olay nedeni ile sorumluluğu doğan bu kişiyi korumak amacı ile sorumluluk sigortaları düzenlenir. Zarar görenin zararının giderilmesi ve bu sırada zarara neden olan kişinin de mahvına neden olunmasının önüne geçilmesi hususlarında sorumluluk sigortasının önemi ortaya çıkmaktadır²⁵³.

Sorumluluk sigortaları her ne kadar ortaya çıktığı ilk dönemlerde insanları dikkatli hareket etmekten uzaklaştıracağı düşüncesiyle eleştirilmiş ise de, zaman içerisinde kusursuz sorumluluk hallerinin gelişmeye başlaması ile birlikte hukuk sistemi içerisinde kendine yer edinmiştir²⁵⁴. Bu nedenle sorumluluk

---

²⁵⁰ Yargıtay'ın CIF esasına göre yapılan satış işlemlerine dair verdiği kararlarına bu bölümün 2.1.1.4 no.lu "Sözleşmesel İlişki" başlıklı kısmında yer verilmiştir.

²⁵¹ ATAMER, Zarar Sigortaları s. 51.

²⁵² ŞENOCAK, Sorumluluk, s. 4.

²⁵³ CLARKE, s. 5.

²⁵⁴ KARAHAN, Sami: "Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Mesuliyet Sigortasında Sigorta Himayesinin Kapsamı" Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1995, pp.396-388, s. 396; EREN, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2020, s. 558 vd.

sigortalarının ortaya çıkış amacı sözleşmesel sorumluluktan çok haksız fiillere ve kusursuz sorumluluk hallerine dayanmaktadır²⁵⁵.

Zarar sigortalarının bir türünü oluşturan sorumluluk sigortaları, sigortalının malvarlığının pasifinde meydana gelecek artışı engellemek adına ve zarar gören üçüncü şahsın zararının karşılanması amaçları ile oluşturulmuştur²⁵⁶. Anılan husus hem zorunlu sorumluluk sigortalarında hem de ihtiyari sorumluluk sigortalarında mevcuttur²⁵⁷. Yargıtay da bu hususu çeşitli kararlarında kabul etmektedir²⁵⁸. Sorumluluk sigortası kapsamında sigortacıya talep yöneltilebilmesi için zarara neden olan bir eylem gerçekleştirilmiş olmalı ve zarar görenin uğrayanın tazmin talebi olmalıdır²⁵⁹.

Sözleşme ile teminat altına alınan husus sigortalının kanuni bir sorumluluğundan kaynaklanan bir olay neticesinde kendisine yöneltilebilecek tazminat taleplerinin sigortacı tarafından karşılanmasıdır²⁶⁰. Sigortalının malvarlığının korunmasına yönelik sağladığı teminatın yanında zarar gören üçüncü kişiye de sağladığı koruma göz önüne alındığında sorumluluk sigortaları toplumsal düzen ve kamu yararını gözeten sigortalardır²⁶¹. Zarar gören üçüncü kişinin zararının giderilmesi poliçede yazılı teminat miktarı kadar olabilecektir; teminat

---

²⁵⁵ CLARKE, Malcolm A.: “*The Law Of Liability Insurance, Second Edition*”, Cambridge, 2017, s. 1; ŞENOCAK, Sorumluluk, s. 62.

²⁵⁶ CAN, s. 143; ULAŞ, Zarar Sigortaları, s. 711; ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 263 vd.; BOZKURT, s. 199; ATAMER, Zarar Sigortaları, s. 57; KARAHAN, s. 396; KARASU, Rauf: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Sorumluluk Sigortalarına İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 6, Sayı 4, 2015, pp. 682-706, s. 685.

²⁵⁷ YEŞİLOVA ARAS, Ecehan: “Sorumluluk Sigortalarında Zarar Görenin Doğrudan Dava Hakkı TTK m.1478), Ankara 2013, s. 28.

²⁵⁸ Yargıtay’ın bu yöndeki kararları için bkz: 11. HD. 2005/5516 E. (tam metin için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2005-5516.htm&kw=`2005/5516`&cr=yargitay#fm>), 10. HD. 2014/27513 E. (tam metin için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=10hd-2014-27513.htm&kw=`2014/27513`&cr=yargitay#fm>) (e.t.21.04.2021).

²⁵⁹ YAZICIOĞLU, Emine: Sorumluluk Sigortalarında Riziko, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Ağustos 2018, ss. 458-462, s. 426.

²⁶⁰ ŞENOCAK, Sorumluluk, s. 14.

²⁶¹ BOZER, s. 119.

miktarlarını aşan zararın sorumluluk sigortası kapsamında giderilmesi mümkün değildir²⁶².

Sigortalının belli hukuki yükümlülüklerle ve sıfatlara sahip olduğu durumda, bu nitelendirmeler dolayısıyla ileride muhtemel risk ve kendisine yönetilmesi muhtemel taleplerle karşı karşıya kalabilir²⁶³. Sigortalıya bu nitelendirmeler dolayısıyla yöneltebilecek tazminat ve ödeme taleplerine karşı sorumluluk sigortası ile koruma sağlanır²⁶⁴. Sorumluluk sigortası kapsamında sigortalının herhangi bir malına özgülenmiş bir koruma söz konusu değildir; sigortalının malvarlığı rizikonun olumsuz mali sonuçlarından bir bütün olarak korunur²⁶⁵. Zarar gören üçüncü kişi tarafından sigortalıya yöneltilen bu tazminat talebinden sigorta ettiren tüm malvarlığı ile sorumludur²⁶⁶. Zarar verici olay neticesinde sigortalının malvarlığında bulunan bir varlık zarar görmemiş, ortadan kalkmamıştır. Sigortalı zarar verici ve sorumluluğunu gerektiren bir olay nedeniyle üçüncü şahsa borçlanmıştır; malvarlığının pasifinde artış meydana gelmiştir²⁶⁷.

Sorumluluk sigortası bir pasif sigortası niteliğindedir, bu nedenle malvarlığında bulunan bir aktif zarara uğramaz²⁶⁸. Sorumluluk sigortalarının herhangi bir mala özgülenmemiş olmasına karşın mülga kanun döneminde mal sigortaları başlığı ile düzenlenmiş olmasına eleştiriler getirilmiştir. Öyle ki mal sigortaları ve sorumluluk sigortaları kapsamında koruma sağlanan hususun yöneldiği alan birbirinden farklıdır ve uygulanacak hükümlerin de bire bir aynı olması mümkün olamayacaktır. Mal sigortalarında zarar sigortalının belirlenmiş bir malına yönelirken; sorumluluk sigortalarında somut zarar üçüncü kişi nezdinde

---

²⁶² KARASU, s. 686; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 1979/4077 E., 1979/4237 K. Sayılı 27.09.1979 tarihli kararında sorumluluk sigortalarının bir zarar sigortası niteliğinde olduğu, zarar sigortalarının gerçek zararın giderilmesine dair sigortalar olması nedeniyle poliçede yazılı bedelin tamamının ödenmesinin mümkün olmadığı hüküm altına alınmıştır (kararın tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-1979-4077.htm&kw=1979/4077&cr=yargitay#fm> – e.t.22.04.2021).

²⁶³ ŞENOCAK, Sorumluluk, s. 53; ŞENOCAK sigortalının araç işleteni, bina maliki, avukat, noter, doktor, mimar, kayyum gibi sıfatlara sahip olduğu, özel tehlikelerle karşı karşıya kalabileceği işlerle iştiğal ettiği durumlarda sorumluluk sigortası akdedebileceğini ifade etmektedir.

²⁶⁴ ŞENOCAK, Sorumluluk, s. 46.

²⁶⁵ ŞENOCAK, Sorumluluk, s. 45.

²⁶⁶ ŞENOCAK, Sorumluluk, s. 195.

²⁶⁷ ATAMER, Zarar Sigortaları s. 53.

²⁶⁸ MÖLLER, s. 259.

oluşur ve sigortalı tüm malvarlığı ile bu zararın giderilmesi hususunda sorumlu tutulmuştur.²⁶⁹

Sözleşmenin sigortalının bir kanun yahut sözleşme hükmü gereğince sorumluluğunu gerektirecek bir olay neticesinde²⁷⁰ ortaya çıkan zararın karşılanmasına yönelik olduğu dikkate alındığında tüm hukuki sorumluluk hallerinin teminat kapsamına alınabileceği düşünülebilir. Ancak bu durumda menfaatin meşru olması ve kamu düzenini ihlal etmeyecek nitelikte olması gerektiği hususları dikkate alındığında bazı sorumluluk hallerinin sigorta konusu yapılamayacağı görülecektir. Örneğin adli para cezalarının, kasten sebep olunan olay neticesinde ortaya çıkan üçüncü kişinin zararlarının sorumluluk sigortası kapsamında karşılanması mümkün olmamalıdır zira bahsi geçen bu örneklerin kamu düzenini bozucu niteliği ve menfaatin mutlaka kamu düzenine uygun olması gerektiği göz önüne alınmalıdır²⁷¹. Kamu düzenine aykırı bir davranış nedeniyle ortaya çıkan sorumluluk hallerinin, sorumluluk sigortasına konu edilmemesi gerekmesi; edildiyse dahi ilgili sözleşmelerin, menfaatin kamu düzenine aykırılık teşkil etmesi ve dolayısı ile mevcut olmaması nedenleri ile geçersiz sayılması gerekmektedir. CAN bu konuda, sorumluluğu oluşturan olayın Ceza Hukuku anlamında bir suç teşkil edip etmediği tespitinin yapılması gerektiğini; eğer sorumluluğa neden olan olay Türk Ceza Kanunu²⁷² anlamında bir suç olarak tanımlanmamış ise oluşan zararın giderilebileceğini ifade etmekle birlikte değerlendirilmesi gereken bir diğer husus olarak sorumlu olan kişinin ilgili eylemi gerçekleştirirken kastı olup olmadığının tespit edilmesinin gerektiğini ifade etmektedir²⁷³. Zira sorumluluk sigortalarının kasten neden olunan eylemler neticesinde ortaya çıkan zararları karşılaması mümkün olmayacaktır.

Sorumluluk sigortalarında, sigorta koruması sağlanan husus sigortalının malvarlığının aktifindeki azalışa yönelik değildir. Aksine, sigortalının

---

²⁶⁹ ŞENOCAK, Kemal: “*Türk Ticaret Kanunu’nun Mal Sigortasına İlişkin Hükümlerinin Sorumluluk Sigortasına Uygulanabilirliği*”, AÜHFED, Cilt: 58, Sayı: 1, Mart 2009, s. 191.

²⁷⁰ ATAMER, Zarar Sigortaları s. 53.

²⁷¹ ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 286.

²⁷² RG: 12.10.2004, Sayı: 25611.

²⁷³ CAN, s. 145.

tazmin etmek zorunda olduğu zararın, malvarlığının pasifinde meydana getirdiği artışıdır. Zararın giderilmesi sırasında sigortalının mali açıdan karşılaşacağı zorluk haricinde bu zararı karşılayabilecek durumda olmaması da zarar gören açısından telafisi güç durumlara sebebiyet verebilecektir zira somut bir zarara uğrayan taraf sigortalı değil, sözleşme dışında kalan üçüncü şahıstır. Sigortalının hukuki olarak sorumlu tutulmasını gerektirecek bir eyleminden dolayı üçüncü şahıs zarar görmüş ve bu zararının karşılanması için sigortalıya başvurma hakkı doğmuştur. Sigortacı, sigortalıya yöneltilen bu “*tazmin talebini*” karşılar ve üçüncü şahsın gerçek zararını giderir. Yargıtay 1979 yılında vermiş olduğu bir sorumluluk sigortasının malvarlığındaki azalma tehlikesine karşı yapıldığı açıkça ifade edilmiştir²⁷⁴.

Her ne kadar sorumluluk sigortaları kapsamında üçüncü şahsın karşılaştığı somut zararı karşılanıyor olsa da bu durum sorumluluk sigortasını üçüncü şahıs lehine yapılan bir sözleşme haline getirmez. Zira burada sağlanan esas koruma sigortalının malvarlığına yöneliktir²⁷⁵. Kanunda üçüncü şahsa doğrudan sigortacıya başvurma hakkı verilmiş olması sorumluluk sigortalarını üçüncü şahıs lehine sigorta olarak tanımlamaya yetmeyecektir zira sigortalının ilgili sözleşmeyi akdetmesindeki iradesi esas olarak kendi malvarlığını koruması olup zarar görenin bu hakkı doğrudan kanundan kaynaklanmaktadır²⁷⁶.

Sigortalının üçüncü şahsa verdiği zarar her ne kadar sigortacı tarafından karşılanıyor ise de sigorta ettirenin sorumluluğu tamamen ortadan kalkmaz²⁷⁷. Zaten bu sorumluluk nedeniyle sigortacının da üçüncü şahsa ödeme yapması gerekmektedir. Sigortacının üçüncü şahsa yaptığı ödeme doğrultusunda sigortalının borcu ortadan kalkacaktır²⁷⁸.

---

²⁷⁴ Yargıtay 11. HD., 1979/4077 E., 1979/4237 K. Sayılı, 27.09.1979 T. kararının tam metni için bkz.

²⁷⁴ <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-1979-4077.htm&kw=`1979/4077`#fm> (e.t.05.01.2021); Yargıtay bu kararında, ihtiyari mali sorumluluk sigortası ile güvence altına alınan unsurun araç sahibinin aracın kullanılması sırasında sorumluluğunu doğurabilecek olaylar nedeniyle malvarlığında eksilme yaşamasının önüne geçilmesi olduğunu ifade etmiştir.

²⁷⁵ BOZER, s. 119; YEŞİLOVA ARAS, s. 28.

²⁷⁶ YEŞİLOVA ARAS, s. 72.

²⁷⁷ CEBE, s. 647.

²⁷⁸ ÜNAN, Zarar Sigortaları, s. 348.

Sigorta sözleşmeleri özel hukuk kapsamında düzenlenen sözleşmeler olduğundan kural olarak sözleşme serbestisi ilkesine tabi olup; tarafların sözleşme düzenlenmesi konusunda herhangi bir zorunluluğa tabi kılınması mümkün değildir. İhtiyari sorumluluk sigortalarında ön planda olan husus sigortalının malvarlığının pasifinde artış yaşanmasının önüne geçmektedir. Ancak bazı sorumluluk hallerinde Sigortacılık Kanununun²⁷⁹ 13. maddesi ile kamu yararının daha üstün olduğuna kanaat getirilerek sigorta sözleşmesi düzenlemek zorunlu kılınmıştır²⁸⁰. Zorunlu sorumluluk sigortalarında kamu yararı ve toplumsal düzen de dikkate alınmış; sigortalının malvarlığının korunmasının yanında üçüncü şahsın zararının mutlaka giderilmesi, karşılaştığı zararlarla birlikte yaşamak zorunda bırakılmaması ve bu yolla toplumsal düzenin devam ettirilmesi hususları da dikkate alınmıştır²⁸¹. Deniz Araçları Mali Sorumluluk Sigortası²⁸², Karayolları Motorlu Araçlar Mali Sorumluluk Sigortası²⁸³, Kıyı Tesisleri Deniz Kirliliği Mali Sorumluluk Sigortası²⁸⁴, Özel Güvenlik Mali Sorumluluk Sigortası²⁸⁵, Tehlikeli Maddeler ve Tehlikeli Atık Mali Sorumluluk Sigortası²⁸⁶, Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası²⁸⁷ ve Tüpgaz Zorunlu Sorumluluk

---

²⁷⁹ RG: T:14.06.2007, Sayı: 26552; Kanununun 13. maddesinde Cumhurbaşkanı'nın kamu yararının üstün olduğu hallerde zorunlu sigortalar yapılmasını öngörebileceği, sigorta şirketlerinin bu zorunlu sigortaları yapmaktan kaçınmayacağı öngörülmüştür.

²⁸⁰ YAZICIOĞLU, Emine / ŞEKER ÖGÜZ, Zehra, Sigorta Hukuku, İstanbul 2019, s. 93.

²⁸¹ OMAĞ, Merih Kemal: Özel Sigorta Hukukunda Sigorta Ettirenlerin Korunması Himayesi, Özel Sigorta Hukukuna Hakim İlke ve Kurumlar (1975-2016) Makaleler – Tebliğler, İstanbul, Ağustos 2019, ss. 375-422, s. 402.

²⁸² Deniz Araçları Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Deniz_Araclar%C4%B1_Zorunlu_Mali_Sorumluluk_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.22.04.2021).

²⁸³ Karayolları Motorlu Araçlar Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Karayollar%C4%B1_Motorlu_Araclar_Zorunlu_Mali_Sorumluluk_Trafik_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.22.04.2021).

²⁸⁴ Kıyı Tesisleri Deniz Kirliliği Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/K%C4%B1y%C4%B1_Tesisleri_Deniz_Kirliligi_Zorunlu_Mali_Sorumluluk_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.22.04.2021).

²⁸⁵ Özel Güvenlik Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Ozel_Guvenlik_Zorunlu_Mali_Sorumluluk_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.22.04.2021).

²⁸⁶ Tehlikeli Maddeler ve Tehlikeli Atık Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Tehlikeli_Maddeler_ve_Tehlikeli_At%C4%B1k_Zorunlu_Mali_Sorumluluk_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.22.04.2021).

²⁸⁷ Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/T%C4%B1bbi_Kotu_Uygulamaya_Iliskin_Zorunlu_Mali_Sorumluluk_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t. 22.04.2021).

Sigortasının²⁸⁸ ilgilileri tarafından düzenlenmesi çeşitli kanunlarda düzenlenen hükümler gereğince zorunlu tutulmuştur. Bahsi geçen bu sorumluluk sigortaları günlük hayatta sıkça karşılaşılan sorumluluk doğurabilecek fiillerden kaynaklanan ve gerçekleştiğinde zararın çok büyük olacağı ve çok sayıda kişinin etkileneceği fiillere ilişkindir. İlgili işlerle iştigal edecek kimselerin bu sorumluluk sigortasını akdetmeden faaliyete başlamalarına izin verilmemektedir.

2.2.1. Sorumluluğun Hukuki Dayanakları

Sorumluluk sigortalarında koruma altına alınan menfaat bir mal üzerindeki haktan değil, sigorta ettirenin zarar giderme yükümlülüğünün doğmasına neden olacak bir hukuki sorumluluğundan kaynaklanır²⁸⁹. Sorumluluk sigortasında sigortalı sıfatına haiz kimse Borçlar Hukuku kurallarına göre sorumlu tutulabilecek kişidir²⁹⁰. Bu nedenle sorumluluk sigortalarında menfaatin tespit edilebilmesi için öncelikle sorumluluk hallerinin incelenmesi gerekmektedir.

Sigorta ettirenin sorumluluk sigortası düzenleyebilmesi için kanunda öngörülen sorumluluk hallerinden birisi uyarınca tazmin yükümlülüğü altında bulunması gerekmektedir. Bu sorumluluk sözleşmeden yahut sözleşme dışı bir ilişkiden kaynaklanabilir. Sözleşmesel sorumluluk tarafların iradeleri ile akdettikleri sözleşmeden kaynaklanan, tarafların karşılıklı olarak borç yükledikleri sorumluluk türüdür. Buna karşılık sözleşme dışı sorumluluk ise doğrudan kanundan kaynaklanır.

Sözleşme dışı sorumluluk türleri Türk Borçlar Kanununda kusur sorumluluğu ve kusursuz sorumluluk üst başlıkları ile düzenlenmektedir. Kusur sorumluluğu genel anlamda haksız fiil olarak nitelendirilir. Kusursuz sorumluluk halleri ise hakkaniyet, özen ve tehlike sorumluluğu alt başlıklarına ayrılır. Aşağıda

---

²⁸⁸ Tüpgaz Zorunlu Sorumluluk Sigortası Genel Şartları için bkz: https://tsb.org.tr/media/attachments/Tupgaz_Zorunlu_Sorumluluk_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf (e.t.22.04.2021).

²⁸⁹ ŞENOCAK, Uygulanabilirlik, s. 191.

²⁹⁰ ATAMER, Zarar Sigortaları s. 54.

bir kişinin sorumluluk sigortası akdetmesi için gerekli olan menfaatine hukuki dayanak oluşturacak sorumluluk türlerine ilişkin açıklamalarda bulunulacaktır.

2.2.1.1.Kusur Sorumluluğu (Haksız Fiil)

TBK anlamında sorumluluk kural olarak eylemi gerçekleştiren kişinin kusuruna dayanır, kişinin kusurunun olmadığı durumda eylemin sonuçlarından sorumlu tutulması da mümkün değildir²⁹¹. Kusurun kanunda bir tanımı yer almamakla birlikte şu şekilde tanımlanması mümkündür: Hukuka aykırı bir sonuç doğuracak eylemi bilerek ve isteyerek gerçekleştirmek, bu eylemin bilerek yapılmaması durumunda da sonuçlarını engellemek için yeterli çabayı göstermemek²⁹². Kusurlu bir davranışta bulunan kişinin bu davranışı aynı zamanda hukuka aykırılık da içerir. Kusurun tanımında kullanılan iki ölçüt doğrultusunda eylemi gerçekleştiren kişinin kastı ile yahut ihmali sonucunda zarara neden olduğu sonucuna varılır. Kusurlu davranış, gerçekleştiren kişi tarafından hukuka aykırılık niteliği bilerek yapılıyor ise kişinin davranışında kastı olduğu kabul edilir. Buna karşılık kusurlu davranışta bulunan kişi sonucu öngörebiliyor ancak yine de zararı önlemek için herhangi bir önlem almıyorsa bu sefer ihmali davranışı olduğu kabul edilecektir.

Kusuruyla bir kişinin hukuken korunan bir değerine zarar veren kişinin haksız fiil hükümleri kapsamında sorumlu tutulması, üçüncü şahsın zararını gidermesi gerekmektedir. Haksız fiilden kaynaklanan sorumluluk hallerinde kişinin sorumlu tutulabilmesi için gerekli olan şartlar kusur, hukuka aykırı fiil, zarar ve fiil ile zarar arasındaki illiyet bağıdır²⁹³.

Yargıtay kusur sorumluluğunun söz konusu olduğu zarar giderim taleplerinde kusurun oranına göre hesaplama yapılması gerektiğine hükmetmektedir. İhtiyari Mali Sorumluluk Sigortasının konu olduğu bir kararda

---

²⁹¹ OĞUZMAN / ÖZ, Cilt II, s. 11.

²⁹² OĞUZMAN / ÖZ, Cilt II, s. 54.

²⁹³ OĞUZMAN / ÖZ, Cilt II, s. 12.

sigortacıya, sigortalının kusuru oranında tazmin talebi yöneltilebileceği kabul edilmiştir²⁹⁴.

2.2.1.2.Kusursuz Sorumluluk

Dünyada yaşanan teknik ve teknolojik gelişmeler sonrasında oluşan zararların her zaman doğrudan insan kusuruna dayanmadığı tespit edilmiştir²⁹⁵. Yaşanan gelişmeler doğrultusunda herhangi bir kimsenin doğrudan kusuru ile neden olmadığı bir zarardan sorumlu tutulamaması ve bu nedenle zarar gören kişinin zararının giderilmemesinin hakkaniyete aykırı olacağı düşüncesiyle kusursuz sorumluluk kavramı oluşturulmuştur²⁹⁶. Teknolojinin gelişmesi neticesinde tehlike kaynaklarının da çeşitlenmesi ile yeni sorumluluk çeşitleri ve sorumluluk sigortası türleri ortaya çıkmıştır²⁹⁷. Bu düşünceden hareketle oluşturulan kusursuz sorumluluk halleri kişinin hâkimiyet ve yararlanma alanına, tehlike esasına veya hakkaniyet kuralına dayanır²⁹⁸.

Kusursuz sorumluluk hallerinde kişinin sorumlu tutulması için aranan şart zarar ile eylem arasında illiyet bağı bulunmasıdır, yoksa kişinin kusurunun bulunması zorunlu değildir. Kusursuz sorumluluk hallerinde eylemi gerçekleştiren kişinin tazmin borcu altına girmesi için kusurlu olması değil; kanunda öngörülen kusursuz sorumluluk hallerinden birisinin mevcut olması gerekmektedir²⁹⁹.

Kusursuz sorumluluk kanunda hakkaniyet, özen ve tehlike sorumlulukları başlıklarıyla düzenlenmiştir. Özen sorumluluğu ise kendi içerisinde

---

²⁹⁴ Yargıtay 17. HD. 2017/990 E., 2019/9494 K. Sayılı 16.10.2019 T kararının tam metni için bkz: “<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=17hd-2017-990.htm&kw=`ihtiyari+mali+sorumluluk+sigortas%C4%B1`+`kusur`#fm>” (e.t.03.01.2021); kararda sigortacının poliçe limitleri ile sınırlı olacak şekilde ve sigortalısının kusuru oranında sorumlu olacağına hükmedilmiştir.

²⁹⁵ YAVUZ, Cevdet: Türk Borçlar Kanunu Tasarısına Göre Kusursuz Sorumluluk Halleri ve İlkeleri, MÜHFAD, 2008, s. 37. (<https://0-legalbank-net.opac.bilgi.edu.tr/belge/turk-borclar-kanunu-tasarisina-gore-kusursuz-sorumluluk-halleri-ve-ilkeleri/3259838>)

²⁹⁶ EREN, s. 449 vd.

²⁹⁷ ŞENOCAK, Sorumluluk, s. 14.

²⁹⁸ OĞUZMAN / ÖZ, Cilt II, s. 7.

²⁹⁹ YAVUZ, s. 35.

adam çalıştırmanın sorumluluğu, hayvan bulunduranın sorumluluğu ve yapı malikinin sorumluluğu olarak üçe ayrılmıştır.

Özen sorumluluğu hallerinde kişinin kusuru aranmamakla birlikte objektif özen yükümlülüğüne uygun davranması beklenir³⁰⁰. Kişinin kendisi ile aynı işi yapan başka bir kimsenin yapmayacağı hataları yapmaması, kendisinden beklenecek en fazla özen ve ihtimamı yaptığı işe göstermesi gerekmektedir. Bu hususlara aykırı davranan kişinin özen yükümlülüğünü ihlal ettiği ve verdiği zarardan kusursuz sorumluluk ilkesi gereğince sorumlu tutulması, zarar görene verdiği zararı da karşılaması gerekmektedir. Özen sorumluluğunu diğer kusursuz sorumluluk hallerinden ayıran husus, kişinin gerekli özeni gösterdiğini ispatlaması veya gerekli özeni gösterdiyse bile yine de sonucun kaçınılmaz bir şekilde ortaya çıkacağını ispatlaması halinde sorumluluktan kurtulmasıdır³⁰¹. Kurtuluş karinesi adı verilen bu husus, diğer kusursuz sorumluluk hallerinde bulunmamaktadır.

Kanunda özen sorumluluğunun özel bir görünümü olarak düzenlenen adam çalıştırmanın sorumluluğu; kişinin yanında çalıştırdığı kişilerin başkalarına verdikleri zarardan sorumlu olmalarını ifade etmektedir. Adam çalıştıran kişi, yanındaki çalışanlarının üçüncü şahıslara zarar vermesinin önüne geçmek amacıyla tüm önlemleri almak, çalışanları denetlemekle; çalışanların sebep olduğu zararları da karşılamakla yükümlüdür³⁰². Adam çalıştıran kişinin sorumluluğuna dair yaptırılan sözleşmelerden en yaygın olarak akdedileni İşveren Sorumluluk Sigortasıdır. İşverenler istedikleri durumda işçilerin yöneltecekleri tazminat taleplerinin ve SGK'dan gelecek rücu taleplerinin karşılanması için İSS düzenleyebileceklerdir³⁰³. İşveren işçisinin güvenli bir ortamda çalışmasını sağlamak, alınan önlemlerin yeterli olup olmadığını denetlemekle yükümlü tutulmuştur³⁰⁴. İşverenin gözetim ve denetim borcu Borçlar Hukuku anlamında bir

---

³⁰⁰ EREN, s. 561.

³⁰¹ YAVUZ, s. 42.

³⁰² OĞUZMAN / ÖZ, Cilt II, s.141.

³⁰³ YAZICIOĞLU, s. 460.

³⁰⁴ ÖZDEMİR, Erdem: İş Sağlığı ve Güvenliği Hukuku Dersleri, İstanbul, Aralık 2020, s. 30; Bu yöndeki kararlar için bkz: Ankara BAM 7. HD. 2019/1028 E., 2020/260 K. 04.02.2020 T (<https://0-www.lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/ictihat/bolge-adliye-mahkemesi/ankara-bam7-hd-e-2019-1028-k-2020-260-t-4-2-2020>) (e.t.21.04.2021).

özen yükümlülüğü görünümündedir. İşverenin bu önlemleri yerine hiç getirmediği veya eksik getirdiği durumda işçinin maruz kalacağı iş kazası nedeniyle uğrayacağı zararlardan sorumlu tutulması mümkün olacaktır.

Bir diğer özen sorumluluğu hali olan hayvan bulunduranın sorumluluğunda ise hayvanın maliki yahut hayvanın bakımını veya yönetimini üstlenen kişinin bu hayvanın verdiği zararları karşılamakla yükümlü tutulması anlamına gelmektedir. Özen sorumluluğunun son görünümü olan yapı malikinin sorumluluğunda ise binanın maliki, binanın yapımından veya bakımındaki eksiklikten doğan zararları gidermekle sorumlu tutulmuştur. Bu sorumluluk yalnızca yapı malikine değil aynı zamanda bina üzerinde intifa hakkı veya oturma hakkı bulunan kişilere de yüklenmiştir. Kanun hükmü ile sorumluluk yüklenen intifa ve oturma hakkı sahiplerinin de sorumluluk sigortası düzenlemede menfaat sahibi olduğu kabul edilmelidir.

Bir diğer kusursuz sorumluluk hali olan tehlike sorumluluğunda ise kişi iştigal ettiği faaliyetin gerek çevre gerekse de üçüncü kişiler açısından büyük bir tehlike arz ettiği ve bu işten zarar doğduğu durumda iş sahibi kusuru aranmaksızın bu zararı gidermekle yükümlüdür³⁰⁵. Tehlike sorumluluğunun söz konusu olduğu olaylarda öngörülemezlik mevcuttur³⁰⁶. Bir kişinin tehlike esasına dayalı sorumluluğundan bahsedilebilmesi için o işten kaçınmasının bir yolu olmaması gerekmektedir³⁰⁷. Bir zararın tehlike sorumluluğu kapsamında giderilmesi için zarar ile faaliyet arasında illiyet bağının olması yeterlidir; bunun haricinde özenli davranıp davranılmadığı dahi araştırılmaz³⁰⁸. Yukarıda da ifade edildiği üzere tehlike sorumluluğundan kaynaklanan zararların giderilmesinde sorumlu olan kişinin kurtuluş kanıtı getirerek bu sorumluluğundan kurtulması mümkün değildir. Tehlike sorumluluğunun söz konusu olduğu sigorta sözleşmesine örnek olarak Tehlikeli Maddeler ve Tehlikeli Atık Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası ve Tüpgaz Sorumluluk Sigortası verilebilir. Yargıtay vermiş olduğu birçok kararda zarara

---

³⁰⁵ ÇEKİN, Mesut Serdar: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Madde 71 Çerçevesinde Tehlike Sorumluluğu, On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2016, s. 47; EREN, s. 564 vd.

³⁰⁶ ÇEKİN, s. 46.

³⁰⁷ OĞUZMAN / ÖZ, Cilt II, s. 7.

³⁰⁸ YAVUZ, s. 43.

neden olan kişilerin kusurlu olup olmadıklarının incelenmesine gerek olmadığı ifade edilmiştir³⁰⁹.

Kusursuz sorumluluk hallerinin sonuncusu olan hakkaniyet sorumluluğunda gözetilen husus tarafların ekonomik durumları gözetilerek eylemi ile zarar veren kişi arasında kusur olmasa dahi hakkaniyetin gerektirdiği ölçüde üçüncü şahsın zararın giderilmesi amaçlanmıştır.

2.2.2. Başkası Lehine Sorumluluk Sigortası

Sorumluluk sigortalarına kıyasen uygulanacak kanun maddelerini düzenleyen 1485. maddeye göre mal sigortalarına ilişkin düzenlenen başkası lehine sigorta, geçmişe etkili sigorta, rizikonun gecikmeden sigortacıya bildirilmesi ve zarar gören malda değişiklik yapılmaması hükümleri sorumluluk sigortalarına da uygulanır.

Yapılan bu atıf doğrultusunda sorumluluk sigortaları, sigorta ettiren haricinde bir başkasının hukuken sorumlu tutulabilir bir fiili neticesinde verdiği zararların karşılanmasını konu edecek şekilde düzenlenebilecektir. Söz konusu durumda fiili ile zarara neden olan kişi ve zararın karşılanması hususunda malvarlığı ile sorumlu olan kişi esas olarak sigorta ettiren değil lehine sözleşme

---

³⁰⁹ Yargıtay 11. HD. 2009/15085 E., 2011/8962 K. Sayılı, 15.07.2011 T. kararının tam metni için bkz. <https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2009-15085-k-2011-8962-t-15-07-2011> (e.t.04.01.2021).

11. HD. 2013/17466 E., 2014/9643 K. Sayılı, 26.05.2014 T. kararının tam metni için bkz: <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2013-17466.htm&kw=t%C3%BCpgaz+sorumluluk+sigortas%C4%B1`&cr=yargitay#fm> (e.t.27.04.2021).

11. HD. 2010/13384 E., 2013/5909 K. Sayılı, 26.03.2013 T. kararının tam metni için bkz. <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2010-13384.htm&kw=t%C3%BCpgaz+sorumluluk+sigortas%C4%B1`&cr=yargitay#fm> (e.t.27.04.2021).

4. HD. 2003/3444 E., 2003/7953 K. Sayılı, 18.06.2003 T. kararının (karşı oy) tam metni için bkz. <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=4hd-2003-3444.htm&kw=t%C3%BCpgaz+sorumluluk+sigortas%C4%B1`&cr=yargitay#fm> (e.t.27.04.2021).

11. HD. 2019/2972 E., 2020/3617 K. Sayılı, 28.09.2020 T. kararının tam metni için bkz. <https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2019-2972-k-2020-3617-t-28-9-2020> (e.t.27.04.2021).

11. HD. 2014/8716 E., 2014/15747 K., 16.10.2014 T. kararının tam metni için bkz. <https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2014-8716-k-2014-15747-t-16-10-2014> (e.t.27.04.2021).

yapılan kişidir³¹⁰. Üçüncü kişinin tazminat talepleri sigortalıya yönelecek ve bu talep doğrultusunda sigortalının malvarlığının pasifinde artış gerçekleşecektir. Sorumluluk sigortalarında menfaati işaret eden “*hukuken sorumluluk*” kavramının da lehine sigorta yapılan kişi açısından gerçekleşmesi gerekmektedir.

Başkası lehine yapılan sigorta sözleşmelerinin sorumluluk sigortaları açısından özel bir görünümü TTK'nın 1473/2 maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre sözleşme sigorta ettirenin işletmesine ilişkin olarak yaptırılmışsa, sigorta ettirenin yanında çalışan kişilerin de sorumluluğunu gerektirecek olaylardan kaynaklanan zararlar teminat altına alınmış olacaktır³¹¹. İşletmeye yönelik yapılan bu sözleşmenin sigorta ettirene sağladığı koruma haricinde yanında çalışan kişilere de koruma sağladığı göz önüne alındığında; bu hükme uygun düzenlenen sözleşmelerin başkası lehine yapıldığı açıktır. Ancak bu hükme göre yapılan sözleşmeler ile karşılanacak zararların, işletme veya işle ilgili yapılan fiillerden kaynaklanması gerekmektedir. Yoksa lehine sözleşme yapılan kişinin özel bir ilişkisinden kaynaklanan yahut işle ilgili olmayan bir eylemi ile verdiği zararın karşılanması mümkün değildir.

Yukarıda anılan hükümle düzenlenen başkası lehine sigorta esas olarak Borçlar Kanunu'nda bir kusursuz sorumluluk hali olarak düzenlenen adam çalıştıranın sorumluluğunu ifade etmektedir. Borçlar Kanunu'nda düzenlenen bu sorumluluk hali gereğince adam çalıştıran kişi yanında çalışanların, kendisine ait olan işi yaparken üçüncü kişilere verdikleri zararı tazmin etmekle yükümlüdür. Ticaret Kanunu'nun 1473/2 maddesinin düzenlemesi, yanında adam çalıştıran sigorta ettirenin kusursuz sorumluluğu nedeniyle üçüncü kişilerin zararlarını gidermesini, bu yolla malvarlığının zarara uğrayacak olması nedeniyle sigorta ettirene koruma sağlamaktadır.

---

³¹⁰ ATAMER, Zarar Sigortaları s. 54.

³¹¹ CAN, s. 151.

2.3.Sağlık Sigortalarında Menfaat Uygulaması

TTK’da hastalık ve sağlık sigortası bir arada can sigortaları genel başlığı altında düzenlenmiş olmasına karşın bu iki sigorta türü birbirinden farklıdır. Şöyle ki; hastalık sigortası rizikonun gerçekleşmesi halinde sözleşmede belirlenen bedelin doğrudan ödenmesi nedeniyle bir meblağ sigortası iken; sağlık sigortası tedavi masraflarının karşılanması amacı ile düzenlendiğinden bir zarar sigortasıdır³¹². Sağlık sigortaları ile güvence altına alınan hususun hastane, tedavi, ilaç masrafları olduğu ve bu harcamaların kişinin malvarlığında azalmaya yol açacağı dikkate alındığında sağlık sigortalarının somut bir zararı karşılamaya yönelik olarak düzenlenen birer zarar sigortası niteliğinde olduğu kabul edilmelidir³¹³. Bu yönüyle sağlık sigortaları malvarlığının pasifinin artışını engelleyen birer zarar sigortasıdır³¹⁴. Kanunun gerekçesinde de kişilerin yaptığı harcamaların malvarlıklarının azalmasına neden olacağı bu nedenle de zarar sigortası olarak düzenlenmeleri ihtiyacı doğduğu belirtilmiştir. Yapılan bir sağlık sigortası kapsamında sigortacı ortaya çıkan gerçek zararı gidermekle yükümlüdür.

Sağlık sigortasına ilişkin TTK’da yer alan genel nitelikteki hükümlerin yanında Özel Sağlık Sigortaları Yönetmeliği³¹⁵ ile ayrıntılı düzenleme yapılmıştır. Uygulamada karşılaşılan sağlık sigortaları genel ve özel sağlık sigortaları olmakla birlikte TTK ve ÖSSY hükümleri yalnızca özel sağlık sigortalarına uygulanacaktır³¹⁶.

TTK 1511 maddesi uyarınca sağlık sigortası sigorta ettiren haricinde bir kişinin hayatı üzerine de düzenlenebilir. Hayatı sigorta edilen kişi kanunda “*sigortalı*” olarak ifade edilmiş ise de diğer can sigortalarında olduğu gibi bu kişiye yine “*riziko şahsı*” denilmesi daha yerinde olacaktır. Anılan hüküm uyarınca

---

³¹² BİLGEN, s. 867.

³¹³ AKGÜN, s. 29.

³¹⁴ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 391.

³¹⁵ RG: T: 23.10.2013, Sayı: 28800.

³¹⁶ SÜZEL, Cüneyt: Özel Sağlık Sigortası Sözleşmesinin Niteliği, Tarafları ve Ömür Boyu Yenileme Garantisi, MÜHFHAD, Cilt 24, Sayı 2, Aralık 2018, ss. 931-965, s. 932.

sigortalanabilir menfaatin de riziko şahsı yönünden mevcut olması gerekmektedir³¹⁷.

Her ne kadar kanunda hastalık sigortaları ile sağlık sigortaları aynı maddelerde düzenlenmiş ise de; sağlık sigortalarında lehtar atanmasına kanun tarafından izin verilmemiştir³¹⁸. Sağlık sigortalarının sağladığı teminatlar dikkate alındığında zarar sigortası olması nedeniyle doğrudan sigorta ettirenin malvarlığına yönelik bir azalma tehlikesi teşkil ettiği ve sigortadan yararlanacak kişinin sigorta ettirenden başka bir kimsenin olmasının mümkün olmayacağı düşünülerek lehtar atanmasına izin verilmemiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEBLAĞ SİGORTALARINDA MENFAAT

1. Türk Ticaret Kanunu'nun Sigortalanabilir Menfaate İlişkin Düzenlemeleri

Menfaat hukukumuzda sigorta hukukuna ilişkin yapılan tüm düzenlemelerde sigorta sözleşmesinin geçerli olabilmesi için mutlaka bulunması gereken bir unsur olarak kabul edilmiştir. Farklı düzenlemelerde hangi şahıs açısından bulunması gerektiğine dair hükümler değişmiş olsa da menfaatin mevcut olmadığı durumda sözleşmeye dair herhangi bir talep ileri sürülemeyeceği hususu hiç değişmemiştir.

2. Meblağ Sigortalarında Menfaat

Meblağ sigortaları, riziko gerçekleştiğinde sigortacının sözleşmede belirtilen tutarı doğrudan ödediği sigortalardır. Bir sigorta sözleşmesinin meblağ sigortası niteliği ile düzenlendiği durumda sigortacı riziko gerçekleştiğinde zarar

---

³¹⁷ SÜZEL, Sağlık Sigortası, s. 944.

³¹⁸ CAN, s. 207.

oluşup oluşmadığıyla ilgilenmeksizin poliçede belirtilen tutarı öder³¹⁹. Meblağ sigortalarında tazminat ödemesi için zararın varlığı önem arz etmediğinden zarar oluşmuş olsa dahi sigortacı gerçek zararı tazmin etmekle yükümlü değildir. Sigorta korumasından yararlanan kişinin gerçek zararının karşılanması meblağ sigortaları kapsamında değildir. Kaldı ki hiçbir zararın ortaya çıkmayacağı haller dahi meblağ sigortası kapsamında riziko olarak belirlenebilir (belirli bir tarihte hayatta kalma rizikosuna karşı yapılan sigortalar bu duruma örnek teşkil etmektedir). Zarara ilişkin bu düzenleme, meblağ sigortaları ile zarar sigortalarını birbirinden ayıran en temel husustur.

Can sigortalarında riziko şahsının hayatının devam etmesi ve sağlığı gibi hususlar sigorta konusunu oluşturduğundan ve bu değerlerin ölçülmesi mümkün olmadığından zararın tam tespiti de olanaksızdır³²⁰. İnsan hayatının ekonomik herhangi bir kıstasla ölçülmesi mümkün olmadığı gibi ahlaki de değildir. Ödenecek meblağın belirlenmesinde her insanın hayatı boyunca elde etmesi muhtemel kazanç dikkate alınabilir. Zarar sigortalarından farklı olarak meblağ sigortalarında menfaati tam olarak ortaya koyabilecek objektif ve tarafsız bir kriter mevcut değildir³²¹.

Sigorta sözleşmelerinin önemli bir yanı da rizikonun gerçekleşip gerçekleşmeyeceğinin kesin ve belli olmamasıdır. Zarar sigortalarında rizikonun gerçekleşip gerçekleşmeyeceği (sigortalanan eve hırsız girip girmeyeceği veya su basıp basmayacağı gibi) kesin bir şekilde belli değildir. Buna karşılık can sigortalarında, özellikle ölüm koşullu can sigortalarında, rizikonun gerçekleşeceği kesindir. Bu durumda belirsizlik unsuru rizikonun ne zaman gerçekleşeceğinin belli olmamasında kendini göstermektedir³²².

---

³¹⁹ ÇEKER, s. 17; ULAŞ, Can Sigortası, s. 11; CAN, s. 173; BOZKURT, s. 221; ÜNAN, Can Sigortaları, s. 1; KENDER, s. 208; YAZICIOĞLU / ŞEKER ÖĞÜZ, s. 87.

³²⁰ CAN, s. 8; KARA, s. 335.

³²¹ SAYHAN, s. 67

³²² KABUKÇUOĞLU ÖZER, s. 41; ULAŞ, Can Sigortaları, s. 49.

Meblağ sigortalarının TTK'daki düzenlemesini oluşturan can sigortası; TTK 1487 vd. maddelerinde düzenlendiği şekilde, riziko şahsının sigorta süresi içinde hayatta kalması veya ölümü halinde sigortacının belli bir meblağı ödemeyi üstlendiği sözleşmelerdir³²³. Can sigortaları ise kendi içerisinde hayat sigortası, kaza sigortası ve hastalık ve sağlık sigortası olarak üçe ayrılmaktadır. Bahsi geçen her bir sigorta türüne, birer meblağ sigortası olmaları nedeniyle uygulanacak ortak hükümler bulunmasının yanında; bazı hususlarda ayırt edici hükümler de düzenlenmiştir.

2.1. Meblağ Sigortalarında Menfaatin Tespitinde Kullanılan Kıstaslar

Hayat sigortalarında menfaatin tespitini yaparken maddi ve manevi unsurlara bakmak gerekmektedir. Kişilerin hayat sigortası yaptırmadaki temel amacının maddi kaygıları gidermek olduğu düşünülebilir. Kişiler; hayatları süresince ekonomik güçlerini devam ettirmek ve bakmakla yükümlü oldukları kişilere karşı desteklerini sürdürmek; ölümleri halinde ise bakmakla yükümlü oldukları kişilerin ekonomik açıdan sorun yaşamalarının önüne geçmek amaçları ile hayat sigortası yaptırmaktadırlar³²⁴. Başkaları lehine yaptırılan hayat sigortalarında manevi duyguların ön plana çıktığı kabul edilebilir. Hayat sigortası yaptırmadaki bir diğer amacın ise; kişilerin emeklilik önemleri için birikim yapma olduğu görülmektedir. Bu açılarından bakıldığında temel olarak hayat sigortası yaptırmada iki amaç ön plana çıkmaktadır: Ölümün ardından geride bırakılanlara destek olma ve ilerisi için birikim yapma.

2.1.1. Maddi Unsur

Meblağ sigortalarının başlıca fonksiyonu bir kişinin hayatını yahut sağlığını kaybetmesi nedeniyle yaşanan finansal kayıpları azaltmaktır³²⁵.

---

³²³ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 4

³²⁴ ULAŞ, Can Sigortaları, s. 81

³²⁵ DAUKANTAITE, s. 37.

Çocukların ebeveynlerinden aldıkları maddi destekten yoksun kalmaları, bankalardan kullanılan kredinin ödenememesi riskine karşılık yapılan sigortalar, herhangi bir şirket/kurum için hayati derecede önem arz eden kişilerin hayatlarına yönelik olarak yaptırılan sigortalarda (*key-man insurance*) ön planda tutulan husus, sigortalının hayatı boyunca sigorta ettirene verdiği maddi destek yahut kazandırdığı maddi menfaatlerdir. Riziko şahsının hayatının devam etmesinde, ölümü halinde ekonomik açıdan zarara ve kayba uğrayacak olma durumunda menfaatin maddi görünümü ağır basar³²⁶. Sigortalının hayatı veya sağlığında meydana gelecek rizikolar karşısında sigorta ettirenin karşılaşacağı zararın azaltılmasına yönelik bu tür sigortalarda sigorta ettirenin menfaatinin olduğu kabul edilmektedir. Sigorta ettiren ile sigortalı arasında maddi bir bağımlılık varsa, maddi menfaatin de var olduğu kabul edilerek sonuca ulaşılmaktadır³²⁷.

Menfaatin yalnızca “ekonomik destek” olarak kabul edilmesi halinde ebeveynlerin, küçük çocuklarının hayatları üzerinde sigortalanabilir menfaatinin bulunmadığı sonucuna varmak gerekecektir. Sigortalanabilir menfaati daha objektif kurallara dayandırmak istiyorsak salt ekonomik destek dikkate alınmalı, taraflar arasındaki yakın ilişkiler göz ardı edilerek karar vermemiz gerekmektedir³²⁸.

2.1.2. Manevi Unsur

Taraflar arasında herhangi bir ekonomik desteğin varlığının ispat edilemediği durumda ise başkaca unsurlar incelenmektedir. Kişinin kendi hayatı üzerindeki, eşlerin birbirlerinin hayatları üzerindeki menfaati gibi hususların tespitinde yalnızca ekonomik ölçütlere dayanılması mümkün olmayacaktır zira bu gibi durumlarda ağır basan başkaca bir unsur daha mevcuttur: Manevi unsurlar³²⁹. Tarafların birbirleri yahut kişinin kendi hayatı için duyduğu sevgi, yakın ilişkiler

---

³²⁶ AKGÜN, Evrim: Ferdi Kaza Sigortası Sözleşmesi, İstanbul, Ekim 2017, s. 80.

³²⁷ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 29; CAN, s. 176; ULAŞ, Can Sigortaları, s. 49.

³²⁸ DAUKANTAITE, s. 45.

³²⁹ HAVENGA, Peter: "The Requirement Of An Insurable Interest In Life Insurance Contract." Journal Of South African Law, Vol. 1999, NO. 4, 1999, p. 630-645, s. 632; CAN, s. 179.

gibi unsurlara ekonomik bir değer ölçülmesi mümkün değildir. Manevi unsurda kaybın ekonomik bir kıstasla ölçülmesi mümkün değildir zira tarafların hayatını kaybetmesi her biri açısından büyük manevi yıkımlara neden olabilmektedir³³⁰. Her ne kadar aralarında ekonomik bir ilişki olmasa bile bu gibi ilişkilerde taraflar kayıplarından büyük ölçüde etkilenecekleri ölçüde yakın oldukları insanların hayatları üzerine sigorta sözleşmesi yaptırmaktadır.

Bu bağlamda aile arasındaki anne-baba-çocuk arasındaki ilişkiler, kardeşler arasında ve eşler arasındaki ilişkilerde manevi menfaatin olduğu kabul edilerek anılan şahısların birbirleri üzerine yaptıracakları hayat sigortalarında menfaat unsurunun gerçekleştiği kabul edilmektedir³³¹. Bu kişiler arasındaki yakın ilişki ve aile bağları sigorta ettiren ile sigortalı arasında menfaatin bulunduğunu gösterir bir karine olarak kabul edilmektedir³³².

Tüm bu hususlara karşın kişiler arasındaki hiçbir ilişki doğrudan manevi menfaatin varlığını ispatlamadığından her somut olaya göre değerlendirme yapılması gerekecektir. ŞENOCAK'a göre taraflar arasında yalnızca manevi unsurun bulunması yeterli olmamalıdır, taraflar arasında ayrıca mali görünümü olan bir maddi menfaat ilişkisi de bulunmalıdır³³³.

Başkasının hayatı üzerine yapılan sigortalarda manevi menfaatin tespitinde; sigorta ettiren ile sigortalı arasında birbirlerine destek olmalarını gerektirebilecek doğrudan bir ilişkinin varlığı aranabilir³³⁴. Manevi menfaatin kaynağı riziko şahsı ile lehtar arasındaki bir aile ilişkisinden kaynaklanabileceği gibi arada kan bağı olmayan uzun süreli bir arkadaşlık, nişanlılık gibi hususların da manevi menfaati işaret ettiği kabul edilebilir³³⁵. Yargıtay ise manevi menfaatin belirlenmesi hususunda geleneksel örf ve adetleri kimi zaman bir kıstas olarak belirleyerek sonuca ulaşmaktadır. Örneğin, manevi menfaatin kişileri bir anlamda

---

³³⁰ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 20; ŞENOCAK, Kemal: Hayatı Sigorta Edilecek Kişi (Riziko Şahsı), BATİDER, 2012, s. 61.

³³¹ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 30; CAN, s. 180.

³³² ÜNAN, Can Sigortaları, s. 30.

³³³ ŞENOCAK, Riziko Şahsı, s. 62.

³³⁴ SAYHAN, s. 69.

³³⁵ CAN, s. 179.

akrabalık bağlarına benzer bir şekilde birbirine bağlayan kan kardeşler arasında da olduğunu kabul edilmiştir³³⁶. Yargıtay'ın manevi ve maddi menfaati kabul ettiği bir diğer ilişki ise; damadın sigorta ettiren sıfatı ile kayınpederini riziko şahsı olarak göstermek sureti ile yaptırdığı hayat sigortası sözleşmesidir³³⁷. Görüldüğü üzere yargı içtihatlarında manevi menfaatin tespiti hususunda sözleşmenin akdedildiği bölgenin örf ve adetlerine göre bir yorum yapılması da mümkündür. Yargıtay tarafından yapılan bu değerlendirmeler ile kirvelik³³⁸, nişanlılık gibi hususların da menfaatin oluşması sonucunu doğuracağı kabul edilebilir. Yargıtay manevi menfaatin araştırıldığı hayat sigortası sözleşmelerinde bu yola giderek inceleme yapmış ve sonuç olarak sözleşmenin geçerli olup olmadığı sonucuna varmıştır. Manevi unsurun tespit edilmesi konusunda her olaya uygulanabilecek genel bir kural belirlenmesinin mümkün olmadığı açıktır. Ancak yine de kirvelik, sütkardeşlik gibi bağların menfaatin varlığını kanıtlar nitelikte kabul edilmesi de menfaat kavramının çok geniş yorumlanmasına neden olabilecektir. Böyle bir durumda kendi aralarındaki ilişkiyi herhangi bir şekilde adlandırabilen herkesin hayatları üzerinde menfaatinin olduğunun kabul edilmesi gerekecektir. Açıklanan nedenle somut olay nezdinde değerlendirme yapılarak, olayın kendi içerisindeki şartları, tarafların birbirleri ile olan ilişkilerini, olayın yaşandığı bölgedeki adetlerin incelenmesi yerinde olacaktır.

---

³³⁶ Yargıtay 11. HD. 1995/3856 E., 1995/4829 K. Sayılı, 09.06.1995 T. kararının tam metni için bkz.: “ <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-1995-3856.htm&kw=`hayat+sigortas%C4%B1`+%C3%B6rf`#fm> ” (e.t.07.01.2021); Yargıtay bu kararında sigorta ettiren ile hayatı sigorta edilen kişi arasındaki kan kardeşlik ilişkisini tanık anlatımlarından yola çıkarak tespit etmiştir. Örf ve adetlerde kan kardeşlik ilişkisinin yaygın olarak bulunuyor olması ve bu ilişkinin bir tür akrabalık bağına benzer nitelikte olması nedenleri ile manevi menfaatin bulunduğu kabul edilmiştir. Ayrıca sigorta ettiren ile hayatı sigorta edilen kişi arasında kuvvetli bir arkadaşlık bağı bulunduğu da ayrıca tespit edilmiştir.

³³⁷ Yargıtay 11. HD. 1993/3421 E. sayılı kararı için bkz: ULAŞ, Işıl, Uygulamalı Can Sigortası Hukuku Hayat ve Kişisel Kaza Sigortaları, Ankara Ocak 2002, s.37; ULAŞ bu karara ilişkin olarak toplumumuzda mevcut aile ilişkilerinin manevi menfaatin tespiti hususunda en azından karine olarak kabul edilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

³³⁸ ULAŞ, Can Sigortası, s. 41, ÜNAN ise menfaatin kirveligi de içine alacak şekilde genişletilmesini hatalı bulmaktadır.

2.2.Meblağ Sigortası İle Hayatı Sigorta Edilebilecek Kişi (Riziko Şahsı)

Zarar sigortalarında sigorta konusu edilen eşyayı ifade eden sigortalı kavramı can sigortaları açısından sigorta konusu insan için kullanılır³³⁹. Kanunda sigorta sözleşmesine konu edilen kişi “*hayatı sigorta edilecek kişi*” olarak belirlenmiş ise de; öğretide sigorta sözleşmesine konu olan kişiye “*riziko şahsı*” adı verilmektedir³⁴⁰. Kanunda ise riziko şahsı ifadesi yerine “*sigortalı*” denilmiştir ancak bu ifade rizikonun bir insan üzerinde gerçekleşecek olması nedeniyle uygun bulunmamaktadır³⁴¹. Hayat Sigortası Genel Şartlarında³⁴² A.1 maddesinde, TTK ile aynı doğrultuda sigortalı “*hayatı üzerine sigorta sözleşmesi yapılan kişi*” olarak tanımlanmıştır. HSGŞ’de yer alan ifadeden anlaşıldığı üzere söz konusu bir hayat sigortası ise belirlenen riziko sigortalı olarak belirlenen kişi üzerinde gerçekleşecektir.

2.3.Sigorta Sözleşmesine Atanan Lehtarın Durumu

Sigorta hukukunda doğan alacağın devredilmesine veya rehinine dair özel bir düzenleme bulunmadığından bu hususta TMK³⁴³ ve TBK hükümlerine başvurulmaktadır ancak can sigortaları açısından sigorta sözleşmesinden doğan alacağın sözleşmeyi akdeden kişi haricinde bir kişi tarafından tahsil edilmesine olanak veren özel bir düzenleme TTK’nın 1493 vd. maddelerinde yapılmıştır³⁴⁴. Buna göre sigorta ettiren yaptığı sözleşmeden yararlanması için üçüncü bir kişiyi lehtar olarak belirleyebilir. Kanun koyucunun, başkasının hayatı üzerinde yaptırılan hayat sigortalarında menfaat şartı getirmesinin amacı, kamu düzenine, ahlaka ve emredici hükümlere aykırı sözleşmeler yapılmasını engellemektir³⁴⁵. Kanun koyucunun menfaat şartı öngörmesinin bir diğer nedeni ise lehtar olarak atanan

³³⁹ CAN, s. 175.

³⁴⁰ ŞENOCAK, Riziko Şahsı, s. 49; ÜNAN, Can Sigortaları, s. 25.

³⁴¹ ŞENOCAK, Riziko Şahsı, s. 49.

³⁴² Hayat Sigortası Genel Şartları tam metni için bkz. <https://www.tsb.org.tr/hayat-sigortalari-genel-sartlari.aspx?pageID=483>, e.t. 04.01.2021.

³⁴³ RG: T: 08.12.2001, Sayı: 24607.

³⁴⁴ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 57.

³⁴⁵ KANER, s. 47.

kişinin riziko şahsı açısından bir tehlike oluşturmasının önüne geçmektir³⁴⁶. Lehtarın tanımı kanunda yapılmamakla birlikte, HSGŞ A.1 maddesinde lehtar “sigorta sözleşmesine taraf olmayan ancak sözleşmenin lehine yapıldığı ve rizikonun gerçekleşmesi ile birlikte tazminat hakkı bulunan kişi” olarak tanımlanmaktadır. Her ne kadar Genel Şartlarda lehtarın “tazminat hakkı” bulunduğu bahsedilmiş ise de; Hayat Sigortalarının birer meblağ sigortası olması nedeniyle sigortacı tarafından ödenecek tutarın tazminat olması mümkün değildir. Meblağ sigortalarında sigortacı poliçede belirlenen “bedeli” öder. Tazminat ödemesi kavramı zarar sigortalarına ilişkin olduğundan Genel Şartlarda yer alan bu ifade meblağ sigortası kavramları ile uyuşmamaktadır.

Sigorta ettiren lehtarın adını doğrudan poliçeye yazdırabileceği gibi ailevi bir ilişki yahut sıfat ile de lehtar atayabilir³⁴⁷. Bakıldığında lehtar olarak atanan şahısların, özellikle ölüm koşullu hayat sigortalarında, sigorta ettirenin maddi destekte bulunduğu ve yaşamlarını sürdürmesine yardımcı olduğu kişiler olduğu görülmektedir. Bu açıdan lehtar olarak atanan kişinin sigorta ettirenin hayatı üzerinde menfaati olma koşulunun sağlandığı görülmektedir.

Sözleşmeye atanabilecek lehtarın sayısı konusunda bir sınırlama bulunmamaktadır. Sigorta ettiren atadığı birden fazla lehtar tazminatı tahsil etme hususunda sıraya koyabilir. Sigorta ettirenin bu sıralı lehtar atamasına öğretilen “alternatif lehtar atanması” adı verilmektedir³⁴⁸. Alternatif lehtarların bulunduğu sözleşmede tazminatı talep etme hakkı öncelikle ilk sıradaki lehtara aittir. Ancak ilk sıradaki lehtarın hayatta olmaması durumunda diğer sıradaki lehtarlar tazminatı talep hakkı kazanacaktır.

Lehtar tayinin hukuki niteliği tartışmalıdır. ŞENOCAK lehtar atama işleminin, mevcut bir sigorta sözleşmesini üçüncü kişi yararına sözleşmeye

---

³⁴⁶ ŞENOCAK, Riziko Şahsı, s. 59, ÜNAN, Can Sigortaları, s. 27.

³⁴⁷ ULAŞ, Can Sigortaları, s. 33.

³⁴⁸ ÜNAN, Lehtar Atama, s. 11

döndürmesi nedeniyle yenilik doğuran bir hakkın kullanılması olarak ifade etmektedir³⁴⁹. BOZER ise lehtar atanması işleminin tamamen sigorta hukukuna özgü bir kavram olduğunu ve borçlar hukukunda düzenlenen kavramlar ile açıklanamayacağını belirtmektedir³⁵⁰. ÜNAN, lehtar atama işleminin üçüncü kişiye hak kazandırıcı bir işlem olduğunu ve kişinin bu hakkını tek taraflı bir irade beyanı ile kullanması nedeniyle borçlar hukuku anlamında tasarruf işlemi olarak nitelendirilebileceğini ifade etmektedir³⁵¹. Lehtar atanmış sigorta sözleşmeleri üçüncü bir kişiye hak sağlıyor olması nedeniyle, üçüncü kişi lehine yapılan sözleşme olarak nitelendirilmektedir. Lehtar belirleme hakkı sigorta ettirene aittir, herhangi bir izne tabi olmayan bu hak tek taraflı irade beyanı ile kullanılır³⁵². Bu yönüyle lehtar atanmış borçlar hukuku anlamında bir tasarruf işlemi olduğu kabul edilebilir³⁵³.

Kaza sigortaları söz konusu olduğunda menfaat koşulu hayat sigortasına göre farklılık göstermektedir. Kanunun 1507. maddesinde kaza sonucu ölüm halinde sigorta bedelinin sigorta ettiren veya atanmış olan lehtara ödeneceği düzenlenmiş iken; kaza sonucunda sigortalının geçici veya sürekli engelli kalması veya iş göremezlik halinin ortaya çıkması halinde ise sigortalıya ödeneceği düzenlenmiştir. Kaza sonucunda ölüm haricinde bir durumun ortaya çıktığı durumda bedelin sigortalıya ödeneceği düzenlendiğinden menfaatin aranmasına lüzum kalmamıştır. Bu durumda riziko şahsı olan sigortalı aynı zamanda lehtar olduğundan ayrıca bir menfaat incelemesi yapılmayacaktır³⁵⁴. Kanunun açık hükmü karşısında, geçici ve sürekli engellilik ile iş göremezlik halleri için riziko şahsının dönülemez lehtar olarak atandığı görülmektedir. Yalnızca kazanın ardından hemen yahut bir yıl içerisinde ölüm rizikosu gerçekleştiği takdirde ve lehtar atanmış ise lehtarın menfaatinin olup olmadığı incelenecektir.

---

³⁴⁹ ŞENOCAK, Hayat Sigortası Sözleşmesi, s. 19.

³⁵⁰ BOZER, s. 186.

³⁵¹ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 56.

³⁵² TOPSOY, s. 141.

³⁵³ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 59

³⁵⁴ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 330.

E-TTK’da üçüncü kişi lehine sigorta sözleşmesi yapılabileceği düzenlenmiş ancak üçüncü kişilerin gerçek yahut tüzel kişi olabileceklerine dair ayrıntılı bir açıklama yapılmamıştır. Kanun koyucu TTK’nın yeni düzenlemesinde, uygulamada sıklıkla karşılaşılması, tüzel kişilerin de çeşitli sıfatlar nedeniyle menfaat sahibi olmaları nedenleriyle sigorta sözleşmelerine lehtar olarak atanabileceklerine ilişkin olarak 1493/1 maddesini getirmiştir³⁵⁵. Kanun koyucunun yaptığı bu düzenleme neticesinde hayat sigortalarında aralarında ticari, işçi-işveren, alacak ilişkisi bulunan tarafların da lehtar olarak atanabilmelerinin yolu açılmıştır.

2.3.1. Lehtar Atanmadığı Durumda Sigorta Bedeline Hak Kazanacak Kişi (Lehtar Atamasına İlişkin Yorum Kuralı)

Ölüm koşullu hayat sigortaları açısından, sigorta ettirenin herhangi bir lehtar göstermediği durumda sözleşmenin kimin lehine yaptırılmış sayılacağı hususu tartışılmalıdır. Zira bir kişinin ölümünden sonra sigortacının ödeyeceği tazminatı tahsil etmesi mümkün değildir. Bu anlamda kişinin kendi hayatı üzerine yaptırdığı ve lehtar göstermediği hayat sigortalarının üçüncü kişi lehine yapılmış sözleşme (*ipso jure*) olarak kabul edilmesi gerektiği görüşü savunulmaktadır ancak bu görüş sigorta ettirenin henüz riziko gerçekleşmemişken iştirah hakkını kullanması yahut lehtar ataması gibi haklarını kullanabilmesi yönünden kabul görmemektedir³⁵⁶.

Hayat sigortasında sigorta ettiren ayrıca lehtar atamamış ise TTK 1494. maddesi uyarınca rizikonun ölüm olarak belirlenmesi halinde sözleşmenin sigorta ettirenin yasal mirasçıları adına; rizikonun belli süre sonunda hayatta kalma olarak belirlendiği durumda ise kendi adına yapıldığı kabul edilecektir. Sigorta ettirenin ayrıca lehtar belirlemediği durumda kanuna göre tespit edilen lehtarlara “*yasal lehtar*” adı verilmektedir³⁵⁷.

---

³⁵⁵ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 60.

³⁵⁶ ŞENOCAK, Hayat Sigortası Sözleşmesi, s. 24-25

³⁵⁷ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 61.

Ancak başkasının hayatının ölüm rizikosuna karşı sigorta edildiği ve sözleşmeye lehtar atanmadığı durumda yasal lehtarın sigorta ettirenin mirasçıları olarak belirlenmesi bir anlam ifade etmemektedir. Ayrıca bu hüküm riziko gerçekleştiğinde sigorta ettiren hayatta ise tazminatı talep etme hakkına sahip olan kişiyi de belirlememektedir. ÜNAN bu düzenleme yerine hayatı üzerine sigorta yapılan kişinin mirasçılarının yasal lehtar olarak belirlenmesinin daha uygun düşeceği kanaatindedir³⁵⁸. Ayrıca belirtmek gerekir ki yasal lehtar kuralını getiren kanunun 1494. maddesi emredici bir hüküm olmadığından taraflar aksini düzenleme konusunda serbesttirler.

2.3.2. Lehtar Atanması Durumuna Dair İzin Koşulu

Kanunun lehtarını düzenlediği 1490. maddesinin 2. fıkrasında lehtarın riziko şahsının hayatının devamında menfaati olması gerektiği düzenlenmiştir. İzin koşulu her bir hayat sigortası için öngörülmemiştir ancak ölüm ihtimaline karşı yapılan sigortalarda, sigorta bedelinin mutad cenaze giderlerini aştığı durumlar için yalnızca menfaat koşulu yeterli görülmemiş, aynı zamanda riziko şahsının veya yasal temsilcisinin onayının da bulunması gerektiği düzenlenmiştir³⁵⁹.

İzin koşulunun sigorta sözleşmelerine getirilmesinin gerekçesi³⁶⁰ kanun koyucu tarafından *“bir kimsenin bilgisi dışında kendi hayatı üzerinden başkasının para kazanıyor olmasını engellemek”* olarak ifade edilmiştir. Ancak izin koşulunun

---

³⁵⁸ ÜNAN bu hükmü; lehtarın belirlenmediği ölüm koşullu hayat sigortalarında sigorta ettirenin riziko gerçekleştiğinde hayatta olması durumunda mirasçılarının kanunen lehtar olarak atanmış olmasının mantıksız olması gerekçesi ile eleştirmektedir. Zira sigorta ettiren bir başkasını riziko şahsı olarak belirleyip sigorta sözleşmesi yapıyorsa kuvvetle muhtemel olacak şekilde kendisine yarar sağlamak adına bu sigortayı düzenlemektedir. Bu durumda da sigorta ettirenin mirasçılarının sigortadan yararlanması, sözleşmenin akdedilmesinin amacına uygun düşmemektedir. ÜNAN'ın getirdiği bir diğer eleştiri ise; yaşam koşullu yapılan sigortalara ilişkindir. Kişilerin her zaman kendi hayatları üzerine sigorta sözleşmesi yapabileceği, bir başkasının prim borcunu üstlendiği bir sözleşmeden üçüncü bir kişiyi yararlandırmanın uygun bir çözüm olmadığı ifade edilmektedir. Bu bağlamda sigorta ettirenin bir başkasının hayatı üzerine yaptığı sigorta sözleşmelerine kendisini ayrıca lehtar olarak atamasına ihtiyaç duymasının ek bir külfet oluşturduğunu ifade etmektedir. ÜNAN, Can Sigortaları, s. 104 vd.

³⁵⁹ CAN, s. 181.

³⁶⁰ 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu gerekçesi için bkz.: <https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0324.pdf> (e.t.25.04.2021).

yalnızca ölüm koşullu sigortalar için getirilmiş olması eleştirilmektedir. Gerekçe incelendiğinde, başkasının hayatı üzerinden para kazanmanın yalnızca ölüm durumunda söz konusu olabileceği ve engellenmesi gerektiği; yaşam koşullu sigortalarda ise izin koşulu getirilmemiş olması nedeniyle başkasının hayatı üzerinden para kazanılmasında sorun olmadığı gibi bir sonuç çıkmaktadır³⁶¹.

İznin sözleşmenin yapılması sırasında verilmemiş olması sözleşmeyi doğrudan geçersiz kılmayacaktır; sözleşme izin verilene kadar askıda geçersiz kalacaktır³⁶². Nitekim kanunun 1494/2 maddesinde de izin verilmeden yapılan sözleşmenin icazet verilene kadar geçersiz olacağı düzenlenmiştir. Bu doğrultuda sözleşmenin düzenlendiği sırada izin koşulu gerçekleştirilmeyen sözleşmeye sonradan icazet verilmesi halinde sözleşme tüm sonuçları ile geçerli bir hale gelecektir. Ancak riziko şahsı icazet verene kadar riziko gerçekleşirse, izin koşulu gerçekleşmediğinden sözleşmenin geçerli hale gelmiş sayılmasının mümkün olmaması nedeniyle sigorta bedelinin de ödenmesi mümkün olmayacaktır.

2.4.Sigortalanabilir Menfaati Olduğu Kabul Edilen Kişiler

Sigortadan faydalanacak kimsenin riziko şahsının hayatı üzerinde menfaati olmasına dair zorunluluk tüm dünyada kabul edilmektedir³⁶³. Ancak ne ülkemizde ne de diğer ülkelerde yapılan düzenlemelerde menfaatin hangi kişiler açısından mevcut olduğu, hangi ilişkilerin menfaatin varlığının kabulü için yeterli sayıldığına dair kesin kurallar mevcut değildir. Bu nedenle somut olaylar kendi içerisinde değerlendirilerek karar verilmektedir.

Ülkemizde de menfaat genel ifadeler ile düzenlenmiştir. Örneğin meblağ sigortaları açısından lehtarın riziko şahsı üzerinde menfaati olması gerektiği düzenlenmiş ancak hangi sığata sahip lehtarların sigortalanabilir menfaate sahip

---

³⁶¹ ŞENOCAK, Riziko Şahsı, S. 65.

³⁶² ŞENOCAK, Riziko Şahsı, S. 71.

³⁶³ CLARKE / BURLING / PURVES, S. 114.

olduğu hususunda açık bir kanun hükmüne yer verilmemiştir. Her ne kadar menfaatin türü hakkında açık bir düzenleme olmasa da mülga 6762 kanunun düzenlemesinde olduğu gibi hem maddi hem de manevi unsurların geçerli bir menfaat olarak kabul edilmesi gereklidir. Zira hayatın devamı sırasında kişiler arasında maddi ve ekonomik sonuçları olan bir takım ilişkiler olabileceği gibi; kayıpları karşısında üzüntü yaratacak ilişkiler de mevcut olabilir³⁶⁴.

2.4.1. Kişinin Kendi Hayatı Üzerinde Yaptırdığı Sigorta Sözleşmesi

Kişinin kendi hayatı üzerinde yaptırdığı ve kendisini sigortadan yararlanacak kişi olarak belirlediği sözleşmeler menfaat açısından sorun yaratmamaktadır³⁶⁵. Zira her bir kişinin kendi hayatlarının ve sağlıklarının devamı için duydukları isteğin, yine kendi hayatları üzerine düzenleyecekleri sigorta sözleşmesi için gerekli olan menfaati oluşturduğu kabul edilir³⁶⁶. Can sigortalarında insanın kendi hayatı üzerinde sınırsız menfaati olduğu doğal olarak doğrudan kabul edilmektedir³⁶⁷. Sigorta ettiren ile sigortalının aynı kişi olduğu hallerde ayrıca bir menfaat araştırmasına girmeye gerek yoktur zira kişinin kendi hayatı üzerinde menfaati olduğu doğrudan kabul edilmektedir; kanunun lafzı da bu yöndedir³⁶⁸.

Kişinin kendisini riziko şahsı olarak belirleyerek yaptırdığı hayat sigortalarına atadığı lehtar açısından menfaat koşulu getirilmesine gerek bulunmadığı yönünde görüşler bulunmaktadır. Zira söz konusu durumda kişi kendi hayatı üzerinde riziko belirlemiştir. Riziko gerçekleştiğinde sigorta korumasından faydalanacak kişiyi de serbest bir şekilde belirleyebilmesi gerektiği düşünülmektedir³⁶⁹. Sigorta ettirenin kendisini riziko şahsı olarak belirlediği

---

³⁶⁴ ŞENOCAK, Riziko Şahsı, s. 61.

³⁶⁵ DAUKANTAITE, s. 38.

³⁶⁶ CLARKE / BURLING / PURVES, S.121; HYATT, FRANK F. JR. "Insurable Interest in Life Policies." Loyola Law Journal (New Orleans), vol. 12, no. 2, April 1931, p. 73-79, s.77; SWISHER, Wagering On The Lives, s. 710.

³⁶⁷ SWISHER, Insurable Interest, s. 485.

³⁶⁸ TOPSOY, s. 158.

³⁶⁹ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 62.

durumda atadığı lehtar için menfaat şartı aranmaması gerektiği, bu hususta sigorta ettirenin iradesinin ön plana koyulması gerekmektedir³⁷⁰. Kaldı ki TTK'nın “*hayati sigorta edilecek kişi*” başlıklı 1490. maddesinin 2. fıkrasında da lehtar yönünden menfaatin bir başkasının hayatı üzerine sigorta sözleşmesi yapılması halinde aranacağı düzenlenmiştir. Kanun sıkı sıkıya yorumlandığında sigorta ettirenin kendi hayatı üzerine yaptırdığı bir sigorta sözleşmesine lehtar atanması durumunda menfaat koşulunun aranmasına gerek olmadığı sonucu çıkmaktadır. CAN tarafından da; TTK'nın 1490. maddesinin lafzı uyarınca lehtar atanmasına ilişkin menfaat koşulunun yalnızca başkasının hayatı üzerine sigorta yapıldığı durumda aranması gerektiğini, sigorta ettiren ile riziko şahsının aynı kişi olduğu sözleşmelere lehtar atanması halinde menfaatin aranmasına gerek olmadığını ifade edilmektedir³⁷¹.

2.4.2. Başkasının Hayatı Üzerine Yapılan Sigorta Sözleşmesinde Menfaat Sahibi Olan Kimseler (1490)

Başkasının hayatı üzerine yapılan sözleşmeler menfaatin tespiti açısından sıkıntılı olabilmektedir³⁷². Zira yukarıda ifade edildiği üzere menfaatin hangi ilişkilerden kaynaklanacağı kanunlarda belirlenmiş değildir. Genel olarak yargı kararları ve doktrinde ileri sürülen görüşler ile ortaya koyulan menfaat sahibi kimselerin tespitine dair görüşler genel manada; aralarında maddi veya manevi bir menfaat ilişkisi olan kişilerin birbirleri açısından bir tehdit unsuru olmayacağı düşüncesinde toplanmaktadır³⁷³.

2.4.2.1.Eşler Arasındaki Menfaat

Evlilik bağı ile bir arada bulunan kişilerin arasında bağlılık ve sevgi bulunmaktadır ve bu kişilerin birbirlerinin kayıpları karşısında büyük üzüntü

---

³⁷⁰ SWISHER, *Insurable Interest*, s. 486.

³⁷¹ CAN, s. 178.

³⁷² DAUKANTAITE, s. 38.

³⁷³ ÜNAN, *Can Sigortaları*, s. 33.

yaşayacağı açıktır. Bu nedenle tüm dünyada eşlerin birbirlerinin hayatları üzerinde menfaati olduğu kabul edilmektedir³⁷⁴. Eşler arasında bulunan bu sigortalanabilir menfaat ilişkisi yalnızca ekonomik destekte bulunma halinden değil; aralarındaki yakın sevgi ve bağlılık duygularından da kaynaklanmaktadır³⁷⁵. Görüldüğü üzere eşler arasında menfaatin hem maddi hem de manevi unsurları mevcuttur.

Ancak eşlerin boşanmış olduğu durumda menfaatin devam edip etmeyeceği hususu tartışmalıdır. Evlilik birliği sırasında sigorta sözleşmesine lehtar olarak eşin durumunun, boşanma sonrasında ne olacağı hususu açık değildir. Bu durumda lehtarın sözleşmede hangi şekilde kaydedildiğine bakılabilir. Lehtar ismi ile sözleşmeye kaydedildi ise herhangi bir hak kaybına uğramayacaktır. Ancak lehtarın “eşim”, “eş” gibi sıfatlar ile tanımlandığı durumda riziko gerçekleştiğinde riziko şahsının başka bir kimse ile evlenmiş olması halinde ise eski eşin artık lehtar olarak kabul edilememesi gerekmektedir³⁷⁶. Zira kanunun 1494/3 maddesinde mirasçılıktan çıkmanın, lehtar değiştirilemeyecek şekilde atanmış olsa bile, artık atanan lehtarın bu sıfatını kaybedeceği düzenlenmiştir. Boşanma sonucunda eski eşin mirasçısı olunmasının mümkün olmadığı göz önüne alındığında eski eşin lehtar sıfatını kaybettiği sonucuna varılmaktadır.

Boşanma durumunda lehtar atanan kişinin menfaatinin olup olmadığının tespitinde incelenebilecek bir diğer husus ise menfaatin maddi görünümü olabilir. Eşler boşanmış olmalarına karşın birbirlerine ekonomik destekleri devam ediyor ve birisinin hayatını kaybetmesi diğeri açısından ekonomik

---

³⁷⁴ DAUKANTAITE, s. 42; HYATT, s. 76.

³⁷⁵ CLARKE / BURLING / PURVES, s. 121.

³⁷⁶ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 73; ÜNAN lehtarın sözleşmeye hangi yolla atandığına göre farklı yorumlar getirilebileceğini ifade etmektedir. Örneğin atanan lehtarın yalnızca “eş”, “eşim” olarak isim belirtilmeksizin kaydedilmesi halinde riziko anındaki eşin lehtar olacağı sonucuna varılabilir. Ancak bu yorum da tek başına yeterli değildir zira sözleşmenin yapıldığı anda sigorta ettirenin amaç ve isteği, atama anındaki eşe hak kazandırılmasıdır; ileride boşanma ihtimaline karşılık bir irade gösterilmiş değildir. Buna karşılık isim – soy isim belirtilerek lehtar atanmış ise bu defa herhangi bir tartışma yaşanmayacaktır. CAN ise sözleşmenin düzenlendiği anda menfaatin bulunduğunu ancak çiftin boşanması yahut ayrılması durumunda artık herhangi bir menfaatlerinin kalmayacağını savunmaktadır. CAN, s. 30.

açından zorluk doğuracak nitelikte ise hayatları üzerinde de sigortalanabilir menfaatleri olduğu kabul edilebilecektir³⁷⁷.

Ülkemizde eşlerin menfaattar olduğu hususu sabittir. Nişanlılık, uzun yıllar birlikte yaşamak gibi hususlarda menfaatin mevcut olup olmadığı hususu ise açık değildir. Ancak nişanlılığın, nişanlı kimselerin gelecekte bir evlilik gerçekleştirmesi beklentisi içinde olunması nedeniyle menfaatin varlığı kabul edilmektedir³⁷⁸. Farklı ülkelerde ise bu gibi ilişkiler açısından bir tartışma bulunmamaktadır. Örneğin ABD’de, sigorta sözleşmelerinde menfaatin tespiti hususunda eşlerin, nişanlı çiftlerin, evli olmasalar dahi uzun yıllardır birlikte yaşayan kimselerin, boşanmış çiftlerin birbirlerinin hayatları üzerinde menfaat sahibi olduğu kabul edilir³⁷⁹.

2.4.2.2.Kardeşler Arasındaki Menfaat

Menfaatin manevi unsurunun bir diğer görünümü kardeşler arasındaki ilişkilerde kendini göstermektedir. Sigorta sözleşmesine ister isimleri ile yazılsın, ister “*kardeşlerim*” şeklinde genel bir ifade ile yazılsın kardeşlerin menfaat sahibi olduğu kabul edilmektedir³⁸⁰. Kişinin kardeşlerini ismen belirtmediği durumda hangi andaki kardeşlerin menfaat sahibi olacağı hususunda da riziko anına bakılarak karar verilmesi daha uygun olacaktır³⁸¹. Hukukumuzda kardeşliğin menfaatin varlığına karine oluşturduğu kabul edilse de İngiltere’de yalnızca kardeş olmak yeterli görülmemiş; taraflar arasında ayrıca maddi bir menfaat ilişkisinin de var olması gerektiği kabul edilmiştir³⁸².

---

³⁷⁷ DAUKANTAITE, s. 44.

³⁷⁸ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 75; MANCINI, Mary Ann / MURPHY, Caitlin L.: "*The Elusive Insurable Interest Requirement: Are You Sure the Insured Is Insured.*" Real Property, Trust and Estate Law Journal, vol. 46, no. 3, Winter 2012, p. 409-474, s. 425.

³⁷⁹ CLARKE / BURLING / PURVES, s. 122.

³⁸⁰ KARA, s. 121.

³⁸¹ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 76; riziko anındaki sigortalının kardeşleri menfaat sahibi olarak kabul edilecektir.

³⁸² DAUKANTAITE, s. 47.

Yukarıda yer verilen Yargıtay'ın kan kardeşlik ilişkisini dahi menfaat ilişkisinin varlığı açısından yeterli görüldüğü durumda³⁸³; kan bağı ile kardeşlik durumunun menfaati kanıtladığı kabul edilmelidir.

2.4.2.3.Ebeveyn ve Çocuklar Arasındaki Menfaat

Ebeveyn ve çocukları arasındaki menfaat ilişkisinin varlığı ülkemizde sorgulanmamaktadır. Çocukların eğitimleri ve yaşamlarını devam ettirebilmeleri hususunda ebeveynlerine ihtiyaç duydukları; ebeveynlerin ise, özellikle yaşlarının ilerlediği dönemde, çocuklarının ekonomik ve bakım desteğine ihtiyaç duymalarının muhtemel olması nedenleri ile menfaat kabul edilmektedir³⁸⁴. Hastalık ve sağlık sigortaları özelinde düzenlenen TTK 1517. maddesinde de anılan husus açık bir şekilde düzenlenmiştir. Sigorta sözleşmesine lehtar olarak atanan çocuğun, sözleşmenin düzenlendiği anda mutlaka hayatta olmasına gerek bulunmadığı, henüz fetüs olan yahut ana rahmine düşmemiş olan çocuklar da menfaat sahibidir³⁸⁵.

Ülkemizde ebeveyn ve çocuklar arasındaki menfaat ilişkisi konusunda bir tartışma mevcut olmamasına karşın, diğer ülkelerde ebeveyn-çocuk ilişkilerine dair farklı görüşler bulunmaktadır. Ebeveynler ve çocuklar arasındaki ilişkide salt sevgi ve yakın ilişki bağları aramayan hukuk sistemlerinde, sigortanın amacının geride kalanların ekonomik kayıplar yaşayarak zor durumda kalmasına engel olmak olduğundan, ekonomik destekte bulunma bir kriter olarak kabul edilmiştir³⁸⁶.

Örneğin İngiltere'de ebeveyn – çocuk arasındaki ilişki en güçlü kan bağı olarak görünse de; ebeveynlerin çocuklarının hayatları, çocukların da ebeveynlerinin hayatları üzerinde sigortalanabilir menfaatlerinin bulunduğu tüm dünyada kabul edilen bir kural değildir³⁸⁷. İngiltere'deki düzenlemelere göre

---

³⁸³ 318. Dipnotta yer verilen Yargıtay 11. HD. 1995/3856 E. sayılı karardaki kabul bu yöndedir.

³⁸⁴ KARA, s. 122.

³⁸⁵ ÜNAN, Can Sigortaları, s. 75

³⁸⁶ DAUKANTAITE, s. 46.

³⁸⁷ DAUKANTAITE, s. 44.

çocukların ebeveynlerinin hayatları üzerinde sigortalanabilir menfaati bulunmamaktadır zira ebeveynlerin çocuklarına yönelik kanuni olarak yapmak zorunda olduğu bir yükümlülüğü bulunmadığı kabul edilir³⁸⁸. Ebeveynlerin çocukların eğitimleri için yaptıkları harcamaların bir menfaat oluşturabileceği hususu tartışılmış; bu durumun ancak ebeveyn ile çocuk arasında bir anlaşma olması durumunda geçerli olabileceği, bu durumda ise menfaatin ebeveyn olma nedeni ile değil taraflar arasındaki sözleşmeden kaynaklanabileceği sonucuna varılmıştır³⁸⁹.

2.4.2.4.Sihri Hısımlar Arasındaki Menfaat

Yukarıda sayılan eşler, kardeşler ve ebeveyn-çocuklar arasındaki ilişkiler haricindeki akrabalık ilişkilerinde menfaatin varlığı genel olarak kabul görmemektedir. Bu hususta incelenen husus tarafların birbirine ekonomik destekte bulunup bulunmadığıdır. Tarafların birbirinden gerçek ve somut bir ekonomik destek beklentisi var ise menfaatleri olduğu da kabul edilebilir³⁹⁰. Ailevi ilişkiler söz konusu olduğunda menfaatin varlığını oluşturan husus aile içerisindeki yakın sevgi ilişkisi olduğu gibi aile bireylerinin birbirine yaptığı ekonomik destek de bu kapsamda menfaat olarak sayılmalıdır³⁹¹.

Yargıtay da bu hususta somut olayı inceleyerek karar vermektedir. Ancak Yargıtay'ın göz önünde bulundurduğu bir diğer husus geleneksel örf ve adetlerdir. Yukarıda yer verilen damadın kayınpederin hayatı üzerinde sigortalanabilir menfaati olduğuna dair kararı da bu hususu işaret etmektedir. Taraflar arasında hısımlık ilişkisi bulunmasa dahi kirvelik gibi ülkemizde kabul görmüş ilişkiler de Yargıtay tarafından sigortalanabilir menfaatin varlığına karine olarak kabul edilmektedir³⁹².

---

³⁸⁸ CLARKE / BURLING / PURVES, s. 129.

³⁸⁹ CLARKE / BURLING / PURVES, s. 130.

³⁹⁰ DAUKANTAITE, s. 48.

³⁹¹ SWISHER, Wagering On The Lives, s. 715.

³⁹² Çalışmanın 2.1.2. no.lu Manevi Unsur başlıklı bölümünde menfaatin kirvelik gibi toplumsal kurumlara kadar genişletilmesinin ÜNAN tarafından sakıncalı bulunduğu, ULAŞ'ın ise bu kabule yakın bir görüşte olduğu açıklanmıştır.

2.4.2.5.İşçi – İşveren İlişkisinden Kaynaklanan Menfaat

İşçilerin hayatları üzerinde işverenlerin menfaati olduğu kabul edilmektedir. Özellikle, “*key-man insurance (kilit adam sigortası)*” olarak adlandırılan, şirket açısından kritik pozisyonda bulunan işçilerin hayatları üzerine yapılan sözleşmelere işverenlerin lehtar olarak atanmasına uygulamada sıklıkla rastlanmaktadır.

Tüzel kişilerin lehtar olabilmesine ilişkin yasal düzenleme neticesinde işçi-işveren ilişkilerinden kaynaklanan “*key-man insurance*” uygulaması hayatımıza girmiştir. Bir şirketteki çalışanın kazaya uğraması yahut ölümü neticesinde şirket karşılanamaz bir zarara giriyor ise bu kişiye “*key-man (kilit adam)*” adı verilmektedir³⁹³. Bir şirketin genel müdürü, yönetim kurulu başkanı gibi şirket açısından önemli kararlar alan nitelikli çalışanlar³⁹⁴, üstün yetenekli teknik elemanlar ve yöneticiler³⁹⁵ şirket açısından “*key-man (kilit adam)*” olarak kabul edilebilir. İşvereni açısından önem arz eden, şirkete pozitif katkılarda bulunan ve karlılığını artıran bu kişinin hayatını yahut sağlığını kaybetmesinin işvereni maddi zarara uğratacağı kuşkusuzdur. Hayatı sigorta sözleşmesi ile koruma altına alınan bu kişi ile benzer bir çalışanın ikame edilmesi süresinde işverenin zarara uğrayacak olması menfaatin varlığını işaret etmektedir. Bu nedenle, *key-man* adı verilen bu kişinin riziko şahsı olarak gösterildiği ve işverenin/şirketin de lehtar olarak atandığı bir sigorta sözleşmesi yapılması mümkündür. Kilit adam olarak anılan bu çalışanın hayat ve sağlığının devamında işverenin maddi bir menfaati olduğu görülmekle birlikte; bu çalışanın hayatı veya sağlığında yaşanacak ani bir kötü durum dolayısıyla şirketin yaşayacağı olumsuz etkileri en aza indirmek amacı ile sigorta sözleşmesi yapılması mümkündür³⁹⁶. Bu işçilerin işveren açısından değeri yalnızca işçinin maaşı olarak ölçülemeyecek, işe ve organizasyona katkıları

³⁹³ MILLER, James L.: ” *Compendium of Business Insurance Agreements*”, Indianapolis, Insurance Research and Review Service, 1951, s. 3.

³⁹⁴ CAN, s. 177.

³⁹⁵ ULAŞ, Can Sigortaları, s. 165.

³⁹⁶ NIE, Pu-Yan / WANG, Chan / CHEN, Zi-Yue; / CHEN, You-Hua: “*A Theoretic Analysis of Key Person Insurance*”, *Economic Modelling*, Vol, 71, April 2018, ss. 272-278, s. 272.

büyük olan ve organizasyon içerisinde büyük ve önemli roller oynayan işçilerin riziko şahsı olarak gösterildiği sigorta sözleşmelerine işverenler lehtar olarak atanabilir zira bu kişiler şirketin karlılığı açısından kritik pozisyondadır³⁹⁷.

Şirketler anılan nitelikteki çalışanlarının hayatlarını sigorta ettirerek rizikonun gerçekleşmesi halinde bedelin kendilerine ödenmesini sağlar ve elde ettikleri bedeli de şirketin faaliyeti için kullanırlar³⁹⁸. Elde edilen bu gelir şirketin kilit adam olarak gördüğü çalışanın yerine benzer nitelikli bir kişinin bulunabilmesine kadar geçen süreçte faaliyetin sekteye uğramaksızın devamı için kullanılır³⁹⁹. Şirket kilit adamını kaybetmesinin ardından zarara uğrayacaktır ancak yapılacak sözleşme kapsamında sigortacı tarafından ödenen bedel sayesinde kısa vadede şirketin zarara girmesinin önüne geçilmiş olur⁴⁰⁰. Ülkemizde kilit adam sigortası olarak adlandırılabilir bu sigortaların küçük veya büyük ölçekli tüm şirketler tarafından kullanılması mümkündür⁴⁰¹ zira esas önemli nokta şirket açısından çalışanın değeri noktasında toplanır. Hayatı sigorta konusu yapılan çalışanın, şirketin diğer çalışanlarına kıyasla daha fazla emek veriyor olması, şirketin gelirlerini artırması gibi hususların tespiti ve değerlendirilmesi gerekir. Sözleşmede yer alacak değer belirlenmesinde de çalışanın değeri esas alınır. Bu değer belirlenmesinde çalışanın parasal olarak değeri ve çalışanın şirkette verdiği pozitif katkılar dikkate alınır⁴⁰².

2.4.2.6. Ticari İlişkiden Kaynaklanan Menfaat

Alacaklıların, borçluların hayatları üzerinde sigortalanabilir menfaatinin bulunduğu her hukuk sisteminde kabul edilmektedir⁴⁰³. Alacaklı,

---

³⁹⁷ CLARKE / BURLING / PURVES, S. 133.

³⁹⁸ STEPHENSON, Gilbert Thomas: “*Estates and Trusts.*” New York, Appleton-Century-Crofts., 1949, ss. 141-160, s. 143.

³⁹⁹ RICE, Ralph S.: “*California Family Tax Planning.*” Continuing Education of the Bar, 1959, ss.577-629, s.589.

⁴⁰⁰ NIE / WANG / CHEN / CHEN, s. 272.

⁴⁰¹ MILLER, s. 3.

⁴⁰² MILLER, s. 3.

⁴⁰³ MANCINI / MURPHY, s. 427.

borçlunun hayatı üzerinde, borç devam ettiği müddetçe menfaat sahibidir zira alacaklının bu ilişkiden ekonomik bir yarar beklentisi bulunmaktadır⁴⁰⁴. Ancak bu ilişkinin tersi olacak şekilde borçlunun alacaklının hayatı üzerinde sigortalanabilir bir menfaati mevcut değildir. İş ortaklarının birbirlerinin, bir işletme açısından önemli konumdaki bir çalışanın, alacaklı açısından borçlunun hayatının devamında menfaatin var olduğu kuşkusuzdur⁴⁰⁵.

Alacaklının borçlunun hayatı üzerinde menfaatinin varlığına dair tartışma bulunmamakta ise de bu menfaatin genişliği şüphelidir. ABD’de beklentilerin de sigortalanabileceği kabul edilmektedir. Örneğin alacaklının, borçludan talep edebileceği faiz de sigorta kapsamına dahil edilebilir ve alacaklının menfaati faize kadar genişletilebilir⁴⁰⁶. Türkiye’de ise, İngiltere’de olduğu gibi, alacaklının menfaati bu denli geniş yorumlanmamaktadır.

---

⁴⁰⁴ CLARKE / BURLING / PURVES, s. 131.

⁴⁰⁵ SWISHER, *Wagering On The Lives*, s. 716.

⁴⁰⁶ CLARKE / BURLING / PURVES, s. 131.

SONUÇ

Sigorta sözleşmeleri ortaya çıktığı ilk andan itibaren insan hayatında belli değerlerin korunmasını sağlaması nedeniyle büyük yer tutmuştur. Ancak hukuken korunması mümkün olmayan değerlerin, ancak kumar ve bahis işlemlerine konu olacak hususların sigorta sözleşmesine konu edilmeye başlanması neticesinde menfaat kavramı geliştirilmeye başlanmıştır. Türk Ticaret Kanunlarının tümünde sigorta sözleşmeleri açısından menfaat kurucu unsur olarak kabul edilmiş ve menfaatin yer almadığı sözleşmelerin geçerli bir şekilde kurulmuş olmayacağı kabul edilmiştir. Kanunun düzenlenmesine bakıldığında menfaatin, riziko gerçekleştiğinde sigortacıdan tazminatı tahsil etmeye yetkili olacak kişi açısından arandığı sonucu çıkmaktadır.

Menfaat her ne kadar her bir sigorta sözleşmesi açısından farklı görünümlere sahip olsa da temel özelliği para ile ölçülebilir olmasıdır. Para ile ölçülebilir ekonomik bir değer olması yanında menfaat altına alınacak hususun kanunun emredici hükümlerine, ahlaka ve kamu düzenine aykırı olmaması gerekir. Başka bir deyişle menfaatin meşru olması gerekmektedir.

Meblağ sigortalarında riziko şahsının hayatı üzerinde menfaati bulunan kimseler sigorta sözleşmesi düzenleyebilecektir. Meblağ sigortaları kanunda hayat sigortası, kaza sigortası ve hastalık ve sağlık sigortası üç ayrı başlıkla düzenlenmiştir. Anılan sigorta türlerinin düzenlenmesinde amaç ya ileriye dönük olarak birikim yapmak ya da riziko şahsının ölümünden sonra destekte bulunduğu kimseleri destekten yoksun bırakmamaktır. Riziko şahsının hayatı ve sağlığının devamı üzerinde menfaati olan herkes sigorta sözleşmesi yaptırabilir. Meblağ sigortalarına özgü bir düzenleme de lehtar atanması işlemidir. Buna göre sigorta ettiren düzenlediği sigorta sözleşmesine üçüncü bir kişiyi lehtar atayarak sözleşmeden yararlanacak kişi olmasını belirleyebilir. Lehtar atandığı durumda ise menfaatin lehtar açısından gerçekleşmesi gerekecektir. Meblağ sigortaları yönünden mülga 6762 sayılı kanun ile yürürlükte bulunan 6102 sayılı kanunu birbirinden ayıran unsur da burada ortaya çıkmaktadır; mülga kanun döneminde menfaat sigorta ettiren açısından aranmakta

iken 6102 sayılı kanun ile birlikte menfaatin lehtar yönünden var olması gerekmektedir.

Zarar sigortaları malvarlığının aktif ve pasifine yönelmesi açısından ikiye ayrılmaktadır. Sigorta ettirenin malvarlığının aktifinde meydana gelecek azalmaları koruma altına alan sigortalar mal sigortaları olarak adlandırılmaktadır. Mal sigortalarında menfaatin hukuki kaynağı mülkiyet, sınırlı ayni hak yahut sözleşmesel bir ilişkiden kaynaklanabilir. Malın maliki olan kişinin mal üzerinde sınırsız hakkı olması, maldan yararlanan esas kişi olması nedeniyle sigortalanabilir menfaati olduğu konusunda tartışma bulunmamaktadır. Malikin kullanım hakkını sınırlandıran haklar sınırlı ayni hak olarak nitelendirilmektedir. Sınırlı ayni hak sahibinin mal üzerinde bu hakkı tesis etmesinin gerekçesi malikten olan bir alacağı olabilir. Yahut maldan yararlanmasına dayanak olacak başka bir hukuki dayanak olabilir. Mala gelecek bir zararın sınırlı ayni hak sahibi açısından maldan yararlanmasının önüne geçeceği ya da malikten olan alacağını almasına engel olacak olması nedeniyle sigorta sözleşmesi akdettirme hususunda menfaati vardır. Diğer yandan bu hakka sahip kimselerin sigorta tazminatı üzerinde öncelikli hakka sahip olduğu kanun hükmü uyarınca sabittir. Anılan hükmün yorumlanmasından da sınırlı ayni hak sahiplerinin menfaat sahibi olduğu hususu ortaya çıkmaktadır. Mal sigortaları açısından sözleşmesel ilişkiler de menfaatin kaynağını oluşturabilir. Mal sigortalarında mülkiyet, sınırlı ayni hak ve sözleşmesel ilişkiler haricinde her bir sigorta türü için öngörülen özellikli menfaat halleri de söz konusu olabilir.

Zarar sigortalarının, malvarlığının pasifine yönelik koruma sağlayan kısmı ise sorumluluk sigortalarıdır. Sorumluluk sigortası ile sağlanan menfaat genel anlamı ile kanunla yahut bir sözleşme ile öngörülen bir sorumluluk hali kapsamında yüklenen zararların tazmin edilmesidir. Sorumluluk sigortası kapsamına giren olaylarda somut zarar sigorta ettirenin malvarlığında bulunan bir mal üzerinde gerçekleşmez. Sigorta ettiren bir eylemi ile üçüncü bir kimseye zarar verir. Üçüncü kişi nezdinde oluşan bu somut zararın giderilmesi, sorumluluk kendisine yüklenmiş olduğundan sigorta ettiren üzerindedir. Zararın giderilmesine karşı öngörülen bu yükümlülük sigorta ettirenin malvarlığının pasifinde artışa neden olur. Sorumluluk

sigortası ile sigorta ettirenin malvarlığının pasifinin artması engellenir. Üçüncü şahsa verilen zararlar sigortacı tarafından karşılanır ve böylece sigorta ettirenin malvarlığının pasif kısmında artış yaşanmaz.

Bir kimsenin sorumluluk sigortası düzenleyebilmesi için kanundan yahut bir sözleşmeden kaynaklanan bir tazmin borcu olmalıdır. Borçlar Kanununda sorumluluk halleri kusurlu sorumluluk ve kusursuz sorumluluk başlıkları ile düzenlenmiştir. Zararın oluşmasına neden olunan eylemde, eylemi gerçekleştirenin kusuru mevcut ise kusurlu sorumlu olduğu kabul edilir. Bir kişinin kusurlu sorumluluk hükümlerine göre tazmin borcu altına girmesi için eylemin hukuka aykırılık teşkil etmesi, kusurlu olarak yapılması, eylem sonucunda zararın ortaya çıkması ve eylem ile zarar arasında illiyet bağı bulunması gerekmektedir. Sayılan bu şartlardan birisinin dahi yokluğunda kişinin sorumlu tutulması mümkün olmayacaktır. Ancak yaşanan gelişmeler neticesinde bazı durumlarda kişilerin kusuru olmasa dahi sorumlu tutulmalarını gerektirecek haller ortaya çıkmıştır. Özen yükümlülüğü, tehlike sorumluluğu ve hakkaniyet sorumluluğu başlıkları ile düzenlenen kusursuz sorumluluk hallerinde bulunması gereken tek şart illiyet bağıdır. Buna göre zarar verici eylem ile ortaya çıkan zarar arasında nedensellik bağı bulunması gerekmektedir. Borçlar Kanununda öngörülen sorumluluk hallerinden birisi gereğince yahut başka bir kanunda düzenlenen özel bir sorumluluk hali kapsamında zararı tazmin borcu altına giren herkesin sorumluluk sigortası yaptırabileceği kabul edilir.

Sorumluluk sigortaları ihtiyari ve zorunlu sorumluluk sigortaları olarak ikiye ayrılır. Toplumsal düzenin korunması ihtiyacı ve kamu yararı gereğince bazı sorumluluk sigortalarının yaptırılması kanunla zorunlu hale getirilmiştir. Bu yolla zarar gören üçüncü şahısların zararlarının giderilmesi garanti altına alınmıştır. Bazı durumlarda zorunlu sigortalarda öngörülen teminat tutarlarının yeterli olmaması nedeni ile ihtiyari sorumluluk sigortası da düzenlenebilmektedir. Zorunlu ve ihtiyari sorumluluk sigortalarında menfaat unsuru aynı şekilde işlemektedir. Zorunlu sorumluluk sigortası kapsamında ödenen tazminat ile zarar görenin tüm zararının karşılanmaması durumunda aynı rizikoya ilişkin, mevcut ise, ihtiyari

sorumluluk sigortası devreye girerek zarar görenin zararı teminat limitleri dahilinde karşılanır.

Menfaat sigorta sözleşmeleri açısından objektif kurucu unsur olarak kabul edilmektedir. Sigorta sözleşmesinin kurulması ve kurulduktan sonra ayakta durabilmesi için sözleşmenin her anında bulunması gerekmektedir. Menfaatin ortadan kalktığı an itibari ile sigorta sözleşmesi de geçersiz olacaktır. Sözleşmenin kuruluşu sırasında menfaatin olmadığı durumda ise sözleşme baştan itibaren geçersiz olacaktır. Kanun koyucu menfaat yokluğuna bağladığı sonuç bakımından mülga kanunda sözleşmenin butlanı sonucunu düzenlemiş iken yürürlükte bulunan 6102 sayılı kanunda ise geçersizlik sonucunu öngörmüştür. Bu durumun nedeni ise; butlan olan bir sözleşme tüm kurucu unsurları mevcut olmasına karşın kamu düzenine aykırılık nedeni ile ayakta tutulamayacakken sigorta sözleşmeleri açısından bir kurucu unsur olarak düzenlenen ve sözleşmenin tanımında yer alan menfaat unsurunun yokluğuna bağlanabilecek sonucun butlan değil ancak geçersizlik olabileceğidir. Sözleşmenin devamı sırasında menfaat sahibinin değişmesi halinde de sözleşmenin tarafı olan sigorta ettiren açısından menfaat ortadan kalkmış olduğundan sözleşme geçersiz olacaktır. Ancak taraflar karşılıklı anlaşmaları ile bu hususun aksini düzenleyebileceklerdir.

KAYNAKÇA

- AKGÜN, Evrim** :Ferdî Kaza Sigortası Sözleşmesi, İstanbul, Ekim 2017.
- AKMUT, Özdemir** :Hayat Sigortası Teori ve Türkiye’deki Uygulama, Ankara 1980.
- ANTALYA, Gökhan** :Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt V/1,2 Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara 2019.
- ATAMER, Kerim** :Yeni Türk Ticaret Kanunu Uyarınca ‘Zarar Sigortaları’na Giriş, BATİDER, Cilt 27, Sayı 1, Mart 2011. (Zarar Sigortaları) “ <https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/literatur/batider-makaleler/yeni-turk-ticaret-kanunu-uyarinca-zarar-sigortalari-na-giris-b-menfaat-sahibi-sigortali-47-48/1> ” (e.t.03.01.2021).
- ATAMER, Kerim** : “Zarar Sigortalarında Sigortalıdan Başka Kişilerin Tazminat Üzerindeki Hakları”, (Başka Kişilerin Hakları), Batider, Haziran 2016, Pp.89-109. <https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/literatur/sempozyum-makaleler/YMK801Y2016M6VSYMN29PS89PE118> (e.t.27.04.2021).
- ATMEH, Michael Sharo** : “Regulation Not Prohibition: The Comparative Case Against The Insurable Interest Doctrine”, Northwestern Journal Of International Law & Business, 32 (1), pp. 93-140. https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/nwjilb32&div=7&start_page=93&col

[lection=journals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults](#) (e.t.27.04.2021)

AYAN, Mehmet : Eşya Hukuku 2 Mülkiyet Gözden Geçirilmiş
10. Baskı, Ankara 2020.

BEST JR., Franklin L. :“Defining Insurable Interest In Lives”, Tort &
Insurance Law Fournal, Fall 1986, Vol. 22, No 1,
ss.104-112. ([https://0-heinonline-
org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle
=hein.journals/ttip22&div=14&start_page=104&coll
ection=journals&set_as_cursor=0&men_tab=srchres
ults](https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/ttip22&div=14&start_page=104&collection=journals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults)) (e.t. 22.12.2020).

BİLGİN, Mahmut : “Öğreti ve Uygulamada Sigorta Hukuku İki Cilt Bir
Arada”, Ankara 2017.

BOTES, Estian /

KLOPPERS, Henk :“Insurable Interest As A Requirement for Insurance
Contracts: A Comparative Analysis”, African Journal
Of International & Comparative Law, Vol 26, Issue
1, February 2018, ss, 130-154. ([https://0-heinonline-
org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle
=hein.journals/afjincol26&div=11&start_page=130
&collection=journals&set_as_cursor=6&men_tab=s
rchresults](https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/afjincol26&div=11&start_page=130&collection=journals&set_as_cursor=6&men_tab=srchresults)) (e.t. 22.12.2020).

BOZER, Ali :Sigorta Hukuku, Ankara 2004.

CAMPBELL, A.J. : “Some Aspects Of Insurable Interest”, *Canadian
Law Review*”, Vol 27, No.1, 1949, Pp.1-49. [https://0-
heinonline-
org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle](https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle)

[=hein.journals/canbarev27&div=5&start_page=1&collection=journals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults](https://heinonline.org/olc/hol/hol_ejournals/canbarev27&div=5&start_page=1&collection=journals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults) (e.t. 27.04.2021).

CAN, Mertol : Türk Özel Sigorta Hukuku (Ders Kitabı) Cilt 1, Ankara 2018.

CEBE, Mehmet Sinan :Uygulamalı Sigorta Hukuku, Ankara 2018.

CLARKE, MALCOLM A. : “*The Law Of Liability Insurance, Second Edition*”, Cambridge, 2017

CLARKE, MALCOLM A.

/ BURLING, JULIAN A.

/ PURVES, ROBERT L. : “*The Law Of Insurance Contracts Sixth Edition*”, London, August 2009.

ÇEKER, Mustafa : 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Hukuku, Haziran 2011.

ÇEKİN, Mesut Serdar : 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Madde 71 Çerçevesinde Tehlike Sorumluluğu, On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2016.

DAUKANTAITE, Dagne : "*Is A Family Relationship Alone Enough To Create An Insurable Interest In The Life Of The Other*" International Journal Of Baltic Law, Vol. 1, No. 2, February 2004, P. 34-55. https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/intjbl1&div=16&start_page=34&collection=journals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults (e.t.27.04.2021).

- DUMAIS, Daniel** :“Insurable Interest In Property Insurance Law: Policy and History”, Revue de Droit de L’universite de Sherbrooke, Vol. 18, Issue 2, 1988, ss.407-454. (https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/rdus18&div=21&start_page=407&collection=journals&set_as_cursor=4&men_tab=srchresults). (e.t.22.12.2020).
- FISCHER, Emeric** : "*The Rule Of Insurable Interest And The Principle Of Indemnty: Are They Measures Of Damages In Property Insurance*" Indana Law Journal, Vol. 56, No. 3, 1980-1981, P. 445-472. https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/indana56&div=24&start_page=445&collection=usjournals&set_as_cursor=6&men_tab=srchresults (e.t. 27.04.2021)
- ERDEM, Ercüment** :Milletlerarası Ticaret Hukuku, Ekim 2017.
- EREN, Fikret** :Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 9. Basım.
- ESENER, Turhan /**
- GÜVEN, Kudret** :Eşya Hukuku Genişletilmiş 5. baskı, Ankara 2012.
- HATEMİ, Hüseyin** : Eşya Hukuku, 12 Levha Yayıncılık, Eylül 2020.
- HAVENGA, Peter** : "*The Requirement Of An Insurable Interest In Life Insurance Contract.*" Journal Of South African Law, Vol. 1999, NO. 4, 1999, P. 630-645. https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/jsouaf1999&div=70&start_page=6

[30&collection=journals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults](#) (e.t. 27.04.2021).

HELVACI, İlhan : Hukuki Mütalaalar Cilt 2 (2010-2015), Oniki Levha Yayıncılık, Ocak 2017.

HOELLJES, Henry : “ Insurable Interest In The Law Of Life Insurance”, Columbia Law Times, Vol 15, Issue 2, November 1891, ss.42-55. (https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/clt5&div=20&start_page=42&collection=journals&set_as_cursor=7&men_tab=srchresults). (e.t. 22.12.2020).

HYATT, Frank F. Jr : "*Insurable Interest in Life Policies.*" Loyola Law Journal (New Orleans), vol. 12, no. 2, April 1931, p. 73-79. https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/loyno12&div=15&start_page=73&collection=usjournals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults (e.t. 27.04.2021).

INGRAM, John D : "*Valuing An Insurable Interest In Property Where The Insured Is Not The Sole Owner.*" Idaho Law Review, Vol. 17, No. 3, Summer 1981, P. 523-546, s.525. https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/idlr17&div=40&start_page=523&collection=usjournals&set_as_cursor=3&men_tab=srchresults (e.t. 27.04.2021).

KABUKÇUOĞLU ÖZER,

- Dilek** :Mukayeseli Hukukta ve Uygulamada Hayat Sigortası, Ankara 2014.
- KANER, İnci Deniz:** :Sigorta Hukuku, İstanbul 2017.
- KARA, Etem** :Sigortalabilir Menfaat İlkesi, Ankara 2020.
- KARAHAN, Sami** : “Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Mesuliyet Sigortasında Sigorta Himayesinin Kapsamı” Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1995, Pp.396-388. <https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/literatur/makaleler/ucuncu-sahislara-karsi-mali-mes-ulyet-sigortasinda-sigorta-himayesinin-kapsami-1306-8075> (e.t. 27.04.2021).
- KAYIHAN, Şaban /**
- BAĞCI, Ömer** :Türk Özel Sigorta Hukuku Dersleri, Kocaeli 2018.
- KENDER, Rayegan:** Türkiye’de Hususi Sigorta Hukuku (Hususi Sigorta), İstanbul, 2017.
- LASHIN, Jacob** :“Insurance Law’s Hapless Busybody: A Case Against the Insurable Interest Requirement”, The Yale Law Journal, Ocak 2007, ss.474-509. (https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/ylr117&div=18&start_page=474&collection=journals&set_as_cursor=1&men_tab=srchresults) (e.t.22.12.2020).
- LINCOLN, S. Cain** : "Insurable Interest in Life," Boston University Law Review 6, no. 2, April 1926, ss. 111-122, s.111. (<https://0-heinonline->

[org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/bulr6&div=11&start_page=111&collection=journals&set_as_cursor=2&men_tab=srchresults](https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/bulr6&div=11&start_page=111&collection=journals&set_as_cursor=2&men_tab=srchresults)) (e.t.22.12.2020).

MANCINI, MARY ANN /

CAITLIN L. MURPHY : "*The Elusive Insurable Interest Requirement: Are You Sure the Insured Is Insured.*" Real Property, Trust and Estate Law Journal, vol. 46, no. 3, Winter 2012, p. 409-474. https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/rpptj46&div=16&start_page=409&collection=usjournals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults (e.t. 27.04.2021).

MEGGITT, Gary :“Insurable Interest – The Doctrine That Would Not Die”, Legas Studies, Vol. 35, No.2, 2015, ss.280-301. (https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/legstd35&div=18&start_page=280&collection=journals&set_as_cursor=4&men_tab=srchresults) (e.t. 22.12.2020).

MILLER, James L. :” Compendium of Business Insurance Agreements”, Indianapolis, Insurance Research and Review Service, 1951 “ (<https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/P?h=hein.beal/cmpdbusin0001&i=47>.”) (e.t.05.01.2021)

MÖLLER, Hans :“Menfaat ve Değerlendirilmesi, Çev.: Fırat ÖZTAN, BATİDER, IV(2), 1967, ss.255- 273, s.272 vd. <https://0-heinonline->

org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/bnkavthd4&div=18&start_page=255&collection=journals&set_as_cursor=1&men_tab=srchresults (e.t.02.01.2021).

NIE, PU-YAN/WANG, CHAN/

CHEN, ZI-YUE/

CHEN, YOU-HUA :“A Theoretic Analysis of Key Person Insurance”, Economic Modelling, Vol, 71, April 2018, ss. 272-278, s.272. (<https://0-www-sciencedirect-com.opac.bilgi.edu.tr/search?docId=02649993&title=A%20theoretic%20analysis%20of%20key%20person%20insurance.&volume=71>) (e.t.03.01.2021).

NOMER, Haluk : Borçlar Hukuku Genel Hükümler 17. Baskı, Şubat 2020, İstanbul.

OĞUZMAN, Kemal /

ÖZ, Turgut : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt 1, İstanbul 2016.

OĞUZMAN, Kemal /

ÖZ, Turgut :Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt 2, İstanbul 2016.

OĞUZMAN, Kemal / SİLİCİ, Özer

- / **OKTAY ÖZDEMİR, Saibe**: Eşya Hukuku Gözden Geçirilmiş Genişletilmiş 22. Baskı, İstanbul 2020.
- OMAĞ, Merih Kemal** :Özel Sigorta Hukukunda Sigorta Ettirenlerin Korunması Himayesi, Özel Sigorta Hukukuna Hakim İlke ve Kurumlar (1975-2016) Makaleler – Tebliğler, İstanbul, Ağustos 2019.
- ÖZDEMİR, Erdem** : İş Sağlığı ve Güvenliği Hukuku Dersleri, İstanbul, Aralık 2020.
- KARASU, Rauf** : “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Sorumluluk Sigortalarına İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 6, Sayı 4, 2015, Pp.682-706. <https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/literatur/makaleler/6102-sayili-turk-ticaret-kanunu-nun-sorumluluk-sigortalarina-iliskin-hukumlerinin-degerlendirilmesi> (e.t. 27.04.2021).
- RICE, Ralph S.** : “California Family Tax Planning.” Continuing Education of the Bar, 1959, ss.577-629. https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.beal/cfafmytx0001&div=16&start_page=269&collection=beal&set_as_cursor=0&men_tab=srchr esults (e.t. 27.04.2021).
- SALZMAN, Gary I** : "The Law Of Insurable Interest In Property Insurance." Insurance Law Journal, Vol. 1966, No. 7, July 1966, P. 394-405, S.398. <https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle>

[=hein.journals/inslj28&div=93&start_page=394&collection=usjournals&set_as_cursor=0&men_tab=src_hresults](https://hein.journals/inslj28&div=93&start_page=394&collection=usjournals&set_as_cursor=0&men_tab=src_hresults) (e.t. 27.04.2021).

- SAYHAN, İsmet** : Sigorta Sözleşmelerinin Konusu, Ankara 2001.
- SEROZAN, Rona** : Eşya Hukuku I Genişletilmiş 3. Baskı, İstanbul 2014.
- SEVİNÇ KUYUCU, Ashhan**: CIF Satışlarda Kurulacak Sigorta Sözleşmesi ve Satış Bedelinin Ödenmemesinin Sigorta Konusu Menfaat Bakımından Değerlendirilmesi, İÜHFD, 11 (2), ss, 724-739, s.725. <https://0-dergipark-org-tr.opac.bilgi.edu.tr/tr/download/article-file/1288148> (e.t.03.01.2021).
- SOPACI ÖZTUNA, Birgül**: Sigorta Konusu Menfaatin Yokluğunun ve Menfaat Sahibi Değişikliğinin Sözleşmeye Etkisi, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Ağustos 2018, ss.111-119. (<https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/literatur/derleme-makaleler/sigorta-konusu-menfaatin-yoklugunun-ve-menfaat-sahibi-degisikliginin-sozlesmeye-etkisi-107-136>). (e.t. 22.12.2020).
- STEPHENSON, Gilbert Thomas**:. “*Estates and Trusts.*” New York, Appleton-Century-Crofts., ss.141-160, s. 143, *HeinOnline*, (<https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/P?h=hein.beal/estatur0001&i=151>) (05.01.2021).
- SÜZEL, Cüneyt** : Özel Sağlık Sigortası Sözleşmesinin Niteliği, Tarafları ve Ömür Boyu Yenileme Garantisi (Sağlık

Sigortası), MÜHFHAD, Cilt 24, Sayı 2, Aralık 2018, ss.931-965. (<https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruhad/issue/40836/503390>) (e.t.03.01.2021).

SÜZEL, Cüneyt : Bireysel Kredilerle Bağlantılı Kurulan Sigorta Sözleşmeleri Mevzuatının Değerlendirilmesi (Kredi Bağlantılı), Sigorta Hukukunun Bazı Güncel Sorunları, Haziran 2017, ss.93-141.

SWISHER, Peter Nash : "The Insurable Interest Requirement for Life Insurance: A Critical Reassessment." (Insurable Interest), Drake Law Review, vol. 53, no. 2, 2005, ss. 477-544. (https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?collection=journals&handle=hein.journals/drklr53&id=488&men_tab=srchresults) (e.t.22.12.2020).

SWISHER, Peter Nash : “*Wagering On The Lives Of Strangers: The Insurable Interest Requirement In The Life Insurance Secondary Market*”, (Wagering On The Lives), Tort Trial & Insurance Practice Law Journal, 50 (3&4), pp.703-746. (https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/ttip50&div=34&start_page=703&collection=usjournals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults) (e.t. 27.04.2021).

ŞENOCAK, Kemal : Hayatı Sigorta Edilecek Kişi (Riziko Şahsı), BATİDER, 2012. (<https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/literatur/batider-makaleler/hayati-sigorta-edilecek-kisi-riziko-sahsi-ttk-m-1490-47-82>). (e.t.22.12.2020).

- ŞENOCAK, Kemal** : Mesleki Sorumluluk Sigortası (Sorumluluk), Ankara 2000.
- ŞENOCAK, Kemal** : Türk Ticaret Kanunu'nun Mal Sigortasına İlişkin Hükümlerinin Sorumluluk Sigortasına Uygulanabilirliği (Uygulanabilirlik), AÜHFD, Cilt: 58, Sayı: 1, Mart 2009. (<https://0-dergipark-org-tr.opac.bilgi.edu.tr/tr/pub/auhfd/issue/42565/512930>) (e.t.22.12.2020).
- ŞENOCAK, Kemal** : Üçüncü Şahıs Lehine Hayat Sigortası Sözleşmesi (Hayat Sigortası Sözleşmesi), Ankara 2009.
- TAŞKIN, Melda** : Krediye Bağlı Hayat Sigortası Sözleşmesi (Hayat Sigortası), İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Doktora Tezleri Dizisi, İstanbul, Mayıs 2019.
- TAŞKIN, Melda** : Zarar Sigortalarında Menfaat Eksikliği (Menfaat Eksikliği), BATİDER, Cilt 33, Sayı 1, ss261-289. (<https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/literatur/batider-makaleler/zarar-sigortalarinda-menfaat-eksikligi-261-289>) (e.t.22.12.2020).
- TOPSOY, Fevzi** :Başkasının Hayatı Üzerine Yapılan Sigorta Sözleşmelerinde Menfaat (Menfaat), BATİDER, Cilt 31, Sayı 2, Haziran 2015, ss.131-160. (<https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/literatur/batider-makaleler/baskasinin-hayati-uzerine-yapilan-sigorta-sozlesmelerinde-menfaat-2-menfaatin-aranacagi-zaman-154/1>) (e.t.05.01.2021)

- TOPUZ, Murat** : Finansal Kiralama (Leasing) Sözleşmesi, Ankara 2017, 2. Baskı.
- ULAŞ, Işıl** :Uygulamacı Gözüyle Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Bakış (Tasarı), BATİDER, Aralık 2005, Cilt 23, Sayı 2, ss.189-210. “<https://0-www-lexpera-com-tr.opac.bilgi.edu.tr/literatur/batider-makaleler/uygulamaci-gozuyle-turk-ticaret-kanunu-tasarisi-na-bakis-7-altinci-kitap-sigorta-hukuku-203-210>” (e.t.03.01.2021)
- ULAŞ, Işıl** : Uygulamalı Can Sigortası Hukuku Hayat ve Kişisel Kaza Sigortaları (Can Sigortaları), Ankara 1997.
- ULAŞ, Işıl** : Uygulamalı Sigorta Hukuku Mal ve Sorumluluk Sigortaları (Zarar Sigortaları), Ankara 2010.
- ÜLGEN, Hüseyin** : “*Başkası Lehine Sigorta ve Bu Sigortada Sigortalının ve Sigorta Ettirenin Talep ve Dava Hakkı*”, MÜHFHAD, Cilt 22, Sayı 3, 2016, ss.2827-2838, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruhad/issue/36500/359737>) (e.t. 27.04.2021).
- ÜNAN, Samim** : Sigorta Tüketici Hukuku (Tüketici Hukuku), Eylül 2016.
- ÜNAN, Samim** : “*Hayat Sigortasında Lehtar Atama İle İlgili Bazı Sorunlar (Lehtar Atama)*”, Prof. Dr. İur. Merih Kemal Omağ’a Armağan, İKÜHFD, Temmuz-Ağustos 2017, Cilt 16, Sayı 2-3, ss. 295-330.

- ÜNAN, Samim** : Türk Ticaret Kanunu Şerhi Altıncı Kitap: Sigorta Hukuku, Cilt I Genel Hükümler (Genel Hükümler), Mayıs 2020.
- ÜNAN, Samim** : Türk Ticaret Kanunu Şerhi Altıncı Kitap: Sigorta Hukuku, Cilt II Zarar Sigortaları (Zarar Sigortaları), Mayıs 2020.
- ÜNAN, Samim** : Türk Ticaret Kanunu Şerhi Altıncı Kitap: Sigorta Hukuku, Cilt III Can Sigortaları (Can Sigortaları), Mayıs 2020.
- VUKOWICH, William T.:** “Insurable Interest: When It Must Exist In Property and Life Insurance”, Willamette Law Journal, Vol. 7. (https://0-heinonline-org.opac.bilgi.edu.tr/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/willr7&div=4&start_page=1&collection=journals&set_as_cursor=5&men_tab=srchresults) (e.t.22.12.2020).
- YAVUZ, Cevdet** : Türk Borçlar Kanunu Tasarısına Göre Kusursuz Sorumluluk Halleri ve İlkeleri, MÜHFHAD, 2008. (<https://0-legalbank-net.opac.bilgi.edu.tr/belge/turk-borclar-kanunu-tasarisina-gore-kusursuz-sorumluluk-halleri-ve-ilkeleri/3259838>) (e.t.19.12.2020).
- YAZICIOĞLU, Emine /**
- ŞEKER ÖĞÜZ, Zehra** : Sigorta Hukuku, İstanbul 2019.
- YAZICIOĞLU, Emine** : Sorumluluk Sigortalarında Riziko, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Ağustos 2018, ss.458-462, s.460. (<https://0-www-lexpera-com->

[tr.opac.bilgi.edu.tr/literatur/derleme-
makaleler/sorumluluk-sigortalarinda-riziko-6-3-
isveren-sorumluluk-sigortasi-458-462\)](http://tr.opac.bilgi.edu.tr/literatur/derleme-makaleler/sorumluluk-sigortalarinda-riziko-6-3-isveren-sorumluluk-sigortasi-458-462)

(e.t.04.01.2021)

YEŐILOVA ARAS, Ecehan: “Sorumluluk Sigortalarında Zarar Görenin Doğrudan Dava Hakkı TTK m.1478), Ankara 2013.

MAHKEME KARARLARI

İstanbul BAM 17. HD 2017/2564 E. 2020/205 K. 23.01.2020 T.

İstanbul BAM 45 HD. 2020/106 E. 2020/363 K. 23.12.2020 T.

Yargıtay 4. HD. 2003/3444 E. 2003/7953 K. 18.06.2003 T.

Yargıtay 10. HD. 2014/27513 E. 2015/4813 K. 17.03.2015 T.

Yargıtay 11. HD 2007/2937 E. 2008/4572 K. 07.04.2008 T.

Yargıtay 11. HD 2017/3974 E. 2019/1144 K. 13.02.2019 T.

Yargıtay 11. HD. 1979/4077 E. 1979/4237 K. 27.09.1979

Yargıtay 11. HD. 1979/4077 E. 1979/4237 K. 27.09.1979 T

Yargıtay 11. HD. 1983/5111 E. 1983/5709 K. 15.12.1983 T.

Yargıtay 11. HD. 1988/1225 E. 1988/5816 K. 14.10.1988 T.

Yargıtay 11. HD. 1993/3421 E.

Yargıtay 11. HD. 1995/3856 E. 1995/4829 K. 09.06.1995 T.

Yargıtay 11. HD. 2002/11098 E. 2003/3389 K. 07.04.2006 T.

Yargıtay 11. HD. 2002/11366 E. 2003/2815 K. 25.03.2003 T.

Yargıtay 11. HD. 2002/12495 E. 2003/5009 K. 15.05.2003 T.

Yargıtay 11. HD. 2002/9319 E. 2003/2935 K. 28.03.2003 T.

Yargıtay 11. HD. 2003/14353 E. 2004/8852 K. 27.09.2004 T

Yargıtay 11. HD. 2003/2648 E. 2003/9061 K. 09.10.2003 T.

Yargıtay 11. HD. 2003/5421 E. 2003/9509 K. 20.10.2003 T.

Yargıtay 11. HD. 2003/9916 E. 2003/8745 K. 03.10.2003 T.

Yargıtay 11. HD. 2004/6005 E. 2005/2517 K. 21.03.2005 T.

Yargıtay 11. HD. 2004/7415 E. 2005/4373 K. 28.04.2005 T.

Yargıtay 11. HD. 2005/5516 E. 2006/5516 K. 11.05.2006 T.

Yargıtay 11. HD. 2005/8908 E. 2006/9613 K. 02.10.2006 T.

Yargıtay 11. HD. 2006/1000 E. 2007/4199 K. 12.03.2007 T.

Yargıtay 11. HD. 2006/8370 E. 2007/3493 K. 13.04.2006 T.

Yargıtay 11. HD. 2006/9653 E. 2007/12603 K. 09.10.2007 T.

Yargıtay 11. HD. 2006/9653 E. 2007/12603 K. 09.10.2007 T.

Yargıtay 11. HD. 2007/8786 E. 2007/14372 K. 15.11.2007 T.

Yargıtay 11. HD. 2009/15085 E. 2011/8962 K. 15.07.2011 T

Yargıtay 11. HD. 2009/7005 E. 2011/291 K. 18.01.2011 T.

Yargıtay 11. HD. 2009/7005 E. 2011/291 K. 18.01.2011 T.

Yargıtay 11. HD. 2010/13384 E. 2013/5909 K. 26.03.2013 T.

Yargıtay 11. HD. 2013/17466 E. 2014/9643 K. 26.05.2014 T.

Yargıtay 11. HD. 2014/7597 E. 2015/3282 K. 10.03.2015 T.

Yargıtay 11. HD. 2014/8716 E. 2014/15747 K. 16.10.2014 T.

Yargıtay 11. HD. 2016/15065 E. 2017/7332 K. 18.12.2017 T.

Yargıtay 11. HD. 2017/3974 E. 2019/1144 K. 13.02.2019 T.

Yargıtay 11. HD. 2019/2972 E. 2020/3617 K. 28.09.2020 T.

Yargıtay 11. HD.1979/1757 E. 1979/3495 K. 02.07.1979

Yargıtay 11. HD.1999/621 E. 1999/956 K. 16.02.1999

Yargıtay 11. HD.2000/2302 E. 2000/5565 K. 15.06.2000

Yargıtay 11. HD.2003/3102 E. 2003/9547 K. 20.10.2003

Yargıtay 11. HD.2003/9916 E. 2003/8745 K. 03.10.2003 T.

Yargıtay 11. HD.2004/13035 E. 2005/12048 K. 08.12.2005 T.

Yargıtay 11. HD.2004/3806 E. 2005/4863 K. 09.05.2005 T.

Yargıtay 13. HD. 2016/14005 E. 2019/6388 K. 21.05.2019 T.

Yargıtay 13. HD. 2016/21189 E. 2019/7149 K. 13.06.2019 T.

Yargıtay 13. HD. 2016/28890 E. 2019/6564 K. 27.05.2019 T.

Yargıtay 13. HD. 2017/5397 E. 2020/2581 K. 21.02.2020 T.

Yargıtay 17 HD. 2016/8383 E. 2016/6866 K. 06.06.2016 T.

Yargıtay 17. HD 2019/3400 E. 2020/2423 K. 02.03.2020 T.

Yargıtay 17. HD. 2013/1998 E. 2013/6148 K. 04.05.2006 T

Yargıtay 17. HD. 2013/4633 E. 2014/14653 K. 30.10.2014 T.

Yargıtay 17. HD. 2014/23245 E. 2014/19446 K. 25.12.2014 T.

Yargıtay 17. HD. 2014/9284 E. 2016/11400 K. 12.12.2016 T.

Yargıtay 17. HD. 2014/9369 E. 2014/19044 K. 18.12.2014 T.

Yargıtay 17. HD. 2015/9368 E. 2016/290 K. 13.01.2016 T.

Yargıtay 17. HD. 2016/19639 E. 2019/7559 K. 13.06.2019 T.

Yargıtay 17. HD. 2016/7900 E. 2019/3961 K. 02.04.2019 T.
Yargıtay 17. HD. 2016/8198 E. 2017/2021 K. 27.02.2017 T.
Yargıtay 17. HD. 2016/8904 E. 2016/8733 K. 10.10.2016 T.
Yargıtay 17. HD. 2017/990 E. 2019/9494 K. 16.10.2019 T
Yargıtay 17. HD. 2018/5486 E. 2020/4067 K. 29.06.2020 T.
Yargıtay 17. HD. 2018/5516 E. 2020/4069 K. 29.06.2020 T.
Yargıtay 17. HD. 2018/6315 E. 2019/9343 K. 14.10.2019 T.
Yargıtay 17. HD.2015/17398 E. 2016/3831 K. 28.03.2016 T
Yargıtay 21. HD.2017/1757 E. 2018/8458 K. 20.11.2018 T
Yargıtay HGK 2004/11-32 E. 2004/55 K. 11.02.2004 T.
Yargıtay HGK 2017/13-521 E. 2019/25 K. 17.01.2019 T.
Yargıtay HGK. 1978/11-320 E. 1979/1265 K. 26.09.2019 T.